

ಶಿಷ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಜಾನಪದ ಸಂವೇದನೆ ಮಾಲಿಕೆ

ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಜಾನಪದ

ಪ್ರೊ. ನಲ್ಲೂರು ಪ್ರಸಾದ್

ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಮತ್ತು ಯುಕ್ತಗ್ರಂಥ
ಆರೋಪಿ ವಿಭಾಗವು ೫೬೦ ೦೦೨

ಶಿಷ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಜಾನಪದ ಸಂವೇದನೆ - ೧೧

ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಜಾನಪದ

ಪ್ರೊ. ನಲ್ಲೂರು ಪ್ರಸಾದ್

ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಮತ್ತು ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಕಾಡೆಮಿ

ಬೆಂಗಳೂರು - ೫೬೦ ೦೦೧

NAVODAYA SAHITHYA MATHU JANAPADA - (Classic Literature & Folklore Series - 11) written by Naluru Prasad, Professor and Head of the Department of Kannada, V.V. Puram Science College, K.R. road, Bangalore. Published by Siddaraju, Registrar, Karnataka Janapada and Yakshagana Academy, Nrupatunga Road, Bangalore - 560 001.

Price Rs. 25/-

Pages : xvi + 88 = 104

ಪುಟಗಳು : xvi + 88 = 104

ಮೊದಲ ಮುದ್ರಣ - ೧೯೯೭

C. Janapada & Yakshagana Academy

ಬೆಲೆ : ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ರೂಪಾಯಿಗಳು

ಪ್ರಕಾಶಕರು :

ಸಿದ್ದರಾಜು

ರಿಜಿಸ್ಟ್ರಾರ್, ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಮತ್ತು ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಕಾಡೆಮಿ

೧೪/೩, ಕನರಾ ಫೈನಾನ್ಸ್ ಕಾರ್ಪೊರೇಷನ್ ಕಟ್ಟಡ

ನೃಪತುಂಗ ರಸ್ತೆ, ಬೆಂಗಳೂರು - ೫೬೦ ೦೦೧

ಛಾಯಾಕ್ಷರ ಜೋಡಣೆ ಮತ್ತು ಮುದ್ರಕರು :

ಪ್ರಗತಿ ಗ್ರಾಫಿಕ್ಸ್

೧೧೯, ೩ನೇ ತಿರುವು, ೮ನೇ ಮುಖ್ಯ ರಸ್ತೆ,

ಆರ್.ಪಿ.ಸಿ. ಬಡಾವಣೆ, ಬೆಂಗಳೂರು - ೪೦

ದೂರವಾಣಿ : ೩೪೦೯೫೧೨

ಪ್ರಧಾನ ಸಂಪಾದಕರ ಮಾತು

ಲೋಕದ ಜ್ಞಾನ-ವಿಜ್ಞಾನಗಳ ತಾಯಿಬೇರು ಜಾನಪದ ಎಂಬುದು ಈಗಾಗಲೇ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಗೊತ್ತಿರುವ ಸಂಗತಿ. ಎಲ್ಲಾ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಕಲೆ, ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನಗಳು ಹಾಗೂ ಕಲಮಟ್ಟಿಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಜೀವ ವಿಜ್ಞಾನಗಳು ಜಾನಪದದ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ತಮ್ಮ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ, ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಎತ್ತರಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ, ಸತ್ವವನ್ನು ಸಮೃದ್ಧಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಮರೆಯುವಂತಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ ಇದು ನಮ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಎಲ್ಲಾ ಸ್ತರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದಲ್ಲಾ ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಉಸಿರನ್ನು ಬೆರೆಸಿದೆ ಎಂಬುದು ಆಳವಾದ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಮೂಲಕ ವಿದಿತವಾಗಿದೆ.

ಶಿಷ್ಟ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕ್ಷರಸ್ಥರ ಸೃಷ್ಟಿಯಾದರೆ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರ ಸೃಜನಶೀಲ ಪ್ರತಿಭೆಯ ಅತಿ ಸಹಜವಾದ ಶಕ್ತಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ. ಆದ್ದರಿಂದ ಶಿಷ್ಟ ಸಾಹಿತ್ಯ ಹುಟ್ಟುವ ಮೊದಲೇ ಅದು ಮಾನವರು ತಮ್ಮ ದೈನಂದಿನ ನೋವು-ನಲಿವುಗಳನ್ನು, ಅನಿಸಿಕೆ-ಅನುಭವಗಳನ್ನು, ಕನಸು-ಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು, ಕ್ರಿಯೆ-ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಮೌಖಿಕವಾಗಿ ಹಾಡಿನ ಮೂಲಕ, ಕಥೆಯ ಮೂಲಕ, ಗಾದೆ ಒಗಟು ಒಡಪುಗಳ ಮೂಲಕ ತೋಡಿಕೊಂಡರು. ಇದು ಆಡು ಮಾತಿಗಿಂತ ವಿಶೇಷವಾದ ಧ್ವನಿಯನ್ನು, ಬನಿಯನ್ನು, ಶಕ್ತಿಯನ್ನು, ಪರಿಣಾಮವನ್ನು, ಹೊಸ ಹೊಸ ಹೂಳುಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಕಾರಣದಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ಮರೆಯುವುದು

ಸುಲಭವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಮೊದಲು ಕೇಳಿದ ಜನ ಮತ್ತೊಬ್ಬರಿಗೆ, ಮಗದೊಬ್ಬರಿಗೆ, ಇಡೀ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ತಮ್ಮ ಕಂಠ ಮತ್ತು ನಾಲಿಗೆಗಳ ಮೂಲಕ ದಾಟಿಸುತ್ತಾ ಬಂದರು. ಹೀಗಾಗಿ ಅದು ಅಂಬುತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವ ಶರಾವತಿಯಂತೆ ಚಿಕ್ಕದಾಗಿ, ಅಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ, ಬರುಬರುತ್ತಾ ತೊರೆಯಾಗಿ ನೆರೆಯಾಗಿ ಮಹಾಪ್ರವಾಹವಾಗಿ ಹರಿಯಿತು. ಈ ಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿ ಜನತೆಯ ಜೀವನದ ಎಲ್ಲಾ ಮಗ್ಗುಲುಗಳು ಜಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಮೈ ತೆರೆದುಕೊಂಡವು. ಲಿಪಿಯ ಉಗಮದೊಡನೆ, ಅಕ್ಷರ ಕಲಿಕೆಯೊಡನೆ, ಶಿಕ್ಷಣ ಸಿಕ್ಕಿದಂತಲ್ಲಾ ಈ ಮೌಖಿಕ ಪರಂಪರೆಯ ಅನುಭವಗಳು ಪ್ರತಿಭಾವಂತ ಕವಿಗಳ ಮನಸ್ಸಿನ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ನೆಟ್ಟು ಅವರ ಕೃತಿಗಳಿಗೆ ಜೀವಧಾತುವನ್ನು ಒದಗಿಸಿದವು. ಈ ಸಂಗತಿ ಜಗತ್ತಿನ ಎಲ್ಲಾ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೂ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಎನ್ನುವುದು ಜನಜೀವನದಿಂದ ಹೊರತಾದುದಲ್ಲ. ಜನರಿಂದಲೇ ಹುಟ್ಟಿ, ಜನರಿಗಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ, ಜನರಿಗೆ ಪ್ರೇರಣೆನ್ನು ಕೊಡುವುದು ಈ ಸಾಹಿತ್ಯ. ಆದ್ದರಿಂದ ಒಂದು ಸಾಹಿತ್ಯ ಶಕ್ತವೂ ಉಪಯುಕ್ತವೂ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯೂ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವೂ ಜೀವನಬದ್ಧವೂ ಮತ್ತು ಚಿರಂತನವೂ ಆಗಬೇಕಾದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ ಜೀವನದ ಮುಖ್ಯಾಂಶಗಳು ಕಣ್ಣಡೆಯಬೇಕು. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದಾಗ ಜಾನಪದವನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿದ ಯಾವ ಮಹಾಕೃತಿಯೂ ಸಾಹಿತ್ಯ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅವಿರ್ಭವಿಸಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಸತ್ಯ ಮನದಟ್ಟಾಗುತ್ತದೆ.

ಭಾರತದ ರಾಮಾಯಣ, ಮಹಾಭಾರತಗಳನ್ನೇ ಉದಾಹರಣೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೆ ಈ ಸಂಗತಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ರಾಮಾಯಣದ ವಸ್ತು ಮತ್ತು ಅದರ ಪಾತ್ರಗಳು ಇಂದಿಗೂ ಭಾರತೀಯರಿಗೆ ಆದರ್ಶದ ಸೆಲೆಗಳಾಗಿವೆ. ಈ ರಾಮಾಯಣದ ಕತೆ ಕೂಡ ಮೂಲತಃ ಜನಪದ ಗಾಯಕರಿಂದಲೇ ಸೃಷ್ಟಿಗೊಂಡಿದ್ದು ಮತ್ತು ಪ್ರಸಾರಗೊಂಡಿದ್ದು. ರಾಮಾಯಣದ ಬಾಲಕಾಂಡದಲ್ಲಿ ಕ್ರೌಂಚವಧೆಯ ಕಾರಣದಿಂದ ವ್ಯಾಧನಿಗೆ ಶಾಪಕೊಟ್ಟ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ತನ್ನ ಎಲೆಮನೆಗೆ ಹೋದಮೇಲೆ ತಾನು ಕೊಟ್ಟ ಶಾಪ ಹೇಗೆ ತಂತ್ರೀಲಯ ಸಮನ್ವಿತವಾಗಿ, ಶ್ಲೋಕವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿದ

ಎಂಬುದನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಅದೇ ವೇಳೆಗೆ ನಾರದ ಮಹರ್ಷಿ ಬಂದು ಶ್ರೀರಾಮನ ಕತೆಯನ್ನು ಹೇಳಿ ರಾಮಾಯಣ ಕೃತಿಯನ್ನು ರಚಿಸುವಂತೆ ಆಶೀರ್ವದಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅಂದರೆ ಈಗಾಗಲೇ ರಾಮನಂಬ ಆದರ್ಶ ನಾಯಕನ, ಸೀತೆ ಎಂಬ ಆದರ್ಶ ಸತಿಯ, ಲಕ್ಷ್ಮಣ-ಭರತರಂಬ ಆದರ್ಶ ಸಹೋದರರ, ಹನುಮಂತನೆಂಬ ಆದರ್ಶ ಸೇವಕನ ಕತೆ ತಲೆಮಾರಿನಿಂದ ತಲೆಮಾರಿಗೆ ಹಬ್ಬಿ ಜನಮನದಲ್ಲಿ ಹರಡಿ ಅತ್ಯಂತ ಪರಿಪಕ್ವ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿತ್ತು ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ನಾರದ ಹೇಳಿದಂಥ ಕತೆಯಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತಗೊಂಡು ನಾಡಿನ ಉದ್ದಗಲಕ್ಕೂ ಕಾಡು, ಹಳ್ಳಿ, ನಗರಗಳೆನ್ನದೆ ಸಂಚರಿಸಿ ಜನಮನದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಯಿಯಾಗಿದ್ದ ರಾಮ ಕತೆಯ ವಿವಿಧ ರೂಪಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿರಬೇಕು. ಹೀಗೆ ತಾನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ರಾಮ ಕತೆಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಘಟನೆಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಸುಸಾಂಗತ್ಯವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ ಮಹಾಕಾವ್ಯವಾಗಿ ಹೆಣೆದಿರಬೇಕು. ರಾಮಾಯಣದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಅಯೋಧ್ಯೆಯ, ಕಿಷ್ಕಿಂಧೆಯ ಮತ್ತು ಲಂಕೆಯ ಜನಜೀವನದ ಚಿತ್ರಗಳು ಆ ಕಾಲದ ಜನರ ಚಿತ್ರಗಳೇ ಆಗಿವೆ. ತಮ್ಮ ವಿವೇಚನೆಗೆ ಮೀರಿದ ಸಂಗತಿಗಳಿಗೆ, ತಮ್ಮ ಅಳತೆಗೆ ದಕ್ಕಲಾರದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಅತಿಮಾನುಷತೆಯನ್ನು ಆರೋಪಿಸುವುದು ಜನಪದರ ವಿಶಿಷ್ಟ ಗುಣ. ಅದರಂತೆ ಮಾನವನಾಗಿದ್ದ ರಾಮನನ್ನು ದೈವ ಸಮಾನನನ್ನಾಗಿ, ಅನಂತರ ದೇವತಾ ಅವತಾರವನ್ನಾಗಿ ನಮ್ಮ ಜನ ಕಲ್ಪಿಸಿದರು. ಹಾಗೆಯೇ ಸ್ವಭಾವದಲ್ಲಿ ಪಕ್ಕವಾಗಿಲ್ಲದ ಮತ್ತು ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಅನಾಗರಿಕತೆಯನ್ನು ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಜನರನ್ನು ವಾನರರೆಂದೂ; ದೈಹಿಕ ಶಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ, ಭಾವೋನ್ಮಾದದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ರೂಕ್ಷತನದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಜನರನ್ನು ರಾಕ್ಷಸರೆಂದೂ ಮತ್ತು ಇತರರೆಲ್ಲರಿಗಿಂತ ಮೇಲ್ಮಟ್ಟದ ಹಾಗೂ ನಿಗ್ರಹಾನುಗ್ರಹ ಸಮರ್ಥರಾಗಿದ್ದ ಜನಾಂಗವನ್ನು ದೇವರೆಂದೂ ನಮ್ಮವರು ಪರಿಭಾವಿಸಿರಬೇಕು. ಈ ಕಲ್ಪನೆಗಳೇ ಮುಂದೆ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಭಾವರ್ಣನವಾಗಿ ಬೆಳೆದಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಇದಲ್ಲದೆ ಉತ್ತರಕಾಂಡದಲ್ಲಿ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಲವಕುಶರಿಗೆ ರಾಮಾಯಣವನ್ನು ಬಾಯಿಪಾಠ ಮಾಡಿಸಿದನೆಂದೂ, ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಮಧುರ ಕಂಠದಿಂದ ಆ ಕಾವ್ಯವನ್ನು

ಹಾಡಿದರಂದೂ ಉಲ್ಲೇಖವಿದೆ. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಈ ಉಲ್ಲೇಖ ಭಾರತದ ಮೊತ್ತಮೊದಲ ಜನಪದ ಗಾಯಕರನ್ನು ಕುರಿತದ್ದು ಎಂದು ಊಹಿಸಬಹುದು. ಅಕ್ಷರ ನಾಗರಿಕತೆ ಇಲ್ಲದಿದ್ದ ಅಥವಾ ಕಡಿಮೆ ಇದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ರಾಮಾಯಣವನ್ನು ಜನಪ್ರಿಯಗೊಳಿಸಲು ಈ ಕುಶಲವರೆಯ ಗಾಯಕದ್ವಯರನ್ನು ಮಾಧ್ಯಮವನ್ನಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡಿರಬಹುದು. ಇವರೇ ಮುಂದೆ ರಾಮನ ಮಕ್ಕಳೆಂಬ ಕಲ್ಪನೆಯ ಪರಿವೇಷದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಹಾಕಿಕೊಂಡರು. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣದಲ್ಲಿ ಬರುವ ವಿವಿಧ ಜನರ ಸ್ವಭಾವಗಳು, ನಡವಳಿಕೆಗಳು, ಆಚರಣೆಗಳು ಆ ಕಾಲದ ಜನಜೀವನವನ್ನು ಸಾಕಷ್ಟು ಶಕ್ತಿಯುತವಾಗಿ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸಿವೆ. ನೇಗಿಲ ತೆರೆಯಲ್ಲಿ ಸೀತೆ ಹುಟ್ಟಿದಳು ಎಂಬ ಕಲ್ಪನೆ, ಅವಳು ಜನಕನಿಗೆ ಯಜ್ಞಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ದೊರೆತಳೆಂಬ ಕಲ್ಪನೆ ಕೂಡ ಯುವುದೋ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಭೂಮಿಗೆ ಬಿಸಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಅನಾಥ ಹೆಣ್ಣಾಂದರ ಕತೆಯ ಅತಿಮಾನುಷ ಸ್ವರೂಪ ಮಾತ್ರ ಎಂದು ಊಹಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಆಸ್ಪದವಿದೆ. ಬೇಡನಾಗಿ, ದಲಿತನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ವಾಲ್ಮೀಕಿಯಾದ ಕವಿ ಈ ಮೂಲಕ ಪರಿತ್ಯಜಿತ ಹೆಣ್ಣು ಮಗುವೊಂದನ್ನು ನಾಯಕಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಆಕೆ ಸಕಲ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಆದರ್ಶ ಮಾತೆಯಾಗಿ ಹೇಗೆ ಬೆಳೆದಳು ಎಂಬ ರೋಚಕ ಚಿತ್ರವನ್ನು ನೀಡಿ ಮತ್ತೊಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ದಲಿತ ಯಶೋಗಾಥೆಯನ್ನು ಹಾಡಿದ್ದಾನೆಂದು ಊಹಿಸಲು ಅವಕಾಶವಿದೆ. ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಅತಿಮಾನುಷ ಮುಖವಾಡವನ್ನು ಸರಿಸಿ ಯಾವುದೇ ಸಂಪ್ರದಾಯಶೀಲ ಕನ್ನಡಕವನ್ನು ಹಾಕದ ಪರಿಶೀಲಿಸಿದಾಗ ಇಂತಹ ಜಾನಪದೀಯ ತಥ್ಯಗಳು ಹೊಮ್ಮುತ್ತವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಅಣ್ಣನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ತಮ್ಮನೂ, ತಮ್ಮನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಅಣ್ಣನೂ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ ಅಥವಾ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಗುಡ್ಡುಗಾಡು ಜನರ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಯಾವುದೇ ಅಶ್ಲೀಲತೆಯ ಅಥವಾ ಜಿಗುಪ್ಸೆಯ ಸೋಂಕಿಲ್ಲದೆ ಅತ್ಯಂತ ಸಹಜವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾನೆ. ತಮ್ಮ ರಾಕ್ಷಸ ಬಲದಿಂದ ಮನ ಬಂದವರನ್ನು ಅಪಹರಿಸುವ ಮತ್ತು ಭೋಗಿಸುವ ರಾಕ್ಷಸ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಕೂಡ ಅದಿಮಾನವ ಜನಾಂಗದೇ ಆಗಿದೆ. ಮಹಾಭಾರತದ ಕತೆ ಕೂಡ ಇದಕ್ಕಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿಲ್ಲ. ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದ್ದ ಒಂದು ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ನವದ

ದಾಯಾದಿಗಳ ಕಲಹದ ದುರಂತ ಕತೆ ಕರ್ಣಾಕರ್ಣಿಯಾಗಿ ತಲೆಮಾರಿನಿಂದ ತಲೆಮಾರಿಗೆ ಹಾದು ಬಂದು ವ್ಯಾಸ ಎನ್ನುವ ಪ್ರತಿಭಾಶೀಲ ಸಂಯೋಜಕ ಕವಿಯ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಈಗಿನ ರೂಪವನ್ನು ತಳೆದಿದೆ. ವ್ಯಾಸ ಎಂಬ ಹಸರು ಕೂಡ ಜಿಞ್ಞಾಸಗೆ ಅರ್ಹವಾಗಿದೆ. ವ್ಯಾಸ ಎಂದರೆ ಸುದೀರ್ಘವಾದುದು ಎಂದು ಅರ್ಥ. ಆದ್ದರಿಂದ ಜನಪದ ಕವಿಗಳ ಒಂದು ಸುದೀರ್ಘ ಸರಣಿಯೇ ಇಷ್ಟು ಬೃಹತ್ ಕತೆಯ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಊಹಿಸುವುದು ತಪ್ಪಲ್ಲ. ಮಹಾಭಾರತ ಕಾಲದ ವಿವಿಧ ಜನಗಳ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಇಲ್ಲಿ ವೈಭವೀಕೃತವಾಗಿದ್ದರೂ ಅವುಗಳ ಮೂಲ ಏನು ಎಂಬುದನ್ನು ಅರಿಯುವುದು ಕಷ್ಟವಲ್ಲ. ಬೆಸ್ತರ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಋಷಿ ಮರುಳಾಗುವುದು, ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮೇಲ್ವರ್ಗದವರು ಕೆಳವರ್ಗದ ಹೆಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಉಪಭೋಗದ ವಸ್ತುಗಳೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದರ ಸಂಕೇತ. ಪರಾಶರ ಅವಳನ್ನು ಯೋಜನಗಂಧಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಎಂಬುದು ಕೇವಲ ಕಲ್ಪನೆ ಅಥವಾ ಅವಳು ಬೆಸ್ತ ಜೀವನವನ್ನು ತೊರೆದು ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೆ ನಾಗರಿಕ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಕಾಲಿಟ್ಟಳು ಎಂಬುದರ ಸಂಕೇತ. ಹಾಗೆಯೇ ಗಂಡಂದಿರಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳಾಗದಿದ್ದಾಗ ಹಿರಿಯರ ಅನುಮತಿ ಪಡೆದು ಬೇರೊಬ್ಬ ಗಂಡಸಿನಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆಯುವ ನಿಯೋಗ ಪದ್ಧತಿ ಆಗಿನ ಕಾಲದ ಜನಜೀವನದಲ್ಲಿದ್ದ ಜಾನಪದ ಪದ್ಧತಿಯೇ ಆಗಿದೆ. ಕುಂತಿಗೆ ದೂರ್ವಾಸರು ಕೊಟ್ಟ ವರಗಳ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಹೀಗೆಯೇ ಅರ್ಥೈಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಪಾಂಡುರಾಜ ಶಾಪಗ್ರಸ್ತನಾದ ಮೇಲೆ ಯಮಧರ್ಮ, ಇಂದ್ರ, ವಾಯು, ಅಶ್ವಿನಿ ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಪಾಂಡವರು ಹುಟ್ಟುವ ಕ್ರಿಯೆ ಕೂಡ ಗಂಡನ ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ಪರಪುರುಷರಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ವೈಭವೀಕರಣ. ಹಾಗೆಯೇ ಅಲ್ಲಿ ಬರುವ ಹಿಡಿಂಬೆ, ಘಟೋದ್ಭಜ ಮುಂತಾದ ರಾಕ್ಷಸರು ಎನ್ನಲಾದ ಜನಾಂಗ ಕೂಡ ಕಾಡಿನ ನಾಡಿನ ಅನಾಗರಿಕ ಜನಾಂಗದ ಕಾಲ್ಪನಿಕ ರೂಪ. ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿನಿಂದ ಕೊನೆಯವರೆಗೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಜನಾಂಗಗಳು, ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನವಾದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವಿಧಾನಗಳ ಚಿತ್ರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪರಿಶೀಲನಾರ್ಹವಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಬರುವ ಬೇಡ ಋಕಲಪ್ಪ ಸಮಸಪ್ತಕರೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸರು, ಅರಸು ಮನೆತನದ ಕಟ್ಟು ಕಟ್ಟಳೆಗಳು ಮುಂತಾದವಲ್ಲ.

ಜಾನಪದೀಯವೇ. ಸಮಾಜದ ಶ್ರೇಣಿಯಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಮೇಲ್ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಜನರನ್ನು ದೇವತೆಗಳೆಂದು ಕಲ್ಪಿಸಿ, ಸಾಮಾನ್ಯ ಮಾನವರ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅವರು ನಿರ್ಣಾಯಕ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸಿದಂಥ ಚಿತ್ರಣ ಕೂಡ ಜಾನಪದೀಯ ಕಲ್ಪನೆಯೇ. ದ್ರೌಪದಿ ಪಂಚ ಪಾಂಡವರ ಪತ್ನಿಯಾದರೂ ಅವಳಿಗೆ ಪತಿವ್ರತೆ ಎಂಬ ಪಟ್ಟವನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ ಜಗತ್ತಿನ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿದ್ದ ವಿವಾಹ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಸಂಕೇತಿಸುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ಗುಡ್ಡಗಾಡುಜನಾಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಅಣ್ಣತಮ್ಮಂದಿರೆಲ್ಲರೂ ಒಬ್ಬಳೇ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವಿದೆ. ಅದೇ ಸಂಪ್ರದಾಯದಂತೆ ಪಾಂಡವರು ಬಹುಶಃ ದುರ್ಯೋಧನನನ್ನು ಗೆಲ್ಲಲು ಅವರಿಗೆ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿದ್ದ ಐಕ್ಯಮತ್ಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕೂಡ ದ್ರೌಪದಿಯನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಮದುವೆಯಾದರು. ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಇಂತಹ ಹಲವಾರು ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೂಲವಾಹಿನಿಯಾಗಿ ಜಾನಪದ ಹೇಗೆ ಹರಿದಿದೆ-ಸಾಹಿತ್ಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಜೀವನ ರೂಪದಲ್ಲೂ ಎಂಬುದನ್ನು ತೋರ್ಪಡಿಸುತ್ತದೆ.

ಗ್ರೀಸಿನ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಾದ ಇಲಿಯಡ್ ಮತ್ತು ಒಡಿಸ್ಸಿ ಕಾವ್ಯಗಳು ಸಹ ಮೂಲತಃ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯಗಳೆಂದು ವಿದ್ವಾಂಸರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಇವುಗಳ ಕರ್ತೃ ಹೋಮರನೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದ್ದರೂ ಹೋಮರ್ ಎಂಬ ಪದ ಹೋಮರಾಯ್ಡ್ ಪದದಿಂದ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯಾಗಿದೆಯೆಂದೂ, ಹೋಮರಾಯ್ಡ್ ಎಂದರೆ ಅಂಧ ಗಾಯಕರ ಗುಂಪು ಎಂದೂ ಸಂಶೋಧಕರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಗ್ರೀಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಲಿತವಾಗಿದ್ದ ವೀರರ ಕತೆಗಳನ್ನು ಹಾಡುಗಳನ್ನಾಗಿ ಕಟ್ಟಿ ಅಲ್ಲಿನ ಜನಪದ ಗಾಯಕರು ಹಾಡಿ ರಾಷ್ಟ್ರದ ತುಂಬಾ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡಿದರು. ಆ ಸತ್ಯಕತೆಗಳಿಗೆ ಶುದ್ಧ ಜನಪದ ಕಲ್ಪನೆಗಳು ಹೆಣೆದುಕೊಂಡು ಅವರಿಗಲ್ಲಾ ಅತಿಮಾನುಷ ಪರಿವೇಷ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಯಿತು. ಇವೆರಡೂ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಈಗಲೂ ಓದಿದಾಗ ಇಲ್ಲಿನ ಮಾನವರು, ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಮೂಲತಃ ಜಾನಪದೀಯವಾಗಿ ದೈಹಿಕ ಶಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಭಾವ ತೀವ್ರತೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದ್ದರು ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಬರುವ ಎಷ್ಟೋ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು ನೇರವಾಗಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಗರ್ಭವನ್ನು ಪ್ರವೇಶ

ಮಾಡಿದುದರ ಕುರುಹಾಗಿದೆ. ವರ್ಜಿಲನ 'ಈನಿಯಡ್ಸ್' ಕೂಡ ಇಂತಹ ಜನಪದ ಕತೆಯ ಮರು ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಿದೆ. ಮಿಲ್ಟನ್‌ನ 'ಪ್ಯಾರಡೈಸ್ ಲಾಸ್ಟ್' ಬೈಬಲ್ ಕತೆಗೆ ಕ್ರಿಸ್ತನ ಸುತ್ತ ಹೆಣೆದ ಜನಪದ ಕಲ್ಪನೆಯ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ನೂರಾರು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಡುತ್ತಾ ಹೋಗಬಹುದು. ಹೀಗೆ ಜಾನಪದ ನಮ್ಮ ಪ್ರಾಚೀನ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಒಂದು ಅವಿಭಾಜ್ಯವೂ ಅನನ್ಯವೂ ಮೂಲ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವೂ ಆದ ಅಂಗವಾಗಿದೆ.

ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷಗಳ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಅಭ್ಯಸಿಸಿದಾಗ ಕೂಡ ನಾವು ಜಾನಪದದ ವಿವಿಧ ಮುಖಗಳು ಇದರಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಗತವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಮತ್ತೆ ಅದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಜೀವಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸಿರುವುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಪಂಪ, ರನ್ನ, ನಾಗವರ್ಮ, ನಯಸೇನ, ಬಂಧುವರ್ಮ, ಶಿವಕೋಟ್ಯಾಚಾರ್ಯ, ಬ್ರಹ್ಮಶಿವ, ಮುಂತಾದ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಾಚೀನ ಕವಿಗಳಲ್ಲಿ, ವಚನ ಕೀರ್ತನೆ ರಗಳೆಗಳಲ್ಲಿ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ, ಲಕ್ಷ್ಮೀಶ, ಸರ್ವಜ್ಞ, ಅಧುನಿಕ ಕತೆ, ಕಾದಂಬರಿ, ನಾಟಕ ಕವಿತೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಈ ಜಾನಪದ ಅಂಶಗಳ ಜೀವಸತ್ತ್ವಗಳಾಗಿರುವುದನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಪರಿಶೀಲನೆಯಿಂದ ಗುರುತಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಾಚೀನ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯವೆಲ್ಲ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಪಂಡಿತ ಸಮ್ಮುಖವಾಗಿದ್ದ ಕಾರಣ ಮತ್ತು ಅದರ ವಸ್ತುವಿನ್ಯಾಸ, ಪಾತ್ರ ಚಿತ್ರಣ, ನಿರೂಪಣಾ ವಿಧಾನ ಭಾಷಾ ಪ್ರಯೋಗ ಮುಂತಾದವುಗಳೆಲ್ಲಾ ಸಂಸ್ಕೃತದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಇಟ್ಟು ನಡೆದ ಕಾರಣ ಅನಕ್ಷರಸ್ಥ ಗ್ರಾಮೀಣರ ದೈನಂದಿನ ಜೀವನವನ್ನು ಅವರನ್ನಾಳುವ ನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು, ಅವರು ಅನುಸರಿಸುವ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಅವರ ಮನೋಲಹರಿಗಳನ್ನು ಅವುಗಳ ಮೂಲ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದಿಡುವ ಅಸಲು ಕಸುಬನ್ನು ಈ ಕವಿಗಳು ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಈ ಕವಿಗಳ ಒಂದು ಕಣ್ಣು ತಮ್ಮ

ಆಶ್ರಯದಾತನಾದ ರಾಜನ ಮೇಲೆ, ಮತ್ತುಂದು ಕಣ್ಣು ಅವರನ್ನು ಹಾಡಿ ಹೊಗಳಿ
ಅಟ್ಟಿಕ್ಕೇರಿಸುವ ಕವಿ-ವಿದ್ವಾಂಸರ ಮೇಲೆ ಇದ್ದ ಕಾರಣ ಅವರು ಜನರಿಗಾಗಿ
ಜನರದೇ ಅದ ಜೀವನ ರೇಖೆಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಾವ್ಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ
ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಹಿಡಿ ಮಂದಿಗಲ್ಲ, ಬಹುಮಂದಿಗೆ ಮತ್ತು
ಬಹುಮಂದಿಯ ಜೀವನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಎಂಬ ಪ್ರಧಾನ ಕಾಳಜಿಯನ್ನು ವಚನಕಾರರು
ಅನನ್ಯವಾಗಿ ತಮ್ಮ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಪುನರವತಾರ ಮಾಡಿಸಿದ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ
ಸಹಜವಾಗಿ ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಅದರ ಜಾಡನ್ನೇ ಹಿಡಿದ ರಗಳೆ, ತ್ರಿಪದಿ
ಸಾಹಿತ್ಯಗಳು ತಮ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಕೇಂದ್ರ ನೆಲೆಗಳನ್ನಾಗಿ ಜನರ ಭಾಷೆ, ಅನುಭವ
ಮತ್ತು ಆಶಯಗಳನ್ನು ಅಶ್ರಯಿಸಿದವು. ಹಾಗೆಯೇ ರಾಜರನ್ನು ರಾಜಾಸ್ಥಾನವನ್ನು
ಧಿಕ್ಕರಿಸಿ ಉದ್ದೇಶಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಜನದೇಡೆ ಕಣ್ಣು ತೆರೆದ ಕವಿಗಳು ಪುರಾಣ
ಲೋಕಕ್ಕಿಂತ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಭಿನ್ನವಾದ ಮತ್ತು ಜೀವಂತವಾದ ಹೊಸ ಅನುಭವ
ಲೋಕವನ್ನು ತಮ್ಮದನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಹೀಗಾಗಿ ಸಾಹಿತ್ಯದ ವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿ,
ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ, ಛಂದಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ, ಪಾತ್ರ ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ, ಆವರಣ ನಿರ್ಮಾಣದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ
ನಿರೂಪಣೆಯಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ ಆಶಯಗಳನ್ನು ಸಹಜವಾಗಿ ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಈ
ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಜಡ್ಡು ಕಟ್ಟಿದ ರಾಜಾಸ್ಥಾನ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸಂಕೋಲೆಗಳಿಂದ ಹೊರಗೆಳೆದು
ಜನರ ನಡುವೆ ತಂದವ

೪

ನಡುವೆ ಮತ್ತು ನಡುವೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಆಧುನಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯವೂ
ಸಹ ಜಾನಪದದ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ದೂರವಾಗಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಹಿಂದಿನ
ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲೇ ಜಾನಪದ ಸಂವೇದನೆಯನ್ನು ಇದು
ಗರ್ಭೀಕರಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಆಧುನಿಕ ಯುಗ ಎಲ್ಲ ವರ್ಗದ ಮತ್ತು ಸ್ತರದ ಜನರಿಗೆ
ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ಬೆಳಕು ಮುಕ್ತವಾಗಿ ದೂರಯಲು ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟ ಕಾರಣ
ಮೇಲ್ವರ್ಗದ ಜನ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಅಕ್ಷರ ವಂಚಿತರಾಗಿದ್ದ ಈ ವರ್ಗದ ಜನ ಸಹ

ಸುಪ್ತವಾಗಿದ್ದ ತಮ್ಮ ಜೀವನದ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಮುಕ್ತವಾಗಿ ತೋಡಿಕೊಳ್ಳಲು
ಇದು ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಅನುಭವಗಳಿಂದ
ಪುಷ್ಟರಾಗಿರುವ ಲೇಖಕರು ಹೊರಹೊಮ್ಮಿ, ಜಾನಪದ ಜೀವನವನ್ನೇ ಬೃಹತ್
ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ರಚಿಸಲು ತೊಡಗಿದರು.
ನವೋದಯ, ಪ್ರಗತಿಶೀಲ, ದಲಿತ ಮತ್ತು ಬಂಡಾಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪಂಥಗಳು
ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಈ ನೆಲೆಯಿಂದಲೇ ಅವಿರ್ಭವಿಸಿವೆ. ತುಂಬಾ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಬೆಳೆದಿರುವ
ಆಧುನಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಈ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಜಾನಪದದ ಸಂವೇದನೆಯನ್ನು ಅತ್ಯಂತ
ದಟ್ಟವಾಗಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಸುವ ಮೂಲಕ ಪ್ರಾಚೀನ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕಿಂತ ವಿಭಿನ್ನವಾದ ವಿಶಿಷ್ಟ
ಅನುಭವಲೋಕಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ಮುಂದೆ ತೆರೆದಿಟ್ಟು, ಸತ್ತ್ವಶಾಲಿಯಾಗಿ
ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಹೀಗಾಗಿ ನಮ್ಮ ಸಾವಿರ ವರ್ಷಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚುಕಾಲ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿರುವ
ಕನ್ನಡದ ಶಿಷ್ಟ ಸಾಹಿತ್ಯ ಎಷ್ಟು ಮತ್ತು ಹೇಗೆ ಜಾನಪದ ಸಂವೇದನೆಯನ್ನು
ಕಲಾಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತೌಲನಿಕವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವುದು
ಅತ್ಯಂತ ಫಲಪ್ರದವೆಂದು ಭಾವಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅಕಾಡೆಮಿ 'ಶಿಷ್ಟ ಸಾಹಿತ್ಯ
ಮತ್ತು ಜಾನಪದ ಸಂವೇದನೆ' ಎಂಬ ವಿಶಿಷ್ಟ ಮಾಲಿಕೆಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿ ಪ್ರಾಚೀನ
ಸಾಹಿತ್ಯದಿಂದ ಹಿಡಿದು ಇತ್ತೀಚಿನ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಜಾನಪದೀಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ
ತೌಲನಿಕವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವೊಂದನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದೆ.
ಅದರ ಫಲವೇ ಈಗ ಬೆಳಕು ಕಾಣುತ್ತಿರುವ ಹನ್ನೆರಡು ಪುಸ್ತಕಗಳು, ಸಾಹಿತ್ಯ
ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಈಗಾಗಲೇ ಹೆಸರು ಮಾಡಿರುವ ಹಿರಿ ಕಿರಿಯ ಲೇಖಕರು ಈ ಮಾಲಿಕೆಯ
ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ತುಂಬಾ ಪರಿಶ್ರಮದಿಂದ ರಚಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಅವರ
ಆಳವಾದ ಅಧ್ಯಯನ, ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ವಿಶ್ಲೇಷಣಾ ಶಕ್ತಿ, ಜಾನಪದದ ಬಗೆಗಿನ
ದಟ್ಟವಾದ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಹಾಗೂ ನಿರೂಪಣೆಯ ಸೂಗಸುಗಳು ಮೇಳಗೊಂಡಿವೆ. ಈ
ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವರಿಗೆ ಇವು ತೋರುಗಂಬಗಳಾಗುತ್ತವೆ ಎಂದು ನಾನು
ಭಾವಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಕೋರಿಕೆ ಮೇರೆಗೆ ಈ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿಕೊಟ್ಟ

ಲೇಖಕ ಮಿತ್ರರಿಗೆ ನಾನು ಅಭಾರಿಯಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರೂ ವಿದ್ವಾಂಸರೂ ಆದ ಮಾನ್ಯ ಮಿತ್ರರಾದ ಪ್ರೊ. ಹಂಪ. ನಾಗರಾಜಯ್ಯನವರು ಈ ಮಾಲೆಯ ಸಂಪಾದಕರಾಗಿ ತಮ್ಮ ಬಿಡುವಿರದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ನಡುವೆಯೂ ಲೇಖಕರೊಡನೆ ಪತ್ರ ವ್ಯವಹಾರ ಮಾಡಿ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ತರಿಸಿಕೊಂಡು ಅವುಗಳನ್ನು ಅಮೂಲಾಗ್ರವಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಮೇಲೆ ಹೊರಿಸಿರುವ ಋಣಭಾರ ಕೃತಜ್ಞತೆಗೆ ಮೀರಿದ್ದು. ಅವರನ್ನು ನಾನು ಹೃತ್ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ನೆನೆಯುತ್ತೇನೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಈ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಸುಂದರವಾಗಿ ಅಚ್ಚಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಪ್ರಗತಿ ಗ್ರಾಫಿಕ್ಸ್ ಮುದ್ರಣಾಲಯದ ಮಾಲೀಕರು ಮತ್ತು ಸಿಬ್ಬಂದಿ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ನನ್ನ ನಮನಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಡಾ|| ಎಚ್.ಜಿ. ಲಕ್ಕಪ್ಪಗೌಡ

ಸಂಪಾದಕರ ಮಾತು

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಭಾರತೀಯ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಚೀನವಾದದ್ದು, ಪ್ರೌಢವಾದದ್ದು. ಒಂದೂವರೆ ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳ ಅಖಂಡತೆ ಹಾಗೂ ಸಾತತ್ಯ ಇರುವ ಈ ಶಿಷ್ಟಪದ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡಿರುವ ಜಾನಪದ ಅಂಶಗಳು ಗಮನಾರ್ಹ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿವೆ. ಶಿಷ್ಟಪದ ಸಾಹಿತ್ಯಾಂತರ್ಗತವಾಗಿರುವ ಜಾನಪದೀಯ ಸತ್ತ್ವ-ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಪೃಥಕ್ಕರಿಸಿ ತೋರಿಸುವ ದಿಕ್ಕಿನ ಕೆಲಸ, ಅಲ್ಲೊಂದು ಇಲ್ಲೊಂದು ಪ್ರಾಸಂಗಿಕ ಬಿಡಿ ಬರೆಹದ ಹೊರತು, ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿಯೂ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿರುವ ನಡೆದಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಂಥ ಅಧ್ಯಯನದ ಅಗತ್ಯವಿತ್ತು. ಬಹುಕಾಲದ ಈ ಕೊರತೆಯನ್ನು ಮನಗಂಡು ಕಾರ್ಯೋನ್ಮುಖರಾದ ಆದ್ಯ ಪುರುಷರು ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ-ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಈಗಿನ ಹಾಲಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದ ಡಾ|| ಎಚ್.ಜಿ. ಲಕ್ಕಪ್ಪಗೌಡರು. ಅವರಿಗೆ ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅತ್ತ ಜಾನಪದ ಪರಂಪರೆಯ ಹಾಗೂ ಇತ್ತ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಂಪರೆಯ ತಲಸ್ಪರ್ಶಿ ಪಾಂಡಿತ್ಯ ಭಾಗ್ಯವಿದ್ದುದರಿಂದ ಈ ಹೊಸ ಯೋಜನೆಯ ಅಗತ್ಯ ಮತ್ತು ಮಹತ್ವವನ್ನು ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ಅವಲೀಲೆಯಿಂದ ಗ್ರಹಿಸಿದರು. ಶಿಷ್ಟ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರದ ತವನಿಧಿಯೊಳಗೆ ಕುಳಿತ ಜಾನಪದ ನಿಧಿಯನ್ನು ತನಿಯಾಗಿ ತೆಗೆದು ತೋರಿಸುವ ಕೆಲವು ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಲು ಒಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡು ವಿಳಂಬವಿಲ್ಲದೆ ಕಾರ್ಯತತ್ಪರರಾದರು. 'ಶಿಷ್ಟ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಜಾನಪದ ಸಂವೇದನೆ' ಎಂಬ ಈ ಪುಸ್ತಕ ಮಾಲೆ ಅವರ ಕನಸು.

ಈ ಯೋಜನೆಯ ಸಂಪಾದಕನಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಡಾ||ಎಚ್.ಜಿ. ಲಕ್ಕಪ್ಪಗೌಡರು ನನಗೆ ವಹಿಸಿದಾಗ ನಾನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಲು ಎರಡು ಪ್ರಬಲ ಕಾರಣಗಳಿದ್ದುವು. ೧. ಈ ಕೆಲಸದ ಅಗತ್ಯ

ಎಷ್ಟು ಚರೂರಿನದಂಬ ಅರಿವು ನನಗೂ ಇದ್ದುದು. ೨. ಡಾ|| ಎಚ್.ಜೆ.ಲಕ್ಕಪ್ಪ ಗೌಡರು ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡಿರುವ ಈ ಸಕಾಲಿಕವಾದ, ಯೋಗ್ಯವಾದ ಯೋಜನೆಯ ಯಶಸ್ಸಿಗೆ ಸಹಕರಿಸುವುದು ನನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯವೆಂಬ ಭಾವನೆ. ಈ ಅವಕಾಶಕ್ಕಾಗಿ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಿಗೂ ಇತರ ಕಾರ್ಯ ಸಮಿತಿ ಸದಸ್ಯರಿಗೂ ನಾನು ಕೃತಜ್ಞನಾಗಿದ್ದೇನೆ.

'ಶಿಷ್ಟಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಜಾನಪದ ಸಂವೇದನೆ' ಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಲು ನಮ್ಮ ಕೋರಿಕೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಪ್ರೊ|| ನಲ್ಲೂರು ಪ್ರಸಾದ್ ಅವರು 'ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಜಾನಪದ' ಎಂಬ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆದುಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ಅಕಾಡೆಮಿ ಹಾಗೂ ನನ್ನ ವತಿಯಿಂದ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು. ಈ ಮಾಲೆಯ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಮುದ್ರಿಸಿದ ಪ್ರಗತಿ ಗ್ರಾಫಿಕ್ಸ್ ಅವರ ಸಹಾಯವನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಈ ಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ನೂರು ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಹೊರತರುವುದು ಮೊದಲ ಯೋಜನೆಯಾಗಿತ್ತು. ಈಗ ಅದರ ಪ್ರಾರಂಭದ ಹಂತವೆಂದು ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕವಾದ ಕನ್ನಡ ಕವಿ-ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಂಡು ಹನ್ನೆರಡು ಪುಸ್ತಕಗಳ ಒಂದು ಕಂತು ಬಿಡುಗಡೆ ಅಗುತ್ತಿದೆ. ಹಣದ ಅನುಕೂಲ ಮತ್ತು ಲೇಖಕರ ಸಕಾಲಿಕ ಬೆಂಬಲದಿಂದ ಯಥಾವಕಾಶ ಉಳಿದ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಉದ್ದೇಶವಿದೆ.

ಹಂಪ.ನಾಗರಾಜಯ್ಯ

ಮೊದಲು ನೆನೆದೇನು

ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಜಾನಪದ ಎಂಬ ನನ್ನ ಕೃತಿ ಹೊರಬರುತ್ತಿರುವ ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕೃತಜ್ಞತಾಪೂರ್ವಕ ಕೆಲ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಬೇಕಾದ ಅನಿವಾರ್ಯತೆ ಇದೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಶಿಷ್ಟ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೂಲ ಸೆಲೆ ಮತ್ತು ನೆಲೆ ಜಾನಪದ ಎನ್ನುವ ವಿಚಾರ ಸರ್ವವಿದಿತ ಸಂಗತಿ. ಹೀಗಾಗಿ ಜಾನಪದವಿಲ್ಲದೆ ಶಿಷ್ಟ ಪದಕ್ಕೆ ಉಸಿರಿಲ್ಲ ಹೆಸರಿಲ್ಲ. ಈ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿಯೇ ನನ್ನ ಯೋಚನೆಗಳು ವಿಚಾರಗಳು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಗೊಂಡಿವೆ. ಪ್ರಾಚೀನ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿ ಕುಳಿತ ಆನಂತರದಲ್ಲಿ ನಡುಗನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಡುಗಟ್ಟಿದ ಈ ಜಾನಪದ ಜೀವ ನದಿಯ ಸೆಲೆ ಬತ್ತದೆ ಹರಿದು ನವೋದಯ ಚಳುವಳಿಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹೋರಾಡಿ ಉಕ್ಕೇರಿ ಹರಿದು ತನ್ನ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು, ಅನನ್ಯತೆಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಗೊಳಿಸಿದ್ದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ.

ಹೀಗಾಗಿ ನವೋದಯದ ಕಾಲ ಎಂದರೆ ಜಾನಪದ ನವಿಲು ಜಾಗರವಾಡಿದ ಕಾಲ. ಜಾನಪದದ ವಸ್ತು, ವಿಷಯ, ಭಾಷೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಈ ಎಲ್ಲವೂ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ವಿಧದಲ್ಲಿ ಯೋಚಿಸುವ ಬರೆಯುವ ಮನಸ್ಸುಗಳ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಛಾಪನ್ನು ಮುದ್ರೆಯೊತ್ತಿತು. ಈ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ "ನಾರಿ ನಿನ್ನ ಮಾರಿ ಮ್ಯಾಗ ನಗೀ ನವಿಲು ಹಾಡತಿತ್ತ" ಎಂದು ಕವಿ ಹಾಡಿದ್ದು "ಗೊಬ್ಬರದ ಮೇಲೆ ಬರೆವುದೇ ಕಬ್ಬಮಂ" ಎಂದು ಮಡಿವಂತರು ಮೂಗು ಮುಚ್ಚಿದರೂ "ಗೊಬ್ಬರ" ಒಂದು ಕಾವ್ಯದ ಕೇಂದ್ರ ಬಿಂದುವಾಗಿ ಗಮಗಮಿಸಿದ್ದು "ಶೂದ್ರ" ತಪಸ್ವಿಯಾದದ್ದು, "ಜಲಗಾರ" ಜಾತಿಗಳಲ್ಲಿ ಜೇಷ್ಠನಾದದ್ದು.

ನವೋದಯದ ಕಾಲದ ಮಹತ್ವದ ಕವಿಗಳನ್ನು ಬರಹಗಾರರನ್ನು ಕನ್ನಡ ನಾಡಿಗೆ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡಿದ್ದು ನಿಸ್ಸಂದೇಹವಾಗಿ ಜಾನಪದ ಹೌದು. ಆ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಜನವಾಣಿ ಬೇರು; ಕವಿವಾಣಿ ಹೂವು.

ಇಂಥ ನನ್ನ ಅಲೋಚನೆಗಳು ಈ ಕೃತಿಯ ಮೂಲಕ ಹೇಳುವ ಒಂದು ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ಈ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ನನ್ನನ್ನು ಹಚ್ಚಿ ಪದೇ ಪದೇ ವಿಚಾರಿಸಿ, ಛೇಡಿಸಿ ಕಡೆಗೂ ನನ್ನಿಂದ ಕೆಲಸ ತೆಗೆದ ನನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯ ಹಿರಿಯರೂ, ಜಾನಪದ ಮತ್ತು ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲ ಅಧ್ಯಕ್ಷರೂ ಆದ ಡಾ|| ಎಚ್.ಜೆ. ಲಕ್ಷಪ್ಪಗೌಡರಿಗೆ, ಸದಾ ನನ್ನ ಶ್ರೇಯಸ್ಸು ಬಯಸಿ ಬೈದು ಬರೆಸುವ ಬೆಳಸುವ ಈ ಮಾಲೆಯ ಸಂಪಾದಕರಾದ ಡಾ|| ಹಂಪಾ. ನಾಗರಾಜಯ್ಯ ಅವರಿಗೆ, ಈ ಕೃತಿ ನನ್ನದೇ ಎಂಬಷ್ಟು ಆಪ್ತವಾಗಿ ಭಾವಿಸಿ, ಕೃತಿಯನ್ನು ಅಂದವಾಗಿ ಅಚ್ಚಿಸಿ ಹೊರತಂದ ಆತ್ಮೀಯ ಗೆಳೆಯರಾದ ಎಂ.ಬೈರೇಗೌಡ - ಕೆ.ವಿ.ದೊಡ್ಡಿ ಅವರಿಗೆ, ಕೃತಿ ಹೊರಬರುವಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ರೀತಿಯ ಸಹಕಾರ ನೀಡಿದ ಸನ್ನಿಹಿತರಾದ ಎನ್.ಚಂದ್ರಪ್ಪ, ವ.ನಂ.ಶಿವರಾಮು, ಜಿ.ಶ್ಯಾಮರಾವ್, ಬೈರಮಂಗಲ ರಾಮೇಗೌಡ, ಡಾ|| ಜಿ.ಆರ್.ತಿಪ್ಪೇಸ್ವಾಮಿ, ಡಾ|| ರಂಗಾರೆಡ್ಡಿ ಕೋಡಿರಾಂಪುರ ಅವರಿಗೆ ನನ್ನ ಹೃದಯ ಪೂರ್ವಕ ನೆನಕೆಗಳು ಸಲ್ಲುತ್ತವೆ.

ನಲ್ಲೂರು ಪ್ರಸಾದ್

ಪರಿವಿಡಿ

೧.	ಶಿಷ್ಟ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ	೧ - ೧೮
೨.	ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರೇರಣೆಗಳು	೧೯ - ೩೦
೩.	ನವೋದಯ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ	೩೧ - ೫೬
೪.	ನವೋದಯ ಗದ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ	೫೭ - ೮೬

ಶಿಷ್ಟ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಜಾನಪದ

ಜಾನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಬೇರೆಲ್ಲಾ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರಗಳ ತಾಯಿಬೇರು. ಸಾಹಿತ್ಯ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಇತಿಹಾಸ ಪ್ರಾರಂಭವೇ ಜಾನಪದದಿಂದ ಎಂದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು. ಸೃಷ್ಟಿಯ ನಿಗೂಢತೆಯಲ್ಲಿ ಅರಳಿ, ಬೃಹತ್ತಾಗಿ ಬೆಳೆದ ಅತಿ ಮಹತ್ವದ ಸ್ಥಾನವಿದೆ ಜಾನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ. ಮನುಷ್ಯ ಮಾತು ಕಲಿತದ್ದು ಉದರಬಾದೆ ಹರಿದು, ಏಕಾಂಗಿತನ ಬೇಸರವೆನಿಸಿ, ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿ ಸನ್ನೆಗಳಿಂದ ಪರಿಸರದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುತ್ತಾ, ಪ್ರಾಣಿ-ಪಕ್ಷಿಗಳ ಬಗೆ ಬಗೆಯ ಶಬ್ದವನ್ನು ಆಲಿಸಿ ಅನುಕರಿಸಿ ಹಲವಾರು ಕಾಲಘಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಅದೇ ಪರಿಷ್ಕರಣಗೊಂಡು ಭಾಷೆಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಹಿಂದೆ ಭಾಷೆ ಎಂದರೆ ದೈವಸೃಷ್ಟಿ, ದೇವರ ವರ ಅಂತೆಲ್ಲಾ ಭಾವಿಸಿದ್ದರೂ ಸಹ, ಮನುಷ್ಯನ ಅಲೋಚನೆಗಳು, ಚಿಂತನೆ ವಿಚಾರಗಳು ಬೆಳೆದು ಬಂದಂತೆಲ್ಲಾ, ಮುಂದೆ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ ತನ್ನ ಹರವನ್ನು ಚಾಚಿಕೊಂಡಂತೆಲ್ಲಾ ಭಾಷೆ ಮಾನವ ಸೃಷ್ಟಿ ಎನ್ನುವ ಸತ್ಯ ಸಂಗತಿ ಹೊಳೆಯಿತು; ಅದು ಹಾಗೇ ಬೆಳೆದು ಬೆಳಕು ಕಂಡಿತು.

ಭಾಷೆ ಬೆಳೆದು ಬಂದ ಬಗೆಯನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ವಿವರವಾಗಿ ನೋಡುವುದಾದರೆ : ಭಾಷೆ ಮನುಷ್ಯನ ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಅಂಗ. ಭಾಷೆಯಿಲ್ಲದೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯಿಲ್ಲ; ವ್ಯಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಭಾಷೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಭಾಷೆ ಇಲ್ಲದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಎಂದೋ ಮೂಕ ಪ್ರಾಣಿಯಂತೆಯೇ ಬದುಕುತ್ತಿದ್ದ. ಭಾಷೆ ಮಾನವನ

ಅಂತರಂಗವನ್ನು ಹೊಕ್ಕ ಕಾರಣ ಅವನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ, ಅನಿಸಿಕೆ, ಹಾವಭಾವ, ಚಲನವಲನದ ಕ್ರಿಯೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಭಾಷಿಕವಾಗಿ ಬೆಳೆಯತೊಡಗಿದವು. ಮೊದಮೊದಲಿಗೆ ಸನ್ನ-ಸಂಕೇತಗಳ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಬಳಸಿದ. ಕಣ್ಣು ಮಿಟುಕಿಸುತ್ತ, ತಲೆ ಅಲ್ಲಾಡಿಸುತ್ತ, ಚಪ್ಪಾಳೆ ತಟ್ಟುತ್ತ, ಕೈ ಬೀಸುತ್ತ, ಬೆರಳು ತೋರಿಸುತ್ತ, ಚಿಟಿಕೆ ಹಾಕುತ್ತ ಇತ್ಯಾದಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಾಗ ತನ್ನಲ್ಲಿನ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಮತ್ತೊಬ್ಬರೊಂದಿಗೆ ವಿನಿಮಯ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ತೊಡಗಿದ. ಆದರೆ ಇವುಗಳ ಪ್ರಯತ್ನ ಭಾಷೆಯಷ್ಟು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಎನಿಸಲಿಲ್ಲ. ಕೆಲವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಸನ್ನ-ಸಂಕೇತಗಳಿಗೆ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು, ಉಚ್ಚಾರಿತ ಧ್ವನಿಗಳ ಸಹಾಯದೊಂದಿಗೆ ಭಾಷೆಯ ಬಳಕೆಗೆ ತೊಡಗಿದಾಗ ಈ ಭಾಷೆಯ ಸೃಷ್ಟಿ, ಬೆಳವಣಿಗೆ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ತಾನೇ ತಾನಾಗಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮತೊಡಗಿತು. ಭಾಷೆ ಮಾನವ ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಬಂದುದು ಸೃಷ್ಟಿ ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸೋಜಿಗವೇ ಸರಿ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಮೊದಲೇ ತಿಳಿಸಿರುವಂತೆ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಪ್ರಾಣಿಯಂತೆಯೇ ಮಾನವ ಜೀವನ ಕೂಡ ನಿಸ್ಸಾರವಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಹೀಗೆ ಬೆಳೆದು ಬಂದ ಭಾಷೆ ಮಾನವ ಜೀವನ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಎಲ್ಲ ಅಂಗಗಳಲ್ಲೂ ಬೆಳೆದು ತನ್ನ ಭೂಮಿಪ್ರತಿಭೆಯ ಕಂಪನ್ನು ಹಾಡು, ಕುಣಿತಾದಿ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಬಗೆಗಳ ಮೇಲೆ ಚೆಲ್ಲಿ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ನಾಂದಿಯಾಡಿತು. ಹೀಗೆ ಬೆಳೆದು ಬಂದ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಬಗೆಗಳನ್ನು ಆಧುನಿಕತೆ ಬೆಳೆದಂತೆ ಶಿಷ್ಟಸಾಹಿತ್ಯ ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಇಂತ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಶಿಷ್ಟ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೇಲೆ ಹೇಗೆ ತನ್ನ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿತು ಎಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು.

ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಜನಪದ ಬದುಕಿನ ಮುಖ್ಯನೆಲೆ. ಆ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಅದು ಬಾಳಿದ ಹಲವು ಹತ್ತು ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ತನ್ನೊಳಗು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಕಾಲಧರ್ಮಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ಅದು ಶಿಷ್ಟ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದೆ. ಶಿಷ್ಟ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೂ ಮುಂಚೆ ಒಂದು ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರವಿತ್ತು ಎನ್ನುವುದಾದರೆ ಅದು

ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮಾತ್ರ ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಎರಡು ಮಾತಿಲ್ಲ. ಲಿಖಿತ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಅಲಿಖಿತ ಮೌಖಿಕ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಜನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಹಾಸುಹೊಕ್ಕಾಗಿರುವುದನ್ನು ನಾವು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಜನರ ಬಾಳಿನೊಳಗೆಯೇ ಉದ್ಭವಿಸಿದ ಈ ಸೆಲೆ ಹೊರಚಿಮ್ಮುವುದು ಅತ್ಯಂತ ಸಹಜ ಹಾಗೂ ಅನಿವಾರ್ಯ. ಯಾವೊಬ್ಬ ಬರಹಗಾರನೇ ಇರಲಿ ಆತ ತಾನು ಬದುಕುತ್ತಿರುವ ಪರಿಸರದ ಪ್ರಭಾವಗಳಿಂದ ಹೊರಗೆ ನಿಂತು ಯೋಚಿಸುವುದು ಅದನ್ನು ಬರಹದಲ್ಲಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಎಲ್ಲ ಹಂತಗಳಲ್ಲೂ ಲೇಖಕನನ್ನು ಕಾಡುತ್ತದೆ. ಅದು ಆತ ಬಳಸುವ ಭಾಷೆ, ತಂತ್ರ, ವಸ್ತು, ಆಲೋಚನಾ ವಿಧಾನ ಇವೆಲ್ಲವುಗಳ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಛಾಪನ್ನು ಒತ್ತಿ ತನ್ನ ಇರವನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಸದ್ದಿಲ್ಲದೆಯೇ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಇದು ಅತ್ಯಂತ ಸಹಜವಾದ ಒಂದು ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ. ಇದನ್ನು ಮೀರಿ ನಿಲ್ಲಲು ಬಹುಶಃ ಬರಹಗಾರನಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಉಸಿರಾಟದಷ್ಟು ಸಹಜವಾಗಿ, ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಬದುಕು ಬರಹಗಾರನ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಬೀರುತ್ತದೆ.

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಎಲ್ಲ ಕಾಲಘಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದೊಂದಿಗೆ ತನ್ನ ನಂಟನ್ನು ಬೆಸೆದುಕೊಂಡೇ ಬಂದಿದೆ. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಬೆಳೆದು ಬಂದ ಬಗೆಯನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿದಾಗ "ಶಿಷ್ಟ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಬೀಳು ಬಿದ್ದಾಗಲೆಲ್ಲಾ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಜೀವಧಾತುವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಬಂದಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ." (ಚಕ್ಕರೆ ಶಿವಶಂಕರ್) ತಲೆ ತಲೆಮಾರುಗಳಿಂದಲೂ ಮೌಖಿಕ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಹರಿದು ಬಂದ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯವು ದುಡಿಮೆಯ ಜೊತೆ ಸೊತೆಯಾಗಿಯೇ ಹುಟ್ಟಿ ಬಂದದ್ದು. ಅನಾಮಿಕನೊಬ್ಬ ಸೃಷ್ಟಿಸಿ ಜನರ ನಡುವೆ ತೇಲಿ ಬಿಟ್ಟ. ಹಾಗೆ ಬಿಟ್ಟದ್ದನ್ನು ಇಡೀ ಜನಸಮೂಹವೇ ತನ್ನದಾಗಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ಅಂದರೆ ಸಾಮೂಹಿಕ ಪುನರ್ ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟ. ಇದರಿಂದ ಆತ ಫಲಾಪೇಕ್ಷೆಯನ್ನು ಬಯಸಲಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟೇ ಏಕೆ ಶಿಷ್ಟಕವಿಗಳು ಹಾತೊರೆಯುವಂತೆ ಖ್ಯಾತಿಯ ಅರಿವೂ ಅವನಿಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಕಾರಣ ಅವನಿಗರಿವಿಲ್ಲದೆಯೇ ಆ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಯ್ತು. ಅದರಿಂದ ಕಾಯಕದ ಶ್ರಮ ಮರೆತು

ಆನಂದ ತುಂಬಲನಾದ. ಆ ಆನಂದದ ಭರದಲ್ಲಿ ಉಳಿದಲ್ಲವೂ ಕೊಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಹೋಯಿತು. ಅಂದರೆ ಜನಪದವೆಂಬುದು ದುಡಿಮೆಯ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಹುಟ್ಟಿ ಬಂದು ಅದರಲ್ಲೇನೂ ಸೊಗಸು, ಆನಂದ ಕಂಡು ಅದೊಂದು ಪರಂಪರೆಯಾಗಿ ಮುಂದುವರಿಯಿತು. ಇಲ್ಲಿ ಕೇಳಿ ಬರುವುದು ಸಮುದಾಯದ ಧ್ವನಿ.

ಬದುಕಿನ ಸಮಸ್ತ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ತೋಡಿಕೊಳ್ಳುವಾಗ, ವಸ್ತುವಿನ ಆಯ್ಕೆ ಆಯಿತೇ ಹೊರತು ವಸ್ತುವಿಗಾಗಿಯೇ ತಿಣುಕಾಡಲಿಲ್ಲ. ತಾಯಿ, ತಂದೆ, ತವರು, ಅಣ್ಣ, ತಂಗಿ, ಅಕ್ಕ, ತಮ್ಮ, ಪ್ರಕೃತಿ, ಮರಗಿಡ, ಹೂವು, ಋತು ಬದಲಾವಣೆ, ಹಿಕ್ಕಿ ಪಕ್ಕಿಗಳ ಉಲಿತ, ಜೀವಜಂತುಗಳ ಕೀರಲು ತಾಯ್ತನದ ಸಂತಸ, ತವರಿನ ಹಂಬಲ, ಬಡತನದ ಬೇಗೆ, ಸುಡು ಬಿಸಿಲಿನ ಝಳ, ಗಿರಿ-ಝರಿಗಳ ಕಲರವ, ಹುಣ್ಣಿಮೆಯ ಕಂಪು, ತಂಗಾಳಿಯ ತಂಪು, ಹೀಗೆ ನೂರಂಟು ನೆಲೆಗಳಿಂದ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡದ್ದು. ಹಾಗೆ ಹರಿದು ಬರುವಾಗ ಎಲ್ಲವೂ ಇದ್ದಂತೆಯೇ ಹರಿದು ಬರಲಿಲ್ಲ ಬದಲಾಗಿ ಕಾಲಮಾನಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ತನ್ನದೇ ಆದ ಬದಲಾವಣೆಗಳಿಗೆ ಪಕ್ಕಾಗಿರುವುದು ಸಹಜವೇ. ಆದರೆ ಹಿಂದೆ ಏನಿತ್ತು ಎಂಬ ಯಾವುದೇ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ನಾವು ಹುಡುಕಿ ತರಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಇಂದಿನ ಶಿಷ್ಟ ಕವಿಗಳೆನಿಸಿದವರ ಎಲ್ಲ ರಚನೆಗಳ ಹಿಂದೆಯೂ ಒಂದು ವಸ್ತುವಿರಲೇಬೇಕು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಕೇವಲ ಪ್ರತಿಭೆ, ಸ್ಫೂರ್ತಿಗಳಿಂದ ಕಾವ್ಯವೊಂದು ಮೂಡಿಬರಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ವ್ಯತ್ಯತ್ತಿ, ಶಬ್ದ ಸೌಂದರ್ಯ ಅದಕ್ಕೆ ಸೇರುವಾಗ ಪ್ರತಿಭೆ, ಸ್ಫೂರ್ತಿಗಳು ಕೆಲಸಮಾಡುವುದು ಸರಿಯೇ. ಅದರ ಅದರ ಮೂಲ ಧಾತುವಾದ ವಸ್ತು ಅವರದುರಲ್ಲೇ ಅಕ್ಕ ಪಕ್ಕ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಜರುಗಿದ ಘಟನೆಯ ವಾಸ್ತವಿಕ ಅಂಶವಿರುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ಸತ್ಯ. ಈ ಶಿಷ್ಟ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕಿಂತ ಹಿಂದೆ ಇದ್ದ ಸ್ಮೃತಿಗಳು, ವೇದಗಳು ಎಲ್ಲಿದ್ದವು? ಇವು ಮೊದಲೆಗೆ ಬರಹದಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ! ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಬಾಯಿಂದ ಬಾಯಿಗೆ ಹರಿದು ಬಂದವುಗಳೇ ಆಗಿವೆ ಕೃಷ್ಣ ಭಗವದ್ಗೀತೆಯನ್ನು ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಬೋಧಿಸುವಾಗ ಯಾವ ಕೃತಿಯನ್ನು

ನೋಡಿದ್ದ? ಲವಕುಶರು ಇಡೀ ರಾಮಾಯಣದ ಕಥೆಯನ್ನು ಸೂಗಸಾಗಿ ಹಾಡಿಕೊಂಡು ಬೀದಿ ಸುತ್ತಿದಾಗ ಅವರಬಳಿ ಇದ್ದ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಯಾವುದು? ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಮೂಡಿ ಬರುತ್ತವೆ. ಇದರಿಂದ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ ರಾಮಾಯಣ ಮಹಾಭಾರತದ ಕಥೆಗಳ ಹುಟ್ಟಿದು ಹೇಗೆಂದು!

ಜಾನಪದ ಎಂದರೆ ಗ್ರಾಮ್ಯಭಾಷೆ, ಲಯ, ಛಂದಸ್ಸುಗಳ ಅರಿವಿಲ್ಲದ ಹಾಡು, ನಂಬಿಕೆ, ಅಚಾರ, ವಿಚಾರ, ರೂಢಿ, ಸಂಪ್ರದಾಯ, ನುಡಿಗಟ್ಟು, ಪಡನುಡಿ, ಕಥೆ, ಗಾದೆ, ಒಗಟು, ಗ್ರಾಮ್ಯ ಪರಿಸರ, ದೇವರು, ಮಂತ್ರ, ಮಾಟ, ದಪ್ಪ, ಪೀಡೆ, ಮಾರಿ, ಮಸಣಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳೆಲ್ಲದರ ಒಟ್ಟು ಮೊತ್ತವೆನ್ನಬಹುದು. ಅಂದರೆ ಜನರಿಂದ, ಜನರು ಇರಿಸಿಕೊಂಡ ಆಚರಣೆ ನಂಬಿಕೆಗಳಿಂದ ಒಡಮೂಡಿದ ಎಲ್ಲವೂ ಜಾನಪದವೇ ಆಗುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ಜಾನಪದದ ಪರಂಪರೆ ಹೊಂದಿರುವ ಸಮಾಜದ ಶಿಷ್ಟರು ಎನಿಸಿಕೊಂಡವರು ಎಷ್ಟೇ ಶಿಷ್ಟವಾಗಿದ್ದರೂ ಜಾನಪದೀಯ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಹೊರಗುಳಿಸಿ ತಮ್ಮತನವನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಅಂಥ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯ ಪ್ರವೃತ್ತಿ, ಜನಪದ ನುಡಿಗಟ್ಟು, ಗಾದೆ, ಒಗಟುಗಳು ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದ ಆ ಶಿಷ್ಟನೆನಿಸಿದ ಕವಿ ಹೊಂದಿರುವ ಜನಪದದ ಸಂವೇದನೆಯನ್ನು ಆ ಬಗ್ಗೆ ಆತನ ತುಡಿತಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಈ ರಚನೆಗಳ ಸಾರ್ಥಕತೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿಯುವಲ್ಲಿ ಸಫಲನಾಗುತ್ತಾನೆ.

ಶಿಷ್ಟ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಜಾನಪದೀಯ ಸಾರ್ಥಕತೆಯನ್ನು ನೋಡಬೇಕಾದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಆ ಅಂಶಗಳು ಕಂಡು ಬಂದಿರುವುದನ್ನು ಪುನರ್ ಮನಗಾಣಬಹುದು. ಸಾಹಿತ್ಯದ ವಿಭಾಗ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಪಂಪ ಪೂರ್ವಯುಗದಲ್ಲಿ ಶಾಸನಗಳು, ಕವಿರಾಜಮಾರ್ಗ, ವಡ್ಡಾರಾಧನೆಯಂತೆ ಕೃತಿಗಳು ಕಂಡು ಬಂದು ತದನಂತರ ಪಂಪ ಹಾಗೂ ಅವನ ಮುಂದಿನ ಕವಿಗಳ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಜಾನಪದ ಅಂಶ ಮತ್ತು ತುಡಿತಗಳನ್ನು ನಾವು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ.

ಕವಿರಾಜಮಾರ್ಗಕಾರ ಹೇಳುವಂತೆ "ಕುರಿತೋದದೆಯುಂ ಕಾವ್ಯಪ್ರಯೋಗ ಪರಿಣತಮತಿಗಳ್" ಎಂಬ ಮಾತು ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ತೋರುವುದಲ್ಲದೆ ಇಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ ಚಿತ್ತಾಣ, ಬೆದಂಡೆಗಳು ಪೂರ್ಣಪ್ರಮಾಣದ ಜಾನಪದ ಕಾವ್ಯಗಳೇ ಆಗಿವೆ. ವಡ್ಡಾರಾಧನೆ ಕೃತಿಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹಳ್ಳಿಯ ಜನಪದರ ಜೀವನ ಕ್ರಮಗಳನ್ನೇ ಬಿತ್ತರಿಸುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಆ ಕೃತಿಯ ೧೯ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಬರುವ ಪಾತ್ರಗಳು, ಅವರ ಬದುಕಿನ ರೀತಿ ನೀತಿ, ಉಡುಪು, ಆಹಾರಪದ್ಧತಿ, ಹಾಸ್ಯ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಅಪ್ಪಟ ಜನಪದ. ಲೋಕವನ್ನೇ ಕಣ್ಣುಮುಂದೆ ತರುತ್ತವೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ನಯಸೇನನ ಧರ್ಮಾಮೃತ ಹಾಗೂ ದುರ್ಗಸಿಂಹನ ಪಂಚತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಜನಪದ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿಯೇ ವಿಹರಿಸಿದಂತೆ ಆಗುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಬರುವ ನೀತಿಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಪಾತ್ರವರ್ಗ, ಭಾಷೆ ಜಾನಪದಕ್ಕೆ ನಿಕಟವಾಗಿ ಪಡಿಮೂಡಿವೆ.

ನಯಸೇನನು ತನ್ನ ಧರ್ಮಾಮೃತದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿರುವ ಅಚಾರ-ವಿಚಾರಗಳು, ನಂಬಿಕೆಗಳು, ಸಾಮಾನು ಸಲಕರಣೆಗಳು, ಚೂತೆಗೆ ಕಂಬಾರ, ಕುಂಬಾರ, ಕಂಚುಗಾರ, ಅಕ್ಕಸಾಲಿಗ ಇತ್ಯಾದಿ ಜನವರ್ಗ ಮತ್ತು ಅವರ ಕುಲಕಸುಬುಗಳು, ವ್ಯವಸಾಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ನೇಗಿಲು, ಕುಂಟೆ, ಹಗ್ಗ, ಕಣ್ಣೆ, ಸಾಸಿವೆ, ಇವೆಲ್ಲವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಕವಿ ಈ ಕಥನ ತಂತ್ರವನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ಜನಪದರಿಂದಲೇ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ದಾನೆ ಎಂಬ ಸತ್ಯ ಅರಿವಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ.

ಪಂಪಯುಗವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಶಿಷ್ಯ ಕವಿಯಾದ ಆದಿಕವಿ ಪಂಪತನಂಧವನು ರಾಜಾಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯ ಬರೆಯ ಬೇಕಾದಾಗಲೂ ಅವನ ಮನಸ್ಸು ತನ್ನ ಹುಟ್ಟು ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಪರಿಸರದ ಜಾನಪದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿರುವುದು ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. "ಸಾಜದ ಪುಲಿಗರೆಯ ಸಿರುಳ್ಳನ್ನಡದಲ್ಲಿ" ಬರೆಯುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಪಂಪನಲ್ಲಿ "ಬಗೆ ಪೊಸತಪ್ಪುದಾಗಿ ಮೃದು ಬಂಧದೊಳಂದುವುದೋ ದೇಸಿಯೊಳ್ ಪುಗುವುದು ಪೊಕ್ಕು ಮಾರ್ಗದೊಳೆ

ತಳ್ಳುದು" ಎನ್ನುವ ಮಾತಲ್ಲೇ ಮಾರ್ಗ-ದೇಸಿ ಕೇವಲ ಸಂಸ್ಕೃತ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯನ್ನಷ್ಟೇ ಪ್ರತಿನಿಧಿಸದೆ ಆ ನೆಲದ ಸೊಗಡಿನ ಜಾನಪದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತದೆ. ವಡ್ಡಾರಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಸುಕೇಶಳ ಸ್ವಾಮಿಯ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಕಥನ ಶೈಲಿ ಜನಪದ ಕಥನ ಮತ್ತು ಸಂವಾದ ಶೈಲಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೆಯಾಗಿಯೇ ಮೂಡಿಬಂದಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಅಂತಹ ಕೆಲವು ಸಾಲುಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಉದಾಹರಿಸಬಹುದು:

"ತೊಟ್ಟು ಮತ್ತಾಕೆಯ ಕೆಳದಿ" ಇವರಿಬ್ಬರ ಸಂಭಾಷಣಾ ಪರಿ "ಮತ್ತೊಂದು ದಿವಸಂ ಬೆಸಕೆಯ್ತು ತೊಟ್ಟು ನೀರಂ ತರಲ್ ಪೋದಲ್ಲಿ ನೀರ ಪೊಟಿಯೊಳ್ ಆಕೆಯ ಕೆಳದಿ ನಾಗಚ್ಚಿಯೆಂಬೊಳಾಕೆಯಂ ಕಂಡಿಂತೆಂದು ಬೆಸೆಗೊಂಡಳೆ ಕುಂದಲೆ ಪಲದಿವಸದಿಂದಂ ನಿನ್ನಂ ಕಂಡೆನಿಲ್ಲಿನಿತು ದಿವಸದಿಂ ಮುಂ ಕಾಣದುರ್ದಕೆ ಕಾರಣಮಂ ಪೇಟೆಂದು ಬೆಸೆಗೊಂಡಳ್ ಕಾರಣಮಂ ನಿನಗೆ ಪೇಟ್ಟಪೆಂ ನೀನಾಗ್ಗಂ ಪೇಟೆಯದ್ದೊಡೆಂದು ..." ಇಲ್ಲಿ ಕಥನ ಶೈಲಿ ಮತ್ತು ಸಂವಾದ ಶೈಲಿಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟಿಗೆ ತರುವುದರ ಮುಖಾಂತರ ಸನ್ನಿವೇಷವನ್ನು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಟ್ಟಿದಂತೆ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಗುಟ್ಟನ್ನು ಹೇಳುವಾಗ ಮತ್ತಾರ ಮುಂದೆಯೂ ಹೇಳದಂತೆ ಮಾತು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಜನಪದದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ. ಅಲ್ಲಿ ಬರುವ ಸ್ತ್ರೀಯರು, ಹೊಳೆ, ಹೊಳೆಯಿಂದ ನೀರು ತರುವ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಅವರ ಸಂಭಾಷಣೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ನಮಗೆ ಹಳ್ಳಿಯ ಚಿತ್ರಣ ಬಾರದೆ ಇರದು.

ರನ್ನನ ಗಧಾಯುದ್ಧದಂತಹ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಸಂಭವಿಸುವ ಭಾವತೀವ್ರತೆಯನ್ನು ದೇಸಿ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಕಂಡರಿಸಿರುವುದಕ್ಕೆ ಕೆಲವು ಉದಾಹರಣೆಗಳು : ದುರ್ಯೋಧನ ತನ್ನ ನೂರು ಮಂದಿ ತಮ್ಮಂದಿರನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಚಿಂತೆ ಮತ್ತು ಕೋಪೋದ್ರೇಕಗಳಿಂದ ಭೀಷ್ಮರಲ್ಲಿಗೆ ಬರುತ್ತಾನೆ "ಮುಂಬರ್ಪ ತನ್ನ ಮೊಮ್ಮನ ಕಾಲ ಸಪ್ತುಳಂ ಕೇಳ್ತು..... ಏಕಾಕಿಯಾಗಿ ಬಂದ ದೃತರಾಷ್ಟ್ರನಂದನನ ಬರವಿನೊಳ್ ಸರಿ ತ್ಯುತಂ ಸಮರ ವೃತ್ತಾಂತ

ಮನಬದು" ಮೊಮ್ಮನು, ಅಜ್ಜ, ಚೊಚ್ಚಲು, ಮಗ, ಮೈದುನ, ಅತ್ತಿಗೆ; ನಾಡಿನಿ, ಅಣ್ಣ ತಮ್ಮಂದಿರು, ಗಂಡ ಹೆಂಡತಿ, ಕೂಸು, ಪಣ್ಣುಸು - ಮುಂತಾದ ಪದಗಳು ತುಂಬಿಕೊಡುವ ಭಾವಸಂಪತ್ತು ಅಪೂರ್ವವಾದುದು. ಚಂಪೂವಿನಲ್ಲಿ ಆ ಕಾಲದ ಸಂಬೋಧನೆಗಳು, ನಾಣ್ಣುಡಿ, ಒಗಟು, ಗಾದೆಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದಿಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ ಆ ಕಾಲದ ಭಾಷೆಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ¹

ಮುಂದುವರಿದು ಹನ್ನೆರಡನೇ ಶತಮಾನಕ್ಕೆ ಬಂದರೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗೂ ಧಾರ್ಮಿಕ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣ ಘಟ್ಟ. ವೈದಿಕ ಹಾಗೂ ಜೈನಧರ್ಮಗಳು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಂದ ದೂರವಾಗಿ ಕೇವಲ ರಾಜಾಶ್ರಯ, ಮಠಗಳಿಗೆ ಸೀಮಿತವಾಗಿದ್ದಾಗ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ನ್ಯಾಯ ಹೊದಗಿಸಲೆಂದೇ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿತು. ಅ ವೇಳೆಗಾಗಲೇ ಭಕ್ತಿಪಂಥ ಬೇರು ಬಿಡುತ್ತಿತ್ತು. ಇವೆಲ್ಲ ಒಂದಾಗಿ ಅರಸೊತ್ತಿಗೆಯ ವಿರುದ್ಧ ತಿರುಗಿಬಿದ್ದ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಹೊಸರೀತಿಯ ಚಾಲನೆಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿದವು.

ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಶತಮಾನದ ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಳುವಳಿ ಧರ್ಮ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ಅದು ಸಾಮಾನ್ಯರ ಸಮಾಜದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಧರ್ಮವಾಗಿತ್ತು. ಆ ಎಲ್ಲ ಸಾಹಿತ್ಯವೂ ಜನಪದವೇ ಆಗಿತ್ತು ಎನ್ನಬಹುದು. ಹಾಗೆಯೇ ಆ ಧರ್ಮ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ಅನಕ್ಷರಸ್ವರು, ಅವಿದ್ಯಾವಂತರು ತುಂಬಿದ್ದ ಆ ಪರಸರದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮ ಪ್ರವರ್ತಕರು ಜಾನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರಮುಖ ಲಕ್ಷಣವಾದ 'ತೋಂಡಿ' ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ನುಡಿಗಟ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ, ಪ್ರಕೃತಿ, ಪ್ರಾಣಿರೂಪಕಗಳು, ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಧರ್ಮದ ಸಂದೇಶವನ್ನು

1. ಸಾಹಸಭೀಮ ವಿಜಯ ಪುಟ - ೯೪
2. ಕನ್ನಡ ಶಿಷ್ಟ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ - ಡಾ. ಕೆ.ಆರ್. ದುರ್ಗಾದಾಸ್, ಪುಟ ೪೫.

ಹೇಳತೊಡಗಿದರು. ಇಂದಿನ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರಮುಖ ಘಟ್ಟವಾದ ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಉದಯವಾದದ್ದು ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿಯೇ. ಸಾಮಾನ್ಯರ ನೋವು ನಲಿವು, ಸಮಾಜದ ಅಂಕು ಡೊಂಕುಗಳು ಅಂದಿನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗಳಿಗೆಗ ನೊಂದು ಬೆಂದು ಬಸವಳಿದು ರೊಚ್ಚಿಗೆದ್ದ ಜನ ಭಕ್ತಿಪಂಥದ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣನ ನೆತ್ತತ್ತದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಧರ್ಮದ ಉದಯಕ್ಕೆ ಅದೂ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಧರ್ಮದ ಉದಯಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಹಾಗೂ ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸಿದ್ದು ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರವೇ ಎಂದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು. ಜನ ತಮಗನಿಸಿದ್ದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು ಅದನ್ನು ಯಾರೋ ಪ್ರತಿಕಾರರು, ಅಕ್ಷರ ಬಲ್ಲವರು ಬರಹ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದಿಟ್ಟು ತೋಂಡಿ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಒಂದು ಪರಂಪರೆಯ ವಸ್ತುವನ್ನು ನಮಗೊದಗಿಸಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅಷ್ಟು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಮೇಲುನೋಟಕ್ಕೆ ಅದು ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ ಜನಪದರ ಜಾನಪದ ಛಾಯೆ ಆವರಿಸಿರುವುದು. ಮಾನವ ಸಮಾಜದ ಎಲ್ಲದಕ್ಕೂ ಒಂದೊಂದು ಸೂಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ಈ ಲೋಕದ ಎಲ್ಲ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ಸಾರಾಸಗಟಾಗಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಗೋಚರವಾಗುತ್ತದೆ ಜನಪದರು ಲೋಕವನ್ನು ನೋಡಿದ ಬಗೆ. ಹಾಗೆ ಸೃಷ್ಟಿಯಾದ ಕೆಲವು ಗೀತೆಗಳ ಸಾಲುಗಳು:

"ಒಡಲುಗೊಂಡನು ಹಸಿವ ಒಡಲುಗೊಂಡನು ಹುಸಿವ
ಒಡಲುಗೊಂಡನೆಂದು ನೀನೆನ್ನ ಜಡಿದೊಮ್ಮೆ ನುಡಿಯದಿರಾ
ನೀನೆನ್ನಂತೊಮ್ಮೆ ಒಡಲುಗೊಂಡು ನೋಡಾ ರಾಮನಾಥ"

ಈ ವಚನ ಜನಪದ ಗೀತೆಯನ್ನೇ ಹೋಲುವದಾಗಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ. ಹಾಗೆಯೇ ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ, ಬರುವ ಸಂಪ್ರದಾಯ, ಲಯ, ನುಡಿಗಟ್ಟುಗಳು ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು:

1. ಕಲ್ಲು ನಾಗರ ಕಂಡರೆ ಹಾಲನರೆಯೆಂಬರು
-
2. ಹುತ್ತವ ಬಡಿದೊಡ ಹಾವು ಸಾಯಬಲ್ಲುದೇ ಅಯ್ಯಾ

3 ಕರಿಯನಿತ್ತಡೆ ಒಲ್ಲೆ ಸಿರಿಯನಿತ್ತಡೆ ಒಲ್ಲೆ --

ಬೇಸಾಯದ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ನೀಡುವ ಕೆಲವು ಸಾಲುಗಳು...

1. ತನುವ ತೋಟವ ಮಾಡಿ ಮನವ ಗುದ್ದಲಿ ಮಾಡಿ
ಅಗೆದು ಕಳದನಯ್ಯ ಭ್ರಾಂತಿನ ಬೇರ
2. ಈಳೆ, ನಿಂಬೆ, ಮಾವು ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಹುಳಿ ನೀರನೆರೆದವರಾರಯ್ಯ?
ಕಬ್ಬು, ಬಾಳೆ, ನಾರಿವಾಳಕ್ಕೆ ಸಿಹಿನೀರನೆರೆದವರಾರಯ್ಯ?
ಕುಂಬಾರನ ಆವಿಗಯಲ್ಲಿ ಕುಂಬಾರನಿಲ್ಲ
ಕುಂಬಾರ ಕಲಶಂಗಳಲ್ಲಿ ಕುಂಬಾರನಿಲ್ಲ

ಮುಂತಾಗಿ ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಎಲ್ಲವೂ ಜಾನಪದೀಯವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ವಚನಗಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ನಿರ್ಮಾಣದ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದವಲ್ಲ. ಜನಪದರ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ದುಡಿಮೆಯ ಜೊತೆ ಸಹಜವಾಗಿ ಮೂಡುವ ಕಾಯಕ ಗೀತೆಗಳಿವು. ಶಿವಶರಣರ ಕಾಯಕದ ಜೊತೆಗೆ ಈ ವಚನಗಳು ಸಹಜವಾಗಿ ರಚನೆಯಾಗಿವೆ. ಅಕ್ಷರದ ಮೂಲಕ ರಚನೆಯಾದ ಗೀತೆಗಳಲ್ಲಿ ಆಯಾ ವಚನಕಾರರ 'ಇಷ್ಟದಂತೆ ಹಾಡುವುದರ ಮೂಲಕ' ಮೂಡಿ ಬಂದು ಮತ್ತೊಬ್ಬರಿಗೆ ವರ್ಗಾವಣೆಯಾದ ರಚನೆಗಳು. ಇವು ಕೇವಲ ಅವರ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳಲ್ಲ. ಸಮಾಜದ ಒಟ್ಟಾರೆಯಾದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗಳೆನ್ನಬಹುದು. ಅಂದಿನ ಸಮಾಜದ ಸ್ಥಿತಿ ಗತಿಗಳಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ಮೂಡಿ ಬಂದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಅಕ್ಷರಬಲ್ಲಂಥವರು ಒಂದೆಡೆ ಕಲೆಹಾಕಿದವುಗಳಾಗಿರಬಹುದೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ವಚನಕಾರನ ಹೆಸರು ಆಯಾ ವಚನದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಮಿಕ್ಕಂತೆ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಎಲ್ಲ ಲಕ್ಷಣಗಳೂ ಅಲ್ಲಿ ಪಡಿಮೂಡಿವೆ. ಆ ಕ್ರಾಂತಿಗೊಬ್ಬ ಮುಂದಾಳು ಬಸವಣ್ಣ ಅಷ್ಟೆ. ಬಸವಣ್ಣನ ಸಾರಥ್ಯದಲ್ಲಿ ಜನಪದ 'ತೋಂಡಿ' ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೆ ಒಂದು ನೆಲೆ ದೊರೆಯಿತೆನ್ನಬಹುದು.

ಇದೇ ಚಳುವಳಿ ಮುಂದುವರಿದು ದಾಸ ಪಂಥದ ಉದಯವನ್ನು ಕಂಡಿತು. ಇಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಜನಪದರ ಎಲ್ಲ ಆಲೋಚನೆಗಳು, ಆಶೋತ್ತರಗಳು ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತವೆ. ಇದೂ ಕೂಡ ಜನರಿಂದ ಜನರಿಗಾಗಿಯೇ ಸೃಷ್ಟಿಯಾದ ಸಾಹಿತ್ಯವೇ. ಅಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿರುವ ಕನಕದಾಸರನ್ನು ಹೊರತು ಪಡಿಸಿ ಮಿಕ್ಕಲ್ಲರೂ ಮೇಲ್ವರ್ಗದಿಂದ ಬಂದವರೇ ಅಗಿದ್ದರೂ ಸಮಾಜದ ಬಗೆಗಿನ ಕಳಕಳಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜೀವನ ಕುರಿತ ಅನೇಕ ಕೀರ್ತನೆಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅರ್ಥವಾಗುವ ಹಾಗೆ ತಾವು ಕಂಡುಂಡ ಅನುಭವಗಳಿಗೆ ಧಾರ್ಮಿಕ ನೆಲೆಗಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹೊಸ ಆಯಾಮವನ್ನು ನೀಡಿದರು. ಹಳ್ಳಿ ಹಳ್ಳಿಗಳ ಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೀರ್ತನೆಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಾ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಅಧ್ಯೈಸಿರುವ ರೀತಿಯನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಅವರು ಪಾಮರರನ್ನು (ಜನಪದರನ್ನು) ಅರಿತಿದ್ದ ರೀತಿ, ಅದನ್ನು ಅವರಿಗೇ ಹಂಚುವುದನ್ನು ಕಲಿತ ಕಲೆಗಳ ಅರಿವಾಗದಿರದು. ಎಲ್ಲಾರೂ ಮಾಡುವುದು ಹೊಟ್ಟೆಗಾಗಿ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಉದರ ಪೋಷಣೆ ಮತ್ತು ಅಂದಿನ ಜನಪದರ ಕಾಯಕ ನಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿಹಿಡಿಯುತ್ತವೆ. ಅಡಿಗೆ ಮಾಡಬೇಕಣ್ಣ, ಡೊಂಕು ಬಾಲದ ನಾಯಕರು ಇತ್ಯಾದಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಡಂಬನೆ ಕೂಡ ಕಾಣಿಸಿಗುತ್ತದೆ.

ಕನಕದಾಸರು ತಮ್ಮ 'ರಾಮಧಾನ್ಯ ಚರಿತೆ'ಯಲ್ಲಿ ಭತ್ತ ರಾಗಿಗಳನ್ನು ಸಂಕೇತಿಸಿ ಬಡವ ಶ್ರೀಮಂತರ ನಡುವಿದ್ದ ವರ್ಗ ಸಂಘರ್ಷಕ್ಕೆ ನಾಂದಿಯನ್ನು ಹಾಡಿ ಬಯಲಿಗಳಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಈ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಬಡವರ ಪರ ಇರುವ ಕಾಳಜಿಯ ಜನಪದ ಸ್ಪಂದನದ ಅರಿವಾಗದಿರದು. ಹರಿ - ಹರರಲ್ಲಿ ಬೇಧಮಾಡದೆ ಇಬ್ಬರೂ ಒಂದೆ ಎನ್ನುವ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಮೋಹನ ತರಂಗಿಣಿಯಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಜನಪದ ಛಂದಸ್ಸಾದ ಸಾಂಗತ್ಯದಲ್ಲಿ ಅತಿ ದೀರ್ಘವಾಗಿ ಕೃಷ್ಣನ ಮಹಿಮೆ ಪರಾಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಲೇ ಜನಪದ ಕಥೆಯ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು.

ಲಕ್ಷೀಶ ಕವಿಯ ಕಾಲವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಅವನ 'ಕಥಾಸರಿತ್ಸಾಗರ'

ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಅನೇಕ ಉಪಕಥೆಗಳ ಮಾಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಅವನು ಜಾನಪದ ಕಥಾಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಗೋಚರವಾಗುತ್ತದೆ. ಜನಪದ ಕಥಾಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಕವಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀಶ ಇಡಿಯಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಚಂಡಿಯಕತೆ, ಚಂದ್ರಹಾಸನ ಕತೆಗಳಂತೂ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳೇ ಆಗಿವೆ. ಚಂದ್ರಹಾಸ ಕೆಟ್ಟ ನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ನಂಬುವುದು, ಸಾಲಿಗ್ರಾಮದ ಮಹಿಮೆ, ಅವನನ್ನು ದಾಸಿ ಸಾಕುವುದು, ಯಾರೋ ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯ ಹೇಳುವುದು, ದುಷ್ಟಬುದ್ಧಿ, ಕಾಳಿ ದೇಗುಲ, ಅವನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಿಸಲು ನಡೆಯುವ ಸಂಚುಗಳು, ಅವನಿಗೆ ವಿಧಿಯೇ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವುದು, ದುಷ್ಟಬುದ್ಧಿಯ ಮಗಳು, ಎಲ್ಲವೂ ಜನಪದ ಕಥೆಯ ಆಶಯಗಳನ್ನೇ ಹೊಂದಿವೆ. ಜನಪದರ ಆಚರಣೆ, ನಂಬಿಕೆ, ದೇವರು, ಧರ್ಮ, ಒಳ್ಳೆಯತನ, ದುಷ್ಟತನ, ರಾಕ್ಷಸೀಪ್ರವೃತ್ತಿ ಎಲ್ಲವೂ ಇಲ್ಲಿ ಅನಾವರಣಗೊಂಡಿವೆ.

ಹರಿಹರನ ರಗಳೆಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಅಲ್ಲಿ ಬರುವ ಕಥಾನಾಯಕರು ಹಳ್ಳಿಯವರು ಬೀದಿ ಬದಿಯ ಬೀರರು. ಸಾಯುವವರಲ್ಲವೇ ಅಲ್ಲ. ಎಲ್ಲರೂ ದೇವರುಗಳೇ. ಸಾಮಾನ್ಯರನ್ನು ದೇವರು ಮಾಡಿದವನು ಹರಿಹರ ಮಾತ್ರವೇ ಏನೋ ಎನಿಸುತ್ತದೆ ! ಅಲ್ಲಿ ಬರುವ ಎಲ್ಲ ಪಾತ್ರಗಳು, ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ನೆಲದೊಡಲಿನಿಂದಲೇ ಬಂದವರು. ದುಟಿಯುವ ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಪ್ರದೇಶದವರು. ಅವರಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವ ಅತಿಮಾನುಷ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಹರಿಹರ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಜಾನಪದ ತಂತ್ರ, ಜಾನಪದೀಯ ಅಂಶಗಳ ಬಳಕೆಯ ಅರಿವಾಗಬಹುದು. ಮೊದಲೇ ತಿಳಿಸಿದಂತೆ ಇಲ್ಲಿ ಬರುವ ಎಲ್ಲ ನಾಯಕರು ಸಮಾಜದ ಕೆಳವರ್ಗದವರೇ. ಕಾಯಕವೇ ಕೈಲಾಸ ಎಂಬ ತತ್ತ್ವಕ್ಕೆ ಬದ್ಧರಾದವರೇ. ಹರಿಹರನ ರಗಳೆಯ ನಾಯಕರಿಗೂ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳ ನಾಯಕರಿಗೂ ಸಂಬಂಧವಿದೆ. ಮಾದಾರ ಚನ್ನಯ್ಯ, ದೋಹರ ಕಕ್ಕಯ್ಯ, ಮಟವಾಳ ಮಾಚಿದೇವರು, ಇಳೆಯಾಂಡ ಗುಡಿಮಾರ, ಕುಂಬಾರ ಗುಂಡಯ್ಯ, ಬೇಡರ ಕಣ್ಣಪ್ಪ, ಅಗಸರ ಅತಿಭಕ್ತ, ಹೀಗೆ ಒಕ್ಕಲಿಗ, ಮೂಲಗ, ಹೂಲಿಯ, ಇತ್ಯಾದಿ ಶೂದ್ರಾತಿಶೂದ್ರರನ್ನು ತನ್ನ ಕಥೆಗಳಿಗೆ ನಾಯಕರನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಂಡದ್ದು ಹರಿಹರ ಮಾತ್ರವೇ ಏನೋ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಮೊಟ್ಟ

ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರನ್ನೇ ಅದರಲ್ಲೂ ತುಳಿತಕ್ಕೊಳಗಾದ ಓನ ದಲಿತರನ್ನು ತನ್ನ ನಾಯಕರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವುದು ನಿಜಕ್ಕೂ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಕ ಬದಲಾವಣೆ ಮತ್ತು ನಿಜವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯಕ ಶಕ್ತಿ ಅಡಗಿರುವ ತಾಣವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದೆ. ರಾಜ ಮಹಾರಾಜರನ್ನು ದಿಕ್ಕರಿಸುವ ರಾಘವಾಂಕನ ಹಲ್ಲು ಮುರಿದ ಪ್ರಸಂಗ ಮತ್ತೆ ಸಾಮಾನ್ಯರ ಬಗೆಗೆ ಕಾವ್ಯ ರಚನೆ ಮಾಡಿದಾಗ ಹಲ್ಲು ಹುಟ್ಟಿ ಬಂದದ್ದು ಈತನ ಬಂದಾಯದ ಕೂಗಿಗೆ ಸಾಕ್ಷಿ ಎನ್ನಬಹುದು.

ಜನ್ನನ ಯಶೋಧರ ಚರಿತೆ ಜನಪದ ಆಶಯಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಕೃತಿಗೊಂಡು ಉದಾಹರಣೆ. ಅಲ್ಲಿ ಬರುವ ವಸಂತ ಋತುವಿನ ವರ್ಣನೆ, ನಾದ ಮಾಧುರ್ಯಕ್ಕೆ ಮನಸೋತ ಹಣ್ಣು, ದೇಹ ಸೌಂದರ್ಯಕ್ಕಿಂತ ಮಿಗಿಲಾದ ಮತ್ತೊಂದು ಸೌಂದರ್ಯವಿದೆ ಎಂಬ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಒಡಮೂಡಿಸಿದ್ದು, ಇವೆಲ್ಲಾ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪರಿಸರದ ಸೃಷ್ಟಿಯ ನೈಜ ನೋಟಗಳು. ಅಲ್ಲಿ ಬರುವ ಮಾರಿದತ್ತನ ಚಿತ್ರಣ, ಅವನ ರಾಜಪುರದ ವರ್ಣನೆ, ಮಾರಿದೇವತೆ , ಆ ಮಾರಿದೇವತೆಗೆ ಕೊಡುವ ಕುರಿ, ಕೋಳಿ ಮನುಷ್ಯರ ಬಲಿಯ ವಿವರಣೆ ಇಲ್ಲೆಲ್ಲ ಕವಿ ಜನಪದ ಗ್ರಾಮ ದೇವತೆಯ ನಿಜರೂಪವನ್ನು ತನ್ನ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಿಂಚಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಜನ್ನನೊಳಗಿನ ಜಾನಪದ ಕವಿಯ ದರ್ಶನ ಆಗಬಹುದು.

"ಯಶೋಧರನ ಪತ್ನಿಯಾದ ಅಮೃತಮತಿ ಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ತೇಲಿಬರುವ ಗಾನಕ್ಕೆ ಸೋತು ಒಬ್ಬ ಅಷ್ಟಾವಂಕನಿಗೆ ಒಲಿಯುವುದು ಅಚ್ಚ ಜನಪದ ಕಥೆಯ 'ಆಶಯ'ವೇ ಆಗಿದೆ. ಆನಂತರ ಆಕೆ ದುಷ್ಟತನಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿ ಯಶೋಧರ ಹಾಗೂ ಆತನ ತಾಯಿಗೆ ಕಷ್ಟ ಕೊಡುವುದು ದುಷ್ಟ ಹೆಣ್ಣಿನ ಕತೆಯನ್ನು ಹೋಲುತ್ತದೆ. ಮೂಲತಃ ಯಶೋಧರನ ಕತೆ ಹೆಣ್ಣಿನ ದ್ರೋಹವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುವ ಜನಪದ ಕತೆಯೇ ಆಗಿರಬೇಕು. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಅಷ್ಟೊಂದು ದಟ್ಟವಾದ ಗ್ರಾಮೀಣ ವಿವರಗಳು ಬಿರುತ್ತವೆ" ಎಂಬುವುದು ಸತ್ಯವಾದರೂ ಅದೇ ಅಂತಿಮ ನಿರ್ಧಾರವಲ್ಲ. ಮನುಷ್ಯನ ಲೈಂಗಿಕ ತೃಷ್ಣ ಹಿಂಗದಾಗ ಕಾಮ ನಾಗನಾಗಿ ಬಂದು ಆಕೆಯ ಬಯಕೆ ತೀರಿಸುವ 'ನಾಗಮಂಡಲ'ದ ಕತೆಯ ಸಾರವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅಂದರೆ

ಹೆಣ್ಣಿನ ದುಷ್ಟತನ ವಿವರಿಸುವ ಕತೆ ಯಶೋಧರ ಚರಿತೆ ಎಂಬ ಮಾತು ಸರಿಯೇ! ಹಾಗೆಯೇ ಆಕೆಯ ಮನೋವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯ ಪರಿಯನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು.

ಯಶೋಧರ ಚರಿತೆ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಸಿಡಿಯಾಡುವುದು, ತೊಗಲು ಗೊಂಬೆ ಆಟ ನೆನಪಿಗೆ ತರುವ "ಮನೋಜನಾಸುವ ಜಂತ್ರದಂತಿರೆ" ಎಂಬ ಮಾತು ಅಲ್ಲದ 'ಬೇವಂ ಮಚ್ಚಿದ ಕಾಗೆಗೆ ಮಾವು ಇಳಿದಪ್ಪಂತೆ', 'ಮರುಳೆ ಪೊಲ್ಲಮೆಯೇ ಲೇಸು ನಲ್ಲರ ಮೈಯೊಳ್' ಎಂಬ ನುಡಿಗಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಬಳಸಿದ್ದಾರೆ. ಕಾವ್ಯದ ಒಳಗಡೆ ಜನಜೀವನದ ಹಲವು ಗಾದೆಗಳ ನುಡಿಗಟ್ಟುಗಳ ಬಳಕೆಯಿಂದ ಜನಪದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುತ್ತವೆ.

ಇನ್ನು ಜನಪದ ನಂಬಿಕೆಗೆ ಉತ್ತಮ ಉದಾಹರಣೆ ಎಂದರೆ ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ 'ಧರ್ಮರಾಯ' ಜೂಜಿಗಂದು ಹೊರಟ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ದ್ರೌಪದಿಯ ದಕ್ಷಿಣಾಕ್ಷಿ ಅದುರುವುದು, ಭೀಮ ಪಾರ್ಥರ ವಾಮಭುಜಾಕ್ಷಿಗಳು ಕೆತ್ತುತ್ತವೆ. (ಸಭಾಪರ್ವ ೧೪-೧೫). ದ್ರೌಪದಿಯ ವಸ್ತ್ರಾಪಹರಣದ ನಂತರ ಭೀಮಾರ್ಜುನರು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಮಾಡುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗಜಪುರದ ನೆಲ ಬಾಯಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ; ಪುರದ ನಡುವೆ ರಕ್ತದ ಮಳೆ ಸುರಿಯುತ್ತದೆ; ನರಿಗಳು ಊಳುತ್ತವೆ; ದೇವತಾ ಪ್ರತಿಮಾಗಳು ಹೂಂಕರಿಸುವೆ, ಪಟ್ಟದಾನೆ ಕುದುರೆಗಳು ಕಂಬನಿ ಹರಿಸುತ್ತವೆ; ಧೂಮಕೇತುಗಳು ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.*

ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳನ್ನು ಮಧ್ಯಕಾಲೀನ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಮುಂದುವರಿದು ನವೋದಯ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಬಂದು ಗಮನಿಸುವುದಾದರೆ, ಅಂದು ಆಂಗ್ಲರ ಪ್ರಭಾವ ಹೆಚ್ಚಾಗಿತ್ತು. ಇಂಡಿಯಾದ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಶೋಧನೆ, ನೆಲದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಶೋಧನೆ ನಡೆಸತೊಡಗಿದರು. ಅ

* ಡಾ|| ದೇ. ಜವರಗೌಡ - ಗದುಗಿನ ಭಾರತ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನ, ಪುಟ - ೬೬.

ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅನೇಕರು ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಭೀವಕೇಂದ್ರ 'ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ'ವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದರು. 'ಸಾಹಿತ್ಯ ರಕ್ತ ಮಾಂಸಗಳಿಂದ ಮೈಗೂಡಿ ಜೀವಂತಿಕೆ ಪಡೆಯ ಬೇಕಾದರೆ ಅದು ತನ್ನ ನೆಲದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡಿರಬೇಕು ಎಂಬ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಕೆಲ ಬರಹಗಾರರಲ್ಲಿ ಮೂಡಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ಕಡೆ ಗಮನ ಕೊಟ್ಟರು** ಮಾಸ್ತಿ, ಬೇಂದ್ರೆ, ಬಿ.ಎಂ.ಶ್ರೀ. ಮುಂತಾದವರು ಅದನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿಯುವತ್ತ ಸಾಗಿದರು. ಅದರಲ್ಲೂ ಹಲಸಂಗಿ ಗೆಳೆಯರು ಹೊರತಂದ "ಗರತಿಯ ಹಾಡು" ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣವಾದುದು. ರೇವಪ್ಪನ "ಮಲ್ಲಿಗೆದಂಡೆ", ಸಿಂಪಿ ಲಿಂಗಣ್ಣನವರ "ಜೀವನ ಸಂಗಾತಿ" ಅರ್ಚಕ ರಂಗಸ್ವಾಮಿಯವರ 'ಹುಟ್ಟಿದ ಹಳ್ಳಿ- ಹಳ್ಳಿಯಹಾಡು' ಗಮನಾರ್ಹವಾದವುಗಳು. ಅದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟ ರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ತೀವ್ರ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಪಡೆದಿತ್ತು. ರಾಜಕೀಯ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸಿ ಕೊಡುವ ತವಕ ನಮ್ಮ ಎಲ್ಲ ಕವಿವರೇಣ್ಯರಿಗಿತ್ತು. ಆಗ ಅನೇಕ ಮಹಾತ್ಮರ ಭಾಷಣಗಳಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತರಾಗಿ ತಮ್ಮ ಬರಹಗಳಲ್ಲಿ, ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಿವರಗಳನ್ನು ನೀಡುವಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪರಿಸರದ ಬಗ್ಗೆ ಕಾಳಜಿ ವಹಿಸಿದರು. ಬಿ.ಎಂ.ಶ್ರೀಯವರ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಗೀತೆಗಳು ಕವನ ಸಂಕಲನಕ್ಕೆ ದೊರೆತ ಸ್ಪೂರ್ತಿಯ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಈ ರೀತಿಯದು. ಇದನ್ನೇ ಮುಂದೆ ಬಂದ ಪಂಜೆ, ಕಡಂಗೊಂಡ್ಲ ಶಂಕರಭಟ್ಟ, ಡಿ.ವಿ.ಜಿ. ಮಾಸ್ತಿ, ಕುವೆಂಪು, ವಿ.ಸೀ. ರಾಜರತ್ನಂ, ಗೋವಿಂದಪೈ ಮುಂತಾದವರು ಅನುಸರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದರು. ಕೊನೆಗೆ 'ಜನವಾಣಿ ಬೇರು ಕವಿವಾಣಿ ಹೂವು' ಎಂಬ ನಿಲುವಿಗೆ ಬಂದು ನಿಂತುದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಿಳಿದದ್ದೆ.

ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಬೇಂದ್ರೆ, ಮದುರ ಚನ್ನರ ಕಾವ್ಯ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣ ಬಿಂಬಿಸುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿವೆ. ಬೇಂದ್ರೆಯವರ 'ಇನ್ನು ಯಾಕೆ ಬರಲಿಲ್ಲವ್ವಾ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯಾಂವ', 'ಪಾತರಗಿತ್ತಿ

** ಡಾ|| ಜಿ.ಆರ್. ಶಿವಸ್ವಾಮಿ - ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ ತುಡಿತಗಳು.

ಪಕ್ಕ', 'ಕುಣಿಯೋಣ ಬಾರ', ರಾಗರತಿ, ಬೀಟ ನಾಯಿರಾದ, ನೀ ಹೀಂಗೆ ನೋಡಬ್ಯಾಡ ನನ್ನ ಇತ್ಯಾದಿ ಅನೇಕ ಕವನಗಳು ಹಳ್ಳಿಯ ಅಶಿಕ್ಷಿತ ಜನರ ಭಾವನೆಗಳ ಪ್ರತಿಬಿಂಬವಾಗಿ ಪಡೆಮೂಟಿರುವುದು ಜಾನಪದದ ತೀವ್ರತೆ, ಭಾವೋನ್ಮಾದತೆ ಎಷ್ಟು ಎಂಬುದರ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸುವಲ್ಲಿ ಸಫಲವಾಗುತ್ತವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಈ ಕವಿತೆಗಳೆಲ್ಲ ದಟ್ಟವಾದ ಜಾನಪದ ಛಾಯೆ ಆವರಿಸಿರುವುದು ಅರಿವಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ.

ಡಾ|| ಕೀರ್ತಿನಾಥ ಕುರ್ತುಕೋಟಿಯವರು ಹೇಳುವಂತೆ "ಮಧುರ ಚೆನ್ನರು ಜಾನಪದ ಅನುಭವ ಗೀತೆಗಳ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಂತ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಅನುಭವದ ಕವಿತೆಗಳನ್ನು ಬರೆದರು. ಕೇವಲ ಭಾಷೆಯೊಂದೇ ಅಲ್ಲದೆ ಮಧುರ ಚೆನ್ನರ ಪ್ರತಿಮೆ, ರೂಪಕಗಳು ಕೂಡ ಜಾನಪದ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವುಗಳಾಗಿವೆ. 'ನನ್ನ ನಲ್ಲ', 'ದ್ಯಾವ ಪ್ರಥಿವಿ', ಕವಿತೆಗಳು ಈ ತಲೆಮಾರಿನ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕೃತಿಗಳಾದುದರ ಕಾರಣ ಜಾನಪದ ಸತ್ವವನ್ನು ಸೂರೆಗೈದರೆಂಬುದೇ ಆಗಿದೆ" ಎಂಬ ಮಾತು ಅಕ್ಷರ ಸಹ ಸತ್ಯವಾದುದೆಂದು ಹೇಳುವುದರಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಅನುಮಾನವಿಲ್ಲ.

ಇದರಂತೆಯೇ 'ಬೆಟಗೇರಿ ಕೃಷ್ಣಶರ್ಮ'ರ 'ನಲ್ಲಾಡುಗಳು' 'ಮಾತನಾಡುವ ಕಲ್ಲು', ಮಾಸ್ತಿಯವರ 'ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಲಾವಣಿ ಸಾಂಗತ್ಯ', 'ಜನತೆಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ' ಹಾಗೂ ಕೆ.ಎಸ್ ನರಸಿಂಹಸ್ವಾಮಿಯವರ 'ಶ್ಯಾನುಭೋಗರ ಮಗಳು', 'ಬಳೆಗಾರ ಚೆನ್ನಯ್ಯ', 'ಮಾವನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ' ಇತ್ಯಾದಿ ಕವಿತೆಗಳಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣಪ್ರಮಾಣದ ಜಾನಪದ ಗುಣಗಳು ಬೆರೆತು ಹೋಗಿವೆ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಜನಪದ ಗೀತೆಗಳ ಲಯ ಧಾಟಿಗಳಿರುವುದು ಅಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. 'ಅಕ್ಕ ತಂಗಿಯರ ಹಾಡು' ಕವನವಂತೂ ಜನಪದಗೀತೆಯೇ ಎನಿಸುವಂತಿದೆ. ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಹಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ನೀರು ಸೇರುವವರು, ತುಳಸಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡುವವರು, ಬಳತುಟ್ಟು

1. ಕೀರ್ತಿನಾಥ ಕುರ್ತುಕೋಟಿ : ಯುಗಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯ ದರ್ಶನ ಪುಟ ೮೨.

ಕೊಳ್ಳುವವರು, ಸಂತೆಗೆ ಹೋಗಿಬರುವವರು ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ನೋಡುವ ಕಣ್ಣು ಶಿಷ್ಟವಾದರೆ ಒಳಗೊಳ್ಳುವ ಮನಸ್ಸು ಗ್ರಾಮೀಣವಾಗಿದೆ.

ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಜಾನಪದದಿಂದ ಪ್ರೇರಣೆ ಪಡೆದುದು. ಅವರ "ಬಹುಪಾಲು ಸಾಹಿತ್ಯ ಗ್ರಾಮೀಣರ ಬದುಕನ್ನು, ಅಲ್ಲಿಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಆಶಯಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದ್ದು ಅವರ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಬಗೆಯ ಮನೋಧರ್ಮ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಜಾನಪದ, ಜಾನಪದದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಪೂರಕವಾದ ಸಮಕಾಲೀನ ಜನಪದಗಳ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಅನಿವಾರ್ಯತೆಯನ್ನು ವೈಚಾರಿಕವಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ ಕುವೆಂಪು ಅವರು ಸೋಪಜ್ಜ ಜಾನಪದ ವಿದ್ವಾಂಸರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಬೆರಳ್ ಕೊರಳ್, ಜಲಗಾರ, ಶೂದ್ರ ತಪಸ್ವಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಆದರ್ಶವಾಗಿಟ್ಟು ಕೊಂಡು ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಶೋಷಣಾ ಮೂಲದಿಂದ ಸಮಾಜವನ್ನು ಖಂಡಿಸುತ್ತವೆ. ಹೊಸ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲ ಸಮಾಜವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತವೆ.² ಹೀಗೆ ಮುಂದುವರೆದರೆ ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ ಸಂವೇದನೆ ಮುಂದಿನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಬೃಹದಾಕಾರದಲ್ಲಿ ಪೂರಕವಾಗಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಮುಂದೆ ೧೯೫೦ರ ದಶಕದಲ್ಲಿ "ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ವಾಸ್ತವದ ರಕ್ತದಾನ ಪಡೆಯಬೇಕು" ಎಂದು ಘೋಷಿಸಿಕೊಂಡು ಗೋಕಾಕರ ಸಾರಥ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೊರಟ ನವ್ಯದ ರಥದಲ್ಲಿ ಅಡಿಗರು, ಗಂಗಾಧರ ಚಿತ್ತಾಲ, ರಾಮಚಂದ್ರಶರ್ಮ, ನಿಸಾರ್ ಅಹಮದ್, ರಾಮಾನುಜನ್, ಲಂಕೇಶ್, ತಿರುಮಲೇಶ್, ಕಂಬಾರ, ಇಮ್ರಾಪುರ, ಲಕ್ಷ್ಮಿನಾರಾಯಣಭಟ್ಟ, ಮುಂತಾದ ಪ್ರಮುಖರು ಸಾಗಿದರು. ಸಾಗಿದವರು ವಾಸ್ತವತೆಯನ್ನು ಮರೆತು ಮಣ್ಣಿನ ವಾಸನೆಗೆ ಬದಲಾಗಿ ಆತ್ಮರತಿಯತ್ತ ಕೈಚಾಚಿದರು. ಹೀಗಾಗಿ ಓದುಗನಿಗೂ ಕೃತಿಗೂ ನಡುವೆ ಕಂದರವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದರು. ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಆಡುಮಾತಿನ ಬಳಕೆಯನ್ನು ತಂದುದು ನಿಜವಾದರೂ ಅಷ್ಟೊಂದು

2. ಡಾ|| ಹಿ.ಶಿ. ರಾಮಚಂದ್ರೇಗೌಡ : ಜಾನಪದ ವ್ಯಕ್ತಿ ಮತ್ತು ವಿಚಾರ ಪುಟ ೯

ಫಲ ನೀಡಲಿಲ್ಲವೇನೋ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೂ ಇವರೆಲ್ಲ ತಮ್ಮ ಕಾವ್ಯಗಳಿಗೆ ಜನಪದರ ಆಶಯ, ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಅಯ್ಯೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಆ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿಯೇ ಸಾಗಿದರು ಎಂಬ ವಿಚಾರವನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸುವಂತಿಲ್ಲ. ದೇಸಿಭಾಷೆಯ ಭಂಡಾರಕ್ಕೆ ಕನ್ನ ಹೊಡೆದದ್ದು ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಆಶಯಗಳನ್ನು ವಿವಿಧ ಛಂದೋ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯ ತೆಕ್ಕೆಗೆ ಬಗ್ಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಯತ್ನಿಸಿದ್ದು, ವಸ್ತುವಿನ ಆಯ್ಕೆಯನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿದ್ದು, ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೂ ಮೈಲಿಗೆ ಎನಿಸಿದ್ದ ಇವರಿಗೆ ಎಷ್ಟೋ ವಸ್ತುಗಳು ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಲು ಕಾರಣವಾಗಿದ್ದು, ಬದುಕಿನ ಅಸಂಗತ ಮುಖಗಳಿಗೆ ದನಿ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದು ಭಾಷೆ, ತಂತ್ರಕ್ಕೆ ಹೊಸ ಆಯಾಮ ತಂದುಕೊಟ್ಟದ್ದು ಜಾನಪದದ ಕಡಿಮೆ ಸಾಧನೆಯಲ್ಲ.

ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರೇರಣೆಗಳು

ಯಾವುದೇ ಒಂದು ರಾಷ್ಟ್ರದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಹಿರಿದಾದುದು. ಸಾಹಿತ್ಯದ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಕಿರಿದಾದುದು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ರಾಷ್ಟ್ರಕ್ಕೂ ತನ್ನದೇ ಆದ ಒಂದು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇವೆರಡೂ ನಿರಂತರ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದುವಂತಹವು. ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಹಾಗೂ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳ ಲೋಕದ ಇತರೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಸಾಹಿತ್ಯಗಳ ಸ್ನೇಹ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಹೊಸ ರೂಪ ಹಾಗೂ ಹೊಸ ಗುಣಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಸ್ವಧರ್ಮವನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಗೊಳಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವಂತಹವು. ಈ ಜೀವಂತ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಸದಾ ಬದಲಾಗುವ ಸಹಜ ಗುಣವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವಂತಹದು. ಒಂದು ಕಾಲಘಟ್ಟದಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಕಾಲ ಘಟ್ಟಕ್ಕೆ ಸಾಗುವಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯದನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾ ಬೇಡವಾದುದನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತಾ (ವಿಸರ್ಜಿಸುತ್ತಾ) ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಹೊಸತನವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಅಂದಿನ ಸಮಾಜದ ಜನತೆಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ ಅದಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ರೀತಿ-ನೀತಿ, ಆಚರಣೆ, ಪದ್ಧತಿ ಹಾಗೂ ರಾಜಕೀಯ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಮುಂತಾದ ಅಂಶಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡು ಜನತೆಯ ಒಳ್ಳೆಯ ಮೌಲ್ಯಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ವರ್ತಿಸುತ್ತದೆ. ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬದಲಾವಣೆಯ ಪರಿಣಾಮ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ದಾರಿ ಮಾಡಿಕೊಡುವುದನ್ನು ಮರೆಯುವಂತಿಲ್ಲ.

ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರ ಆಗಮನದಿಂದ ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮೇಲೆ ಅಗಾಧ ಪರಿಣಾಮಗಳು ಅದರಲ್ಲೂ ಭರತವು ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿಯ ಅಡಳಿತಕ್ಕೆ

ಒಳಪಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ಪರಿಣಾಮಗಳು ಕಂಡುಬಂದವು. ಇದರಿಂದ ಭಾರತೀಯರ ಎಲ್ಲ ನೆಲೆಗಳಿಂದಲೂ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಆಗತೊಡಗಿದವು. ಈ ಹೊಸಾಹತು ಶಾಹಿಯ ಆಗಮನದೊಂದಿಗೆ ಜನಜೀವನವೂ ಸೇರಿದಂತೆ ಪಾರಂತ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯಿತು. ಭಾರತೀಯರಲ್ಲಿ ಅದುವರೆವಿಗೂ ಇದ್ದಂತಹ ಮೌಲ್ಯಗಳು, ಪದ್ಧತಿಗಳು, ನಂಬಿಕೆಗಳು ಒತ್ತಾಯಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಬದಲಾಗತೊಡಗಿದವು. ಇದನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸುವ ಲಕ್ಷೀಪತಿಯವರ ಈ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು : "ವಸಾಹತು ಶಾಹಿ ಎಂದರೆ ಯಾವುದೇ ದೇಸೀ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೊಂದು ತನ್ನದೇ ಆದ ಪಾರಂಪರಿಕ ಗತಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನಂತಾನೇ ಸಹಜವಾಗಿ ಅರಳುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಾಗುವಂತೆ ವಿದೇಶೀ ಅಥವಾ ಪರಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೊಂದು ಅನ್ಯಾಕ್ರಮಣಶೀಲವಾಗಿ ಎರಗಿ ಮೂಲ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಅನುಕರಣಶೀಲವಾದ ನೀಚ ಹಾಗೂ ದೈನ್ಯ ಸ್ಥಿತಿಗಳಿಸುವುದೇ ಆಗಿದೆ". (ಲಕ್ಷೀಪತಿ : ತತ್ತ್ವಪದಕಾರರು ತತ್ತ್ವಪದಕಾರರು ವಿಮರ್ಶಾ ಲೇಖನ.)

ಭರತವು ವಸಾಹತುಶಾಹಿಯ ಆಳ್ವಿಕೆಯಿಂದ ಹಾಗೂ ಅದಕ್ಕೆ ಬೆಂಬಲವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಭಾರತೀಯರನ್ನು ತನ್ನ ಮುಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಬಂಧಿಸಿದ ಸ್ವದೇಶಿ ವಸಾಹತುಗಳಿಂದ ಬೇಸತ್ತ ಜನರಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಭಾವನೆಗಳು ಆಲೋಚನೆಗಳು ಜನಿಸಲು ಕಾರಣವಾದವು. 'ಸ್ವತಂತ್ರತಾ' ಮನೋಭಾವ 'ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ' ಮನೋಭಾವದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವಾದಗಳ 'ಪ್ರಜ್ಞೆ'ಗಳು ಮೂಡಿ ಇವುಗಳ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಪನರುಜ್ಜೀವಗೊಂಡಿತು. ಇವುಗಳ ಫಲವಾಗಿ ಹಾಗೂ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಹುಟ್ಟಿತು. ಈ ವಸಾಹತೋತ್ತರ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲಿಗೆ ತತ್ತ್ವಪದಕಾರರನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಸ್ವಂತಿಕೆಯ ಹುಡುಕಾಟ ನಿರ್ವಸಾಹತಿಕರಣದ ಆಶಯಗಳು ಪ್ರಕಟವಾದುದೇ ನವೋದಯ. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿಯವರೆವಿಗೂ ನಡೆದುಬಂದಿರುವ ವಿಚಾರ ವಿಮರ್ಶೆಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಷ್ಟ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಗಮನಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಹೊಸ ಹೊಸ ವಿಮರ್ಶೆ, ದೃಷ್ಟಿಕೋನಗಳ ಫಲವಾಗಿ ಇಂದು ತತ್ತ್ವಪದಕಾರರನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಒದಗಿ ಬಂದ ಪ್ರೇರಕ ಧಾರೆಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ದೇಶ್ಯಧಾರೆ ಮತ್ತು ಅನ್ಯದೇಶ್ಯಧಾರೆ ಎಂದು ಗುರುತಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ದೇಶ್ಯಧಾರೆ : ಇದು ತನಗಿಂತ ಹಿಂದೆ ಇದ್ದಂತಹ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಸ್ಥಾಪನೆಯೊಂದಿಗೆ ತನ್ನತನವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿತ್ತು. ಹಾಗೂ ಹೊಸ ಮಾರ್ಗ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವುದಾಗಿತ್ತು. ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಎಲ್ಲ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳ ಮೂಲನೆಲೆಯಾಗಿರುವುದು, ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಚಿನ್ನುಗಿನಿಂದಲೂ ಈ ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರೇರಣೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಿತನ್ನಬಹುದು.

ಪ್ರಾಚೀನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಹಾಗೂ ಕಾವ್ಯಗಳಿಂದ ಪ್ರೇರಣೆ ಪಡೆದು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿದ್ದ ಅಂಧಕಾರ, ಅಜ್ಞಾನಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಇದರಿಂದ ರಾಜಪ್ರಭುತ್ವವನ್ನು ದಿಕ್ಕರಿಸಿ ಜನತೆಯನ್ನು ಜಾಗೃತಗೊಳಿಸಲು ಮೊದಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದವರೆಂದರೆ ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಶತಮಾನದ ವಚನಕಾರರು. ಆದರೆ ಇವರಿಂದ ರಚಿತವಾದ ವಚನಗಳಿಗೆ ಸಾಹಿತ್ಯವೆಂದು ಮನ್ನಣೆ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದು ಇಪ್ಪತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ. ಮನುಷ್ಯನ ಅಂತರಂಗ ಬಹಿರಂಗ ಶುದ್ಧಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಕೊಟ್ಟವರು; ಆರ್ಥಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ರಾಜಕೀಯ ಅರಾಜಕತೆಗಳನ್ನು ಟೀಕಿಸ ಹೊರಟವರು ಈ ವಚನಕಾರರು ಎಂದರೆ ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿಯಾಗಲಾರದು. ಇವರ ಪ್ರಯತ್ನ ಸಾಂಘಿಕ ಪ್ರಯತ್ನ. ಇವರ ನಂತರ ಬಂದಂತಹ ದಾಸರು ಕೂಡ ತಮ್ಮ ಕೀರ್ತನೆಗಳ ಮೂಲಕ ಸಮಾಜವನ್ನು ಜಾಗೃತಗೊಳಿಸುವ ಹಾಗೂ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ತರಬೇಕೆಂಬ ಆಶಯಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದವರು. ಇವರು ಹಾಡಿದ ವಚನಗಳಾಗಲಿ, ಕೀರ್ತನೆಗಳಾಗಲಿ ಪ್ರಜ್ಞಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸೃಷ್ಟಿಯಾದುದಲ್ಲ. ಅರ್ಥಾತ್ ಕೇವಲ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಜ್ಞೆಯಷ್ಟೇ ಅವುಗಳ ಧ್ಯೇಯವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಸಮಾಜವನ್ನು ತಿದ್ದಿ ತೀಡುವ ಮುಖ್ಯ ಆಶಯವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಸೃಷ್ಟಿಗೊಂಡವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದ ಹೊಸಗನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಅರುಣೋದಯದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡ ತತ್ತ್ವಪದಕಾರರು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿನ ಹಾಗೂ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿನ, ಮೌಢ್ಯಗಳನ್ನು, ವಿದೇಶಿ ವಸಾಹತುಶಾಹಿಯನ್ನು ಟೀಕಿಸಿರುವುದನ್ನು ಅವರ ರಚನೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು.

ಬಲನಾತಾ ಬಲನಾತಾ ಮನ
ಮಲಿನ ತೊಳೆಯದಿರೆ ಹೊಲಸಾಯ್ತವ್ವ ನಾತಾ

ಎಂಬ ತತ್ತ್ವಪದದಲ್ಲಿ ಶರೀಫರು ಮನುಷ್ಯನ ಅಂತರಂಗ ಶುದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಶರೀಫರು, ಕೈವಾರ ನಾರಣಪ್ಪನವರು, ಕಡಕೋಳ ಮಾವಾಳಪ್ಪನವರು, ನಾಗಲಿಂಗ ಶಿವಯೋಗಿ ಮುಂತಾದ ತತ್ತ್ವಪದಕಾರರೆಲ್ಲ ಜಾತಿಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಕಟುವಾಗಿ ಟೀಕಿಸಿರುವನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

1. ಉಚ್ಚ ನೀಚ ಅನ್ನುತೀರಿ ಹುಚ್ಚುನಾಯಿ
ಉಬ್ಬಿಯೊಳು ಬದದಿ ಹುಚ್ಚುನಾಯಿ - ಎಂಬಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ
2. ತೊಗಲಿ ಮಲಿಯ ಹಾಲಕುಡಿದು ದೊಡ್ಡವರಾಗಿ
ಶೀಲಮಾಡತೀರಿ ನಾಡೆಲ್ಲ.

ಇತ್ಯಾದಿ ತತ್ತ್ವಪದಗಳು ಜಾತಿಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಕುರಿತವುಗಳಾಗಿವೆ. 'ಬುಡುಬುಡುಕ್ಕಾ' ಎಂಬ ದೀರ್ಘ ತತ್ತ್ವಪದದಲ್ಲಿ ವಿದೇಶೀಯರ ಆಗಮವನವನ್ನು ಅವರ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾ ನಾವು ಅದರಿಂದ ಎಚ್ಚಿತ್ತುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಸೂಚನೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. 'ಕುಲಕರ್ಣಿಕೊಟ್ಟ ಪಾವಲಿ ರೊಕ್ಕ' ಮುಂತಾದ ತತ್ತ್ವಪದಗಳು ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಿಂದ ಎಚ್ಚಿತ್ತುಕೊಳ್ಳುವ ಆಶಯಗಳೊಂದಿಗೆ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಮನದಾಳದ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಗಳಾಗಿ ಉದಯವಾದವು.

ತತ್ತ್ವಪದಗಳು ಸಸ್ಯ, ತಿರ್ಯಕ್ ವಿವರಣೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಮನುಷ್ಯನ ನಡವಳಿಕೆ, ಗುಣಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿವೆ. ತತ್ತ್ವಪದಗಳು ಏಕತಾನತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿಲ್ಲದೆ ಬಹುರೂಪಿ ವಿಚಾರಧಾರೆಗಳ ರಚನೆಗಳಾಗಿವೆ. ಇವು ಅನನ್ಯತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದವು. ಹೊಸತನವನ್ನು ಹೊಂದಿದವುಗಳಾಗಿವೆ. ತತ್ತ್ವಪದಕಾರರ ನಂತರ ಬಂದ

ಹೊಸಗನ್ನಡದ ಶಿಷ್ಟ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆಕಾರರಿಗೆ ಹಲವು ಮಗ್ಗಲುಗಳಿಂದ ಬಂದಂತಹ ಪ್ರೇರಣಾಧಾರೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು.

ಮಾನವನ ಅಸ್ತಿತ್ವ ಹಾಗೂ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಕ್ರಾಂತಿಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿದ ಫ್ರಾನ್ಸ್, ರಷ್ಯಾಗಳ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ನಮ್ಮಲ್ಲೂ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪ್ರಜ್ಞೆ, ನಿರ್ವಸಾಹತೀ ಕರಣದ ಪ್ರಜ್ಞೆಗಳು ಹೆಮ್ಮರವಾಗಿ ಬೆಳೆದವು. ಇದರಿಂದ ಹೊಸ ಆದರ್ಶ, ಆಲೋಚನೆಗಳತ್ತ ಭಾರತೀಯರ ಮನಸ್ಸು ಯೋಚಿಸತೊಡಗಿತು. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಮೋಹನ್‌ರಾಯ್, ದಯಾನಂದಸರಸ್ವತಿ, ಇವರುಗಳಿಂದ ಉಂಟಾದ ಜನತೆಯ ಮೇಲಿನ ಪ್ರಭಾವಗಳು ಜಾಗೃತಗೊಳಲಾರಂಭಿಸಿದವು. ಇವರುಗಳ ವಿಚಾರ ಧಾರೆಗಳಿಂದ ಹೊಸ ದೃಷ್ಟಿಕೋನಗಳು ಜನತೆಯಲ್ಲಿ ಮೂಡಿದವು.

ವಸಾಹತುಶಾಹಿಯ ಮೂಲ ಹಾಗೂ ಮೊದಲ ಕೇಂದ್ರಗಳಾದ ಬಂಗಾಳ ಹಾಗೂ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರೇರಣೆಗಳು, ರವೀಂದ್ರನಾಥ ಟ್ಯಾಗೂರ್‌ರ ಪ್ರಭಾವಗಳು ಮಹತ್ವದವೆನಿಸುತ್ತವೆ. ನವೋದಯದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬಂದ ಹಿರಿಯ ಕವಿಗಳ ಪ್ರಭಾವದ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ತಾರತಮ್ಯಗಳಿವೆ. ಕುವೆಂಪುರವರಿಗೆ ರಾಮಕೃಷ್ಣ, ವಿವೇಕಾನಂದರ ಪ್ರಭಾವ, ಬೇಂದ್ರೆಯವರಿಗೆ ಅರವಿಂದರ, ಗೆಳೆಯರ ಗುಂಪಿನ ಪ್ರಭಾವಗಳೊಂದಿಗೆ, ರವೀಂದ್ರನಾಥ ಟ್ಯಾಗೂರ್‌ರ ಪ್ರಭಾವ ಇವರಿಬ್ಬರ ಮೇಲೂ ಸಮವಾಗಿಯೇ ಆಯಿತೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಪು.ತಿ.ನ. ಅವರ ಬೆಳೆದ ಪರಿಸರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಹಾಗೂ ಭಾಗವತದ ಪ್ರೇರಣೆಯನ್ನು ದೊರಕಿಸಿಕೊಟ್ಟಿತು. ಫ್ರಾನ್ಸಿನ ಮಹಾಕ್ರಾಂತಿ ಸಂಭವಿಸಲು ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣಗಳೆಂದರೆ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ, ಸಮಾನತೆ ಮತ್ತು ಸೋದರತೆಗಾಗಿ ನಡೆಸಿದ ಹೋರಾಟದ ಸುದ್ದಿಗಳನ್ನು ಹರಡಿ ಜನತೆಯನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸಿದವರೆಂದರೆ ಬರಹಗಾರರು. ರೂಸೋ, ವಾಲ್ಟೇರ್ ಮುಂತಾದವರ ಬರಹಗಳು ಕ್ರಾಂತಿಯ ಕಿಡಿಗಳನ್ನು ಹಚ್ಚಿದವು. ಭಾರತದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಬರಹಗಳು ಬಂದರೂ ಅವುಗಳನ್ನು ಬ್ರಿಟೀಷರು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಮೊಟಕುಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದಕ್ಕೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿಯ ಅನಕ್ಷರತೆ, ಭಿನಾಭಿಪ್ರಾಯಗಳೇ

ಕಾರಣವನ್ನಬಹುದು. ಏನೇ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯಗಳಿದ್ದರೂ ಬಂಕಿಮ, ತಿಲಕ್, ಮುಂತಾದವರ ಬರಹಗಳು ನಮ್ಮಲ್ಲಿಯೂ ಜಾಗೃತಿಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಮರದ ಹೆದ್ದೋರೆಗೆ ಬಹಳಷ್ಟು ಜನರನ್ನು ತಂದುದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಂಗತಿಯಲ್ಲ. ಅಂದರೆ ಬರಹಗಾರರ ವಿಚಾರವಂತಿಕೆಯ ವಿವರಗಳು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ತಲುಪುವಲ್ಲಿ ವಿಫಲವಾದವೇ ಹೊರತು, ಗಟ್ಟಿ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಕಿಡಿ ಹೊತ್ತು ಸಾರುವ ವಿವರಗಳಿಗೆ ಬರವಿರಲಿಲ್ಲ.

ತತ್ತ್ವಪದಕಾರಣ ನಂತರ ಶಿಷ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಹೊಸಗನ್ನಡದ ಹಾದಿಯನ್ನು ಗೋವಿಂದಪೈ, ಪಂಜೆ ಮಂಗೇಶರಾಯರು, ಬಿ.ಎಂ.ಶ್ರೀಯವರು, ನಿರ್ಮಿಸಿದ ರೆನ್ನಬಹುದು. ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಗೀತೆಗಳ ಆಗಮನದವರೆಗೂ ಈ ದಾರಿ ಅಷ್ಟು ಸುಗಮವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ನಂತರ ಆ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸಾಹಿತಿಗಳು ನಡೆದುಬಂದ ಹೆಜ್ಜೆಗುರುತುಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು.

ಈ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಮೇಲಿನ ಎಲ್ಲಾ ಅಂಶಗಳು ಪ್ರೇರಣೆಗಳಾದರೂ ಬ್ರಿಟೀಷರ ಒತ್ತಡಕ್ಕೆ ತಲೆಬಾಗಿ ಇಂಗ್ಲೀಷನ್ನು ಪಠ್ಯಕ್ರಮವಾಗಿ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿ ಬಂದಿತು. ಇದರಿಂದ ಇತರ ಯೂರೋಪಿನ ಸಾಹಿತ್ಯದೊಂದಿಗಿನ ಸ್ನೇಹವು ವಂಚಿತವಾಯಿತೆನ್ನ ಬಹುದು. ಆದರೆ ನಾವು ಹೆಚ್ಚು ಗಮನ ಹರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾದ ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಸಾಹಿತ್ಯವೇ ಶ್ರೇಷ್ಠವೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ರೊಮ್ಯಾಂಟಿಕ್ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರತಿಭಟನೆ, ಕೈಗಾರಿಕೀಕರಣ, ನಗರೀಕರಣ ಹಣಕ್ಕೆ ದೊರೆತ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯತೆ, ಅನಕ್ಷರತೆ ಮೂಢನಂಬಿಕೆಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ್ದ ಸಮಾಜಗಳು, ಇಂತಹ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಇತ್ತು. ಆದರೆ ಜೀವನದಿಂದ ಪಲಾಯನಗೈಯುವಿಕೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ 'ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪ್ರಜ್ಞೆ'ಗಳ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ವಾಸ್ತವಕ್ಕಿಂತ ಆದರ್ಶ ಆನುಭಾವ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕತೆ, ಅಂತಃಸತ್ತ್ವ, ಇಂದ್ರಿಯಗಮ್ಯ ವಿಶ್ವಾದ, ಶಬ್ದಗಳ ಗೇಯತೆ, ಅತಿರೇಕದ ಕಲ್ಪನೆ, ನಿಸರ್ಗದ ಆರಾಧನೆ, ರಹಸ್ಯ

ಪ್ರಿಯತೆ ಕನಸುಗಾರಿಕೆ, ಪುರಾಣವಸ್ತುಗಳಿಗೆ ಹೊಸ ಚೌಕಟ್ಟಿನಿಂದ ದರ್ಶನ ಕಾಣುವಿಕೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಂತಹವುಗಳು.

ಇಲ್ಲಿಯವರೆವಿಗೂ ಇದ್ದಂತಹ ಶೇಷ್ಠ ವಸ್ತು ಕಾವ್ಯ ವಸ್ತುಗಳಾಗುತ್ತಿದ್ದುದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯನು ಹಾಗೂ ನಿತ್ಯ ಜೀವನದ ಬಳಕೆಯ ವಸ್ತುಗಳು ಕಾವ್ಯದ ವಸ್ತುಗಳಾಯಿತು. ಗೊಬ್ಬರ, ಹೀರೆ ಹೂ ಮುಂತಾದವುಗಳು ಹಾಗೂ ಕರಿಸಿದ್ದ, ಚೋಮರಂಥ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ನಾಯಕರಾಗುವ ಅವಕಾಶಗಳೊಂದಿಗೆ ಭಾಷೆಯು ಸಡಿಲಗೊಂಡು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರನ್ನು ತಲುಪುವಂತಾಯಿತು. ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡ ಬಹುತೇಕ ಹಿರಿಯ ಸಾಹಿತಿಗಳು ತಮ್ಮ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರ ಮೂಲಕ ಆಡುಭಾಷೆಯು ಜನರನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ತಲುಪಿ ಅವರನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸುವಂತಾಯಿತು.

ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸೃಷ್ಟಿಯ ತನಕ ಬಹುತೇಕ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸಾಹಿತ್ಯ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಒಬ್ಬರು ಓದಿ ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ಹಲವಾರು ಜನ ಕುಳಿತು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಇತ್ತು. ಮುದ್ದಣನ ರಾಮಾಶ್ವಮೇಧ ರಚನೆಯಾದಂದಿನಿಂದ ಓದುಗ ಕೇಳುಗರಲ್ಲಿ ಕೃತಿ ಸಹೃದಯರಲ್ಲಿ ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡುವ ಮನೋಭಾವ ಮೂಡಿತು. ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಪ್ರಗತಿ, ನೇರವಾಗಿ ತನ್ನ ಕಾಲದ ಜೀವನದ ಒತ್ತಡಗಳಿಂದ ಆಗಬಹುದು. ಜನಜೀವನದ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಕೇಂದ್ರ ವಸ್ತುವನ್ನಾಗಿಯೂ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗುವಂತಾಯಿತು.

ಭಾರತೀಯ ಪುನರುಜ್ಜೀವನದ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ 'ನವೋದಯ'ವು ಗಳಿಸಿಕೊಂಡಂತಹ ಹೊಸ ಅರಿವಿನಲ್ಲಿ (ತಿಳುವಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ) ಅದು ಪರಂಪರೆಯ ಬಗೆಗೆ ತೋರಿದ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ತುಂಬಾ ಆರೋಗ್ಯಪೂರ್ಣವಾದುದಾಗಿದೆ. ಅದರ ಪರಂಪರೆಯ ಚೌಕಟ್ಟು, ಅವರಣ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಜಾಗತಿಕ ಮತ್ತು ಸಾರ್ವತ್ರಿಕವೆನ್ನಬಹುದಾದ ವಿಸ್ತಾರವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿತು ಎಂಬುದನ್ನು ಈ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಬಹುದು.

ಆಂಗ್ಲ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಕ್ರಮದಿಂದ ದೇಶೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮೇಲೆ ಅದ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ರೋಮ್ಯಾಂಟಿಕ್ ಸಾಹಿತ್ಯ ಎಂದು ಗುರುತಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಇದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾದ ಅನ್ಯದೇಶ್ಯ, ದೇಶ್ಯಧಾರೆಗಳು ಹಲವಾರು ಮಗ್ಗುಲುಗಳಿಂದ ಸೇರಿದ ಈ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಒಂದು ಎಳೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಇದು ನವೋದಯದ ಪ್ರೇರಕಧಾರೆ ಎಂದರೆ ತಪ್ಪಾಗುತ್ತದೆ. ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರಿಂದ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಬಂದ ರೋಮ್ಯಾಂಟಿಕ್ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅದು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಬೇರೆಯದೇ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಪಡೆಯಿತು. 1945-50ರ ತನಕ ಆ ರೀತಿಯ ರಚನೆಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರವು ರೋಮ್ಯಾಂಟಿಕ್ ಸಾಹಿತ್ಯ ಎಂಬ ಹಣೆಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿತು. ಈ ಸಂದರ್ಭದ ರಚನಕಾರರು ರೋಮ್ಯಾಂಟಿಕ್ ಕವಿಗಳೆನಿಸಿಕೊಂಡರು. ರಾಷ್ಟ್ರಕವಿ ಕುವೆಂಪು ಅವರು ರೋಮ್ಯಾಂಟಿಕ್ ಎಂದು ಕರೆಯದೆ ಇದಕ್ಕೆ ನವೋದರ ಕಾವ್ಯ ಎಂಬ ಹೆಸರುಕೊಟ್ಟರು. ಏಕೆಂದರೆ ಈ ಕಾವ್ಯ ರೋಮ್ಯಾಂಟಿಕ್ ಕವಿಗಳಿಂದ ಪ್ರೇರಣೆ ಪಡೆಯಿತೆಂಬ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಅದು ರೋಮ್ಯಾಂಟಿಕ್ ಕಾವ್ಯವಲ್ಲ; ನಮ್ಮ ಕವಿಗಳಿಗೆ ಇದ್ದ ವಚನ, ದಾಸ, ತತ್ವಪದಗಳಲ್ಲಿನ ಅನುಭಾವ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಹಾಗೂ ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ಧಾರೆಗಳು ಆಂಗ್ಲ ರೋಮ್ಯಾಂಟಿಕ್ ಕವಿಗಳಿಗಿಂತ ಮುಂದೆ ಹೋಯಿತೆನ್ನಬಹುದು. ಪ್ರೇರಣೆ ಎಂದರೆ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರಿಂದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯ ರೀತಿ ಮಾತ್ರವೆನ್ನಬಹುದು. ಕೇವಲ ರೂಪಾಂಶವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಅವರಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿತೆನ್ನಬಹುದು. ಆದರೆ ಅದು ಪೂರ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದ ಆಮದೇನಲ್ಲ. ಇಂಗ್ಲೀಷಿನಲ್ಲಿ ಲಿರಿಕ್ (Lyric) ಎಂಬ ಪದಕ್ಕೆ ಸರಿಸಮನಾದ ಅರ್ಥಕೊಡುವಂತೆ ಕ್ಷಡದಲ್ಲಿ ಭಾವಗೀತೆ ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ನಾವು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸೈನ್ಸರ್, ಸಿಡ್ಡಿ ಮತ್ತು ಷೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರ್ ಈ ಮೂವರು ಕವಿಗಳೂ ಸಾನೆಟ್ಟಿನ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ವಿಶೇಷ ಪೋಷಣೆಯನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ವಸ್ತು ಮುಖ್ಯ; ರೀತಿ ಗೌಣ. ಕವಿಯ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಪರಿವರ್ತನೆ, ವಾಸ್ತವ ಮತ್ತು ಆಲೋಚನಾ ಲೋಕಗಳನ್ನು ಅದು ತೀಕ್ಷ್ಣವಾಗಿ ಬೇರಿಸಿ ನೋಡತೊಡಗಿತು.

ಈ ತೆರನಾದ ದೇಶ್ಯ, ಅನ್ಯದೇಶ್ಯ ಧಾರೆಗಳ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಪೂರ್ವ, ಪಶ್ಚಿಮ, ಪ್ರಾಚೀನ, ನವೀನ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಿಂದ ಹಾಗೂ ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ಬಂದದ್ದು ಎಲ್ಲವನ್ನು ಜೀರ್ಣಿಸಿಕೊಂಡು ಸ್ವಪ್ರಕಾಶವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿತು. ಹೀಗೆ ಬೆಳೆದು ಬಂದದ್ದು ಈ ನವೋದಯಸಾಹಿತ್ಯ. ಯಾವುದೇ ಸಾಹಿತ್ಯ ನಿಂತ ನೀರಲ್ಲ ಅದು ಸದಾ ಹರಿಯುವ ಜೀವಧಾರೆ. ಈ ಮಾತು ಕನ್ನಡಕ್ಕೂ ಅನ್ವಯವಾಗುವುದರಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಚಲನಶೀಲವಾದ ಈ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಹೆದ್ದೋರೆ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಮಾರು ಹೋಗಿರುವುದು ಸಹಜವೇ ಆಗಿದೆ. ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಮಾರುಹೋಯುತ್ತಿ ಎಂದಾಕ್ಷಣ ಅದೆಲ್ಲವೂ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯದವುಗಳೇ ಆಗಿರಬೇಕೆಂದಿಲ್ಲ. ವಸ್ತು ಕವಿಯದಾಗಿದ್ದು, ಅದನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವ ತಂತ್ರವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಬದಲಾಯಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಮನಗಾಣಬಹುದು.

ಸಂಸ್ಕೃತದಿಂದ ಹಾಗೂ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ನಾಟಕ ಹಾಗೂ ಕಾವ್ಯಗಳು ಅನುವಾದ ಹಾಗೂ ರೂಪಾಂತರಗಳನ್ನು ಅನೇಕ ಕೃತಿಗಳು ಪಡೆದವು. ಇವು ಅನುವಾದ ವಾಗುವಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಪರಂಪರೆ ಹಾಗೂ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಪರಿವರ್ತನೆಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸಿರುವಂತೆ ಇರುವುದನ್ನು ಈ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಅನ್ಯದೇಶ್ಯ ಧಾರೆಗಳನ್ನು ಈ ಸಾಹಿತಿಗಳಿಂದ ಪಡೆಯಿತೆನ್ನಬಹುದು. ಷೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರ್, ಮಿಲ್ಟನ್, ಬರ್ನ್ಸ್, ವರ್ಡ್ಸ್‌ವರ್ತ್, ಷೆಲಿ, ಕೀಟ್ಸ್, ಬೈರನ್, ಈಸ್ಟಿಲಿಸ್, ಸಪೋಕ್ಲೀನ್, ಯೂರಿಪಿಡೀಸ್, ಟಾಲ್ಸ್‌ಟಾಯ್ ಎಲ್ಲರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಒಮ್ಮೆಗೇ ಈ ನವೋದಯ ಸಾಹಿತಿಗಳಿಗೆ ಲಭ್ಯವಾಯಿತು. ಇವರುಗಳಿಂದ ಲಭ್ಯವಾದ ಅಂಶಗಳು ಭಾರತೀಯರಿಗೆ ಹೊಸದೇನು ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ 'ಇಲಿಯಡ್' 'ಒಡಿಸಿ' 'ಪ್ಯಾರಡೈಸ್ ಲಾಸ್ಟ್' ನಂತಹ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಾಕಾವ್ಯದ ಹೊಸದೊಂದು ಸಂಪ್ರದಾಯ ಪರಿಚಯವಾಯಿತು. ಇದಕ್ಕೂ ಮೊದಲೇ ದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಭಾವಗೀತೆಯ ಅಂಶ ಪರಕಟವಾಗಿರುವಿಕೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಈ ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ನಂತರ ಅನೇಕ ಘಟ್ಟಗಳು ಉದ್ಭವಿಸಿದವು. ನವೋದಯಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿ ನವ್ಯ, ಪ್ರಗತಿಶೀಲ, ಬಂಡಾಯ, ದಲಿತ, ಸ್ತ್ರೀ ಸಂವೇದನೆಯ ಹಲವಾರು ಘಟ್ಟಗಳು

ಕವಿಯ ಅಂತರಂಗದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಪ್ರಣಾಳಿಕೆಗಳು ಮೂರು. ಟಿ.ಎಸ್. ಎಲಿಯಟ್ ಇವುಗಳನ್ನು ಕಾವ್ಯದ ಮೂರು ವಾಣಿಗಳು ಎಂದು ಕರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಎಲಿಯಟ್ನ ಸಿದ್ಧಾಂತದಂತೆ ಕವಿಯ ಮೊದಲ ವಾಣಿ ಭಾವಗೀತೆ. ಎರಡನೆಯದು ಮಹಾಕಾವ್ಯ ಇಲ್ಲವೆ ಕಥನಕಾವ್ಯ; ಕವಿಯು ಅನೇಕ ಶ್ರೋತೃಗಳನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಹಾಡಿದ್ದು ಇದು; ಮೂರನೆಯದು ನಾಟಕ ಅಥವಾ ದೃಶ್ಯ ಕಾವ್ಯ. ಇದರಲ್ಲಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಮಾಧ್ಯಮಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ ಭಾವಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಕವಿ ನೇರವಾಗಿ ಜನರ ಮುಂದೆ ಬಂದು ನಿಲ್ಲುತ್ತಾನೆ. ಉಳಿದೆರಡು ಮಾಧ್ಯಮಗಳಂತೆ ತೆರೆಯ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಪಾತ್ರಗಳ ಸೆರಗು ಹಿಡಿದು ಕೂಗು ಹಾಕುವುದಿಲ್ಲ. ಅವನು ನಮ್ಮೊಡನೆ ನೇರವಾಗಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾನೆ. ಅಲ್ಲಿ ಅವನ ಹೇಳಿಕೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಅವನ ಸ್ವಾನುಭವದ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡರೂ, ಬದುಕನ್ನು ಅವನು ಭಾವಿಸಿದ ರೀತಿ, ಬದುಕಿನಿಂದ ಕಲಿತ ಪಾಠ, ಬದುಕನ್ನು ಕುರಿತ ಅವನ ಚಿಂತನ-ಮಂಥನ, ಬಾಳಿನಲ್ಲಿ ಕಂಡ ಕನಸು, ಉಂಡ ಅನುಭವ ಇವುಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸಿದರೂ ಒಂಟಿಯಾಗಿ ಇವೆಲ್ಲ ಭಾವಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಪರಿಸರದ ಒಡನಾಟ, ಪ್ರಭಾವ ಇರಲೇ ಬೇಕು. ಅದೇ ಈ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಸಮಷ್ಟಿ. ಕವಿ ಈ ಸಮಷ್ಟಿ ಶಿಶು. ಅವನಿಗೆ ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ಸ್ಫೂರ್ತಿ, ಪ್ರತಿಭೆಗಳಿಗೆ ನೀರೆರೆದು ಪೋಷಿಸುವ, ಕಾವ್ಯ ಕಟ್ಟುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಸಮಷ್ಟಿ ಕರುಣಿಸುತ್ತದೆ. ಆ ಸಮಷ್ಟಿಯೇ ಜನಪದ.

ಹೀಗೆ ಜನಪದ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರದ ಕವಿಗಳೆನಿಸಿಕೊಂಡವರ ಮೇಲೆ ಆಗಿಯೇ ಇರುತ್ತದೆ. ತಾನು ಬೆಳೆದ ಪರಿಸರದ ಹೊರತಾಗಿ ಏನನ್ನೂ ಸೃಷ್ಟಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅದಾವುದೋ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಸಂವೇದನೆಯನ್ನು, ಮೂಲ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಕರುಣಿಸುವುದು ಪರಿಸರದ ನಿತ್ಯ ಕ್ರಿಯೆ. ಹಾಗಾಗಿಯೇ ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಾಹಿತಿಗಳ ಮೇಲೆ ಜನಪದದ ಪ್ರೇರಣೆ ದಟ್ಟವಾಗಿಯೇ ಆಗಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು.

ನವೋದಯ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ

ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಪರಂಪರೆ ಹಾಗೂ ಪ್ರಗತಿಗಳು ಅನಿವಾರ್ಯ. ಪ್ರೌಢ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಂಪರೆಗಳು ಸೋತು ಪ್ರಗತಿಗಾಗಿ ಹಂಬಲಿಸುವಾಗ ಆಯಾ ಭಾಷೆಯ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅದನ್ನು ಪೋಷಿಸುತ್ತಾ ಬಂದ ವಿಷಯ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಿಳಿದ ಸಂಗತಿ. ತನ್ನ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗದ "ಪ್ರೌಢ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮೃತ ಪ್ರಾಯವಾದಾಗ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅದಕ್ಕೆ ಹೊಸ ಶೈಲಿಯನ್ನು ಹೊಸ ಸತ್ವವನ್ನು ಒದಗಿಸಿ ಅದನ್ನು ಹೊಸದಾಗಿಸುತ್ತದೆ" ಎಂಬ "ಹರ್ಡನ್"ರವರ ಹೇಳಿಕೆ ಇದನ್ನೇ ಸಮರ್ಥಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಮಾತಿಗೆ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯವಾಹಿನಿ ಹೊರತಾಗಿಲ್ಲ.

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಪೂರ್ವದ ಹಳಗನ್ನಡ, ಹಳಗನ್ನಡ, ನಡುಗನ್ನಡ ಹಾಗೂ ಹೊಸಗನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಂಪರೆಗಳ ಒಡಲಲ್ಲಿ ಯಾವ ಮಡಿವಂತಿಕೆ ಇಲ್ಲದೆ ಹಾಸುಹೊಕ್ಕಾಗಿ ಸೇರಿದ ಜಾನಪದ ಸತ್ವ 'ಕಾವ್ಯಬಂದ ಒಪ್ಪುವಂತೆ' ಮಾಡಿದೆ. ಚಿತ್ತಾಣ ಬೇದಂಡೆ ಗಬ್ಬಗಳಂತಹ ಕಾವ್ಯ ಪ್ರಕಾರಗಳು ಪಂಪ ಕುವಾರ ವ್ಯಾಸನ ಕಾವ್ಯ ಪ್ರಕಾರಗಳಿಗೂ ಪೋಷಕ ಹಾಗೂ ಪ್ರೇರಕವಾಗಿದೆಯೆಂದು, ಅದೇ ರೀತಿ ಕನ್ನಡದ ಆಧುನಿಕ ಹಾಗೂ ಆಧುನಿಕತೆಯಿಂದ ಮುಂದುವರೆದ ನವ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಂಪರೆಗಳಿಗೂ ಅನಿವಾರ್ಯವೆಂಬ ಮಾತೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ.

ಆಂಗ್ಲ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ನವೋದಯ ಕಂಡು, ವೈವಿಧ್ಯವನ್ನು ಮೆರೆಯಿತೆಂಬ ವಿಚಾರದೊಂದಿಗೆ ಅದರ ಹಿಂದಿರುವ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ದುಡಿಮೆಯನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆಯುವಂತಿಲ್ಲ. ಈವರೆಗೆ ಗುಪ್ತ ಗಾಮಿನಿಯಾಗಿದ್ದ ಜನಪದ, ತನ್ನ ಮೈ ಛಳಿ ಬಿಟ್ಟು ನರ್ತಿಸಿದ ಕಾಲವಿದು. ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಂವೇದನೆ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪರಕೀಯ ಪ್ರಭಾವಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡ ನೆಲದ ಸಂವೇದನೆಗಳಿಗೆ ಒಗ್ಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಸಂದಿಗ್ಧ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಒದ್ದಾಡಿದ ಆಧುನಿಕ ಕವಿಗಳಿಗೆ ಜನಪದವೇ ಆಧಾರವಾಗಿ ಬಂದು ತನ್ನಲ್ಲಿದ್ದ ಸಾರವನ್ನೆಲ್ಲ ಅವರಿಗೆ ಧಾರೆಯೆರೆದು ಎರಡೂ ಪ್ರಭಾವಗಳನ್ನು ಸಂದಿಸಿಕೊಟ್ಟು ಸೇತುವೆಯಾಯಿತು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಜಾನಪದ ಮನೋಧರ್ಮದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ "ರೊಮ್ಯಾಂಟಿಕ್" ಕಾವ್ಯ ಪ್ರಕಾರವನ್ನು ಈ ನೆಲದ ಬದುಕಿಗೆ ಬೇಗನೆ ಹೊಂದಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಜನ ಬದುಕಿನಿಂದ ತೀರ ದೂರವಾಗಿದ್ದ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ನಿಲ್ಲಿಸಲು ಅನುಕೂಲವಾಯಿತು.

ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸತ್ವ ಹಾಗೂ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಗಳಿಗೆ ಮಾರುಹೋದ ಶ್ರೀಯವರು ಅವುಗಳ ಸಂಗ್ರಹಣೆಯತ್ತ ತರುಣ ವಿದ್ವಾಂಸರನ್ನು ಹರಿದುಂಬಿಸಿದರು. ಆಂಗ್ಲ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡ ಕೆಲವರು ಅನುಕರಣೆಗೂ ಮುಂದಾದಾಗ "ತವರು ನಾಡಿನ ತಾಯಿ ಹಾಲು ಕುಡಿದು ಸಜೀವರಾಗಲು" ಎಚ್ಚರಿಸಿದರು. ಸಾಲದುದಕ್ಕೆ ಕೆಲವು ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಗೀತೆಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ತಂದರು. ಕನ್ನಡ ನುಡಿಯ ಮೋಡಿಗಳನ್ನು ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸಿದರು. ಈ ಹಿಂದೆಯೇ ತಿಳಿಸಿದಂತೆ "ಅವಳ ತೊಡಿಗೆ ಇವಳಿಗಿಟ್ಟು, ಇವಳ ತೊಡಿಗೆ ಅವಳಿಗಿಟ್ಟು" ಕನ್ನಡ ಭಾವನೆಗಳ ಸಂಪತ್ತನ್ನು, ಭಾವತನ್ಮಯತೆಯನ್ನು ತೂಗಿ ನೋಡಿಸಿದರು. ಅವರ ಹಾರೈಕೆಯಂತೆ ಜನಪದ ಸಂಗ್ರಹಣೆ ನಡೆದು ಬಂತು. ಈವರೆಗೆ ಚಂಪೂ, ಷಟ್ಪದಿ, ರಗಳೆ, ಸಾಂಗತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಆಗಾಗ ಮಿಂಚಿನಂತೆ ಬಂದು ಮರೆಯಾದ ಭಾವಗೀತದ ಝಳಕು, ಜಾನಪದವನ್ನು ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ಸ್ವಚ್ಛಂದವಾಗಿ ನೆಲಮುಗಿಲುಗಳಲ್ಲಿ ವಿಹರಿಸತೊಡಗಿತು. ಬದುಕು ಸ್ಪಂದಿಸಿದ ಅನುಭವಗಳೆಲ್ಲ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿದವು.

ವರ್ತಮಾನದ ದೃಷ್ಟಿ ಧೋರಣೆಗೆ ತನ್ನ ಲೆಕ್ಕದೊಂದಿಗೆ ಗುಣಿಸಿದವು, ಭಾಗಿಸಿದವು. ಕಳೆದವು ಕೂಡಿದವು. ಜನಪದದ ಹೊಸಗಂಧ ತೀಡಿದ ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯದ ತೇರನ್ನು ಓರಣಗೊಳಿಸಲು ಬೇಂದ್ರೆಯವರಂಥವರ ಮುಖಂಡತ್ವದಲ್ಲಿ ಮಧುರಚಿನ್ನ, ಬೆಟಗೇರಿ, ಜಿ.ವಿ.ರಾಜರತ್ನಂ, ಕೆ.ಎಸ್.ನರಸಿಂಹಸ್ವಾಮಿ ಮೊದಲಾದವರು ಕೈಗೂಡಿಸಿದರು. ಮುಂದೆ ಬಂದ ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ಧೋರಣೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ ನವ್ಯರೂ ಜನಪದದ ತಮ್ಮ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡರು.

ವರಕವಿ ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಬಹುಮುಖ ಪ್ರತಿಭೆಗೆ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿ ಸಿಕ್ಕ ಜನಪದ ತನ್ನೆಲ್ಲ ವೈಭವವನ್ನು ಸೂರೆಗೊಂಡಿತು. ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಸಿದ್ಧಿಗೆ ಸಾಕಾರವಾಗಿ ಬಂದ ಅವರ ಕವನಗಳು ಮೂರ್ತದಿಂದ ಅಮೂರ್ತಕ್ಕೆ ನೆಗೆದರೂ ನೆಲದ ಬದುಕಿನ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗ್ಯದಾಗರ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಶ್ರೇಯಸ್ಸು ಪಡೆದವು. ಜನಪದ ತನ್ನಂತರಂಗದ ಎಲ್ಲ ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಧಾರೆಯೆರೆಯಿತು. "ಕದ್ರುಸ್ಸಿ ಮೈಹುಟ್ಟು ಸವಿಯುಳ್ಳ ನುಡಿ ತಿಳಿಯಾದ ಬಗೆ"ಗಳನ್ನು ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡ ಕಾವ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಕಾತರಿಸಿದ ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಪ್ರತಿಭೆ "ಭೃಂಗದ ಬೆನ್ನೇರಿ ಬಂತು ಕಲ್ಪನಾವಿಲಾಸ ವೈಖರಿಗಳಿಂದ ಮೆರೆಯಿತು. ಚಿಗರ್ಯಾಗಿ ತಿಗರ್ಯಾಗಿ ನಿದ್ದಿಯ ಬಗರ್ಯಾಗಿ, ಗಾಳಿಗೂ ಹಗುರಾಗಿ ಕುಣಿದಾಡಿತು. ಜನಪದ ಕಾವ್ಯದ ಗೊತ್ತು ಗುರಿಗಳೆಲ್ಲ ಅವರ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಲೀಲಾಚಾಲವಾಗಿ ಸಹಜ ಸ್ಫೂರ್ತಿ "ಗತ್ತು ಗಮ್ಮತ್ತು" ಗಳೊಂದಿಗೆ "ಜನತಾಂತದ್ಯಷ್ಟಿ"ಯನ್ನು ಸೂರೆಗೊಂಡವು. ಜನಪದ ಕಾವ್ಯದ ಭಾವಸಂಪತ್ತನ್ನು ಬೆಡಗು ಬಿನ್ನಾಣಗಳನ್ನು ಬೃಹದಾಕಾರವಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ನಿತ್ಯ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡರು. ಅಲ್ಲದೆ ಅವುಗಳ ಗೊತ್ತು ಗುರಿಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಹೊಸ ಹೊಸ ಛಂದ ಲಯಗಳನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡರು. ಅಲ್ಲದೆ, ಛಂದಸ್ಸಿನ ವೈವಿಧ್ಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಬದುಕಿನ ಜಟಿಲವಾದ ಅನುಭವಗಳು ಸರಳಗೊಂಡವು. ಜನಪದದ ನಿರರ್ಗಳವಾದ ಸ್ಫೂರ್ತಿ ಪ್ರೇರಣೆಗಳು ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಮೈಮನಗಳಲ್ಲಿ ಜ್ವಲಂತ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸಿದವು. ಜನಪದ ಭಾಷೆ, ಛಂದಸ್ಸು ಭಾವನೆಗಳನ್ನೇ ಮೂಲ ಪ್ರೇರಣೆಗಳನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಂಡರೂ ಜನಪದ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಸಮಕಾಲೀನ

ಪ್ರಚ್ಛೆಯೊಂದಿಗೆ ಹೊಂದಿಸಿಕೊಂಡ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಭೆಯ ಪವಾಡವನ್ನೇ ಮೆರೆದರು.

ಜನಪದ ಪ್ರಜ್ಞೆ, ಸಂವೇದನೆ ಪರಿಸರವನ್ನು ಮೀರಿ ಹೊಸ ಹ ಸ ಲೋಕದತ್ತರವನ್ನು ಅಳೆಯಬಲ್ಲ ಅವರ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಅದ್ವೀತೀಯವಾಗಿದೆ. ಸಿಂಪಿ ಲಿಂಗಣ್ಣನವರು ಬೇಂದ್ರೆಯವರನ್ನು ಜಾನಪದ ಕವಿಯಂತೆ ತೋರ್ಪಟ್ಟರೂ ಜನಪದ ಕವಿ ಅಲ್ಲ ಎಂದು, ತೋರಿಕೆಯ ಕವಿಯ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟಿರುವುದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಔಚಿತ್ಯವಿದೆ. ಅದು ಬೇಂದ್ರೆಯವರನ್ನು ಜನಪದ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು, ತಾದಾತ್ಮ್ಯ ಹಾಗು ಶ್ರದ್ಧೆಗಳನ್ನು ತೋರಿಸುವುದರೊಂದಿಗೆ ಜನಪದ ಪರಭಾವದ ಗಾಢತೆಯನ್ನು ಧ್ವನಿಸುತ್ತದೆ. ಗಾಢತೆಯ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ನುಂಗಿ ತಮ್ಮ ಸ್ವಂತಿಕೆಯ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಯನ್ನು ಮರೆದ ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಪ್ರತಿಭೆ ಮೆಚ್ಚುವಂತಹುದಾದರೂ ಅವರ ಕಾವ್ಯಕ್ಷೇತ್ರದ ಸಂವೇದನೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಸಮೀಪ ಸ್ನೇಹದಿಂದ ಗುರುತಿಸಬಲ್ಲವರಾದ ಸಿಂಪಿಲಿಂಗಣ್ಣ ಹಾಗೂ ಬೆಟಗೇರಿ ಕೃಷ್ಣಶರ್ಮರಂಥವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುವುದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕ. ಅಷ್ಟೋ ಸಾರಿ ಬೇಂದ್ರೆಯವರು ತಮ್ಮ ಕಾವ್ಯವಸ್ತುವನ್ನು ಕೂಡ ಜನಪದರಿಂದ ಆಮದು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆಂಬ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಕಾಮನಬಿಲ್ಲು ಬಣ್ಣಗಳ ಸಾಮರಸ್ಯ ಹೊಂದಿದ ಕಾವ್ಯ ಬದುಕು ಅವರದು.

ದೂರದಿಂದಲೇ ಬಣ್ಣ ವಿಂಗಡಿಸಿ ಮಂಜುರೇಖೆ ಕಂಡದ್ದೇ ನಿಜ. ಒಳಹೊಕ್ಕರೆ ಎಲ್ಲ ಮಾಯ. ಎಲ್ಲ ಸಂಮಿಶ್ರ. ತಿರುಗಿಸಿಟ್ಟರೆ ಮತ್ತೆ ತೀರ ಶುಭ್ರ ಏನೇ ಆದರೂ ಹೊರಗಿನಿಂದ ಕಾಣುವುದಿಷ್ಟು. ಗೊಂದಲಿಗರ ಹಾಡು, ದುರಗಿ ಮರಗವ್ವ, ಲಾವಣಿ ಪ್ರಾಸದ ಲಾಗು, ಗೀಗೀಯ ಮುರುಕ, ಹರಕೆಹಾಡು, ಜನಪದ ಕಾವ್ಯದ ಉಪಮೆಗಳು, ಶಿಶುಗೀತೆಗಳು ಹಾಗೂ ಕೊರವಂಚಿಯ ಹಾಡಿನ ವಿವಿಧ ಮಟ್ಟಗಳಲ್ಲ ಜನೇಂದ್ರೆಯವರ ಕಾವ್ಯದ ಮೂಲಪ್ರೇರಣೆಗಳಾಗಿತ್ತು ಹಳೆಯ ಗೊಬ್ಬರದಿಂದ ಹೊಸಕಾವ್ಯದ ಪೈರು ಹಸಿರಾಗಿದೆ. ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ವೇಷ ಮರೆಸಿಕೊಂಡು ಬರುವ ಜನಪದ ವೈಖರಿಗಳು ಅವರ ಕಾವ್ಯದೊನ್ನತ್ಯವನ್ನು ಹಿಗ್ಗಿಸಿದೆ. ಅವರ

'ಗುರಿ' ಕವನ ಸಂಗ್ರಹದ ಎಷ್ಟೋ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕವನಗಳು ಈ ಮಾತಿಗೆ ಆಧಾರ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಜನಪದ ಛಂದಸ್ಸಿನ ಲಯ, ಧಾಟಿ, ಧೋರಣೆಗಳನ್ನು ಮುಕ್ಕಳಿಸಿ ಸಮಕಾಲೀನ ಗಾಳಿಗೆ ಮೈತೆರೆದಿದೆ. 'ಹಳ್ಳದ ದಂಡ್ಯಾಗ' 'ನನ್ನ ಕೈಹಿಡಿದಾಕೆ' 'ನೀ ಹೀಂಗ ನೋಡಬ್ಯಾಡ ನನ್ನ' 'ಇನ್ನು ಯಾಕ ಬರಲಿಲ್ಲವ್ವ', ಜೋಗಿ, ನಗೀನವಿಲು, ರಾಗರತಿ, ಚೆಲುವು, ಬಿಸಿಲುಗುದರೆ, ಕುಣಿಯೋಣು ಬಾರಾ, ಶ್ರಾವಣ, ಬೆಳಗು ಮುಂತಾದ ಕವನಗಳನ್ನು ಹೆಸರಿಸಬಹುದು. ಎಲ್ಲಾ ಕವನಗಳಲ್ಲಿ ಜನಪದ ಛಂದಸ್ಸೇ ಮೈಮುರಿದು ಬಿಡಿ ಬಿಡಿ ಜೀವಾಂಶಗಳಾಗಿ ಜೀವತುಂಬಿ ಕುಣಿದು ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಕನ್ಯತನ ಕೊಟ್ಟಿದೆ.

ಇವರ ಹಕ್ಕಿ ಹಾರುತಿದೆ ನೋಡಿದಿರಾ ಎಂಬ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕವನ ಜನಪದ ಭಾವದಿಂದಲೇ ಸ್ಫುರಣಗೊಂಡಿರಬೇಕೆಂಬ ಬೇಟಗೇರಿಯವರು "ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ವಿಚಾರವನ್ನು ಸಂಕೇತಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳುವ ಲಾವಣಿಯ ಒಂದು ರೂಪಕದಲ್ಲಿ ಆ ವಿಚಿತ್ರ ಮಿಕಾ ಒಂದು ಕಂಡೆನಲ್ಲಾ, ಅಂತರ ಮಾರ್ಗ ಹಿಡಿದು ಬಂದಿತಲ್ಲಾ" ಎಂಬುದು ಅಂಬಿಕಾತನಯದತ್ತರ ಹಕ್ಕಿ ಹಾರುತಿದೆ ನೋಡಿದಿರಾ ಕವನವನ್ನೇ ಸ್ಮರಣೆಗೆ ತರುವಂತಿದೆ ಎಂದು ಒಂದೆಡೆ ಹೇಳಿದರೆ - ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆ ಒಂದು ಸಮಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಈ ಕವನಕ್ಕೆ "ಉದಗಟ್ಟಿಯ ದಾಸರು ಹಾಡುವ ಕಾಲನ ಪದದೊಳಗೆ ಪಕ್ಕ ಇಲ್ಲ ಒಂದು ಹಕ್ಕಿ ಹಾರತೈತಿ ಮೂರುಲೋಕದೊಳಗೆ" ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಬೇಂದ್ರೆಯವರು ತಮ್ಮ ಈ ಕವನದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆಂದು ಮೌಖಿಕವಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದು ನನಗೆ ನೆನಪಿದೆ. ಅದೇನೇ ಇದ್ದರೂ ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಸ್ವಂತಿಕೆ ಈ ಕವನದಲ್ಲಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆಯುವಂತಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಊಹಿಸುವುದಾದರೆ ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕಾವ್ಯ ಸ್ಫೂರ್ತಿಗೂ ಜನಪದ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಅವರ ಮೂಡಲ ಮನೆಯ ಮುತ್ತಿನ ನೀರಿನ ಎರಕಾವ ಹೊಯ್ದು ಎಂಬ ಬೆಳಗು ಕವನದ ಮೂಡಲ ಸಾಲು ಜನಪದದ ಮೂಡಲುತ್ಪನ್ನಕೆರೆ, ನೋಡೋರಿಗೊಂದ್ಯಭೋಗ ಎಂಬ ತ್ರಿಪದಿಯಿಂದ ಸೀಮೋಲ್ಲಂಘನವೆಂಬ ಅವರ ಕವನ ಜನಪದದ ಬನ್ನಿಯ ಹಾಡು

ಕಾಡುಸೀಮೆಯ ಧಾಟಿ ನಾದಗಡಿಯನು ಸೇರಿ ನಾಡಸಂಪತ್ತ ಮೆರಿ ಬನ್ನೀ ಎಂಬ ಸಾಲಿನಿಂದ ಅವರ ಕನಿಕಾಪೇಳೋ ಎಂಬ ಕವನದ "ಕಬ್ಬಿನ ಗಣಿ ಡೊಂಕು ಅದರ ಹಾಲದು ಡೊಂಕೆ?" ಮುಂತಾದ ಮುಂದಿನ ಭಾವನೆಗಳು ಜನಪದದ ಕಬ್ಬು ಡೊಂಕಾದರೆ ಸಿಹಿ ಡೊಂಕೆ? ಎಂಬ ಗಾದೆಯಿಂದ ಸ್ಫೂರ್ತಿ ಪಡೆದಿದ್ದರೆ ಅಚ್ಚರಿಯ ಮಾತಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಜನಪದದ ಶಿಶುಪ್ರಾಸದ ಮೋಡಿಯನ್ನು ಅದರ ಲಯವನ್ನೂ ಕೂಡ ತಮ್ಮ ಕವನದಲ್ಲಿ ಎರಕಹೊಯ್ದು ಬೇಂದ್ರೆಯವರಿಗೆ ಜನಪದ ಭಾವನೆಗಳೆಲ್ಲಾ ನೀರಲ್ಲಿ ಕೊಡ ಎತ್ತಿದಷ್ಟು ಹಗುರವೆನಿಸಿದೆ. ಅವರ "ಪಾತರಗಿತ್ತಿ ಪಕ್ಕ ನೋಡಿದೇನ ಅಕ್ಕ" ಎಂಬ ಕವನದ ಶಿಶುಗೀತದ ಮಾವ ಬಂದಾನವ್ವಾ, ಏನ ತಂದಾನವ್ವಾ, ಗಿರಿ ಗಿರಿ ಹಿಂಡಿ ವಿಭಕ್ತಿ ಎಂಡಿ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಲಯವನ್ನೇ ಕಣ್ಣು ಕಟ್ಟುತ್ತದೆ. ಅದರ ಅವರಿಗೆ ಪ್ರತಿಭೆ ಇಲ್ಲವೆಂತಲ್ಲ. ಅವರ ಪ್ರತಿಭೆ ಭೂಮಾಕಾರ ತಳೆದು ಮೈತುಂಬಾ ಕಣ್ಣು ಮೂಡಿಸಿಕೊಂಡದ್ದು ಆಧುನಿಕ ಕಾವ್ಯದ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಂಹಪಾಲು ಪಡೆದದ್ದು ಎಂಬುದು ನಿರ್ವಿವಾದ. ವರ್ಡ್ಸ್‌ವರ್ತ್ ತನ್ನ ಲಿರಿಕಲ್ ಬಾಲೆಡ್ ಮುನ್ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುವ To use the very language of men ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಕಾವ್ಯ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ.

ಬೇಂದ್ರೆಯವರಂತೆ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಜನಪದದ ಮೂಲ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದಲೇ ಕಾವ್ಯ ರಚಿಸಿ ಮಧುರಚಿನ್ನರೂ ಕೂಡಾ ತಮ್ಮ ದೇವತಾ ಪೃಥ್ವಿ, ನನ್ನ ನಲ್ಲ ಮತ್ತು ಇತರ ಕವನದಲ್ಲಿಯ ಜನಪದ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಹಾಗೂ ಸಮಕಾಲೀನ ಪ್ರಜ್ಞೆಗಳ ಸಮನ್ವಯ ಮೆಚ್ಚುವಂತಹುದು. ಅನುಭಾವಿ ಕವಿಗಳ ಭಾಷೆಯ ಸೂಕ್ಷ್ಮತನ ಹೊಂದಿದ ಅವರ ಕಾವ್ಯಭಾಷೆ ಜನಪದರಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ಹೃದಯಂಗಮವಾಗಿದೆ. ರಂಗ ಹೋಗಿ ತಿಂಗಳಾಯಿತೇ ಎಂಬ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳ ಹಾಡಿನ ಛಂದಸ್ಸು ಅವರಿಗೆ ಪ್ರೇರಣೆ. 'ಸುನೀತದೇವಿ ನಿದ್ದೆ ತಿಳಿದು ಎದ್ದು ಕುಳಿತಳು' ಎಂಬ ಕವನ ಬರೆಸಿರಬಹುದು ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಅಲೌಕಿಕ ಭಾವನೆಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಜಾನಪದದ ದೇಗುಲದಲ್ಲಿ ಮೂರ್ತಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡಿರಬೇಕೆಂಬ ಭಾವನೆಯೂ ದಿಟವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಬೇಂದ್ರೆಯವರಿಗೆ ಮರಾಠಿ ಕಾವ್ಯ ತುಂಬಾ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿತು. ಜನಪದ ಕಾವ್ಯವೂ

ಸಹ ಅಷ್ಟೇ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಬೀರಿದೆ. ಚುರಮುರಿಯಂಥವರ ಕನ್ನಡ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ ಮಟ್ಟು ಪ್ರಯೋಗವಾಗಿ ಸಫಲವಾಗಿದ್ದುದೇ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಇದರ ಪರಿಣಾಮ ಎಂಬಂತೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಚಳುವಳಿಯ ಅಂಗವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಭಾಷಾ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅಭಿಮಾನವೂ ಜಾಗೃತವಾಗಿತ್ತು. ನಂತರ ಜಾನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಗ್ರಹಣೆಯು ಆರಂಭವಾಗಿತ್ತು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಚುರಮುರಿಯವರ 'ಸುಂದರ ನಾಟಕ' ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಗೀತೆ ಹೀಗೆ ಆರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ.

ಸಾಕಮ್ಮಾ ಶಹರದ ಸೊಗಸು ಶೃಂಗಾರ |

ಬೇಕಮ್ಮಾ ನಮಗಾ ಹಳ್ಳೂರ ವಿಚಾರ ||

ಇಂತಹ ಹಳ್ಳಿ ಗೀತೆಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವ ಹೊತ್ತಿಗಾಗಲೇ (1920) ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಜನಪದ ಮಟ್ಟುಗಳ ಪ್ರಯೋಗವಾಗಿತ್ತು. ಚುರಮುರಿಯವರ ಕನ್ನಡ ನಾಟಕ ಶಾಕುಂತಲದ ಜನಪ್ರಿಯತೆಯೇನು ಉತ್ತೇಕ್ಷೆಯಲ್ಲ. ಅದರಲ್ಲಿಯ ಸಂಗೀತ ಗುಣಗಳು ಮರಾಠಿ 'ಶಾಕುಂತಲ' ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಆದರ್ಶವಾಗಿದ್ದವು. ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಹೊಸೂರಿನವರೇ ಆಗಿದ್ದ ಮರಾಠಿ ನಾಟಕ ವಿತಾಮಹ ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬ ಕಿಲೊಶೀಸ್ಕರರೂ ಕೂಡ ಕನ್ನಡದ 'ಶಾಕುಂತಲ'ದಲ್ಲಿದ್ದಂತಹ ಹಲವಾರು ಮಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಮರಾಠಿಯಲ್ಲಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡರು.

ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ ಮಟ್ಟುಗಳ ಪ್ರಭಾವವೆಷ್ಟೆಂದರೆ ಬೇಂದ್ರೆಯವರು ಚಿಕ್ಕ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಅನೇಕ ಜಾನಪದ ಗೀತೆಗಳನ್ನು ಬಾಯಿಪಾಠ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಬೆಟಗೇರಿ ಕೃಷ್ಣಶರ್ಮರವರೂ ಸಹ ಈ ಮಾತಿಗೆ ಹೊರತಾಗಿಲ್ಲ.

ಶಿಷ್ಟ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಮಹತ್ವವಿಲ್ಲದ ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯಕರು ಮಾತ್ರ ವೀರರ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನರಗುಂದ ಬಾಬಾ ಸಾಹೇಬ, ಕಿತ್ತೂರ ಚಿನ್ನಮ್ಮ ರಾಣಿ, ಸಂಗೊಳ್ಳಿರಾಯಣ್ಣ, ಮುಂಡಲಗಿ ಭೀಮರಾಯ,

ಹಲಗಲಿ ನಾಯಕ ಮಕ್ಕಳು, ಸುರಪುರ ವೆಂಕಟಪ್ಪನಾಯಕ ಮೊದಲಾದವರನ್ನು ಕುರಿತು ರಚಿತವಾಗಿದ್ದ ಲಾವಣಿಗಳು ಜನರಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮೂಡಿಸಿವೆ. 1920ರ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಇಂತಹ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಲ್ಲಿಯೂ ಮೂಡಿಸಲು ನಮ್ಮ ಜಾನಪದ ಕವಿಗಳು ಸಾಕಷ್ಟು ಶ್ರಮಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಲಾವಣಿ, ಗೀಗೀ ಪದ, ತ್ರಿಪದಿ, ಭಜನೆಯ ಧಾಟಿ, ಸೋಬಾನೆಪದ - ಮೊದಲಾದ ಎಲ್ಲಾ ಜಾನಪದ ಧಾಟಿಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಅವಿವಿಧವಾಗಿ ಮೂಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲೂ ಹಾಡಿಸಿ ಅನೇಕ ಜನಪದ ಮೇಳಗಳನ್ನೂ ಮಾಡಿ ಇಂತಹ ರಾಷ್ಟ್ರನಾಯಕರ ಸಂದೇಶಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲಾ ಹಳ್ಳಿ ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೂ ತಲುಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಚಳುವಳಿಗೆ ನಮ್ಮ ಜಾನಪದ ಕವಿಗಳು ಸಾಕಷ್ಟು ಕಾರ್ಯ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹುಲಕುಂದ ಮತ್ತು ಹೊಸೂರಿನ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಗೀಗೀ ಮೇಳಗಳು ಹೆಸರಾದವು.

ಬೆಟಗೇರಿ ಕೃಷ್ಣಶರ್ಮರವರು ಒಂಬತ್ತು - ಹತ್ತು ವರ್ಷದವರಿದ್ದಾಗಲೇ 'ಹಿರಿಯ ಹುಡುಗನೇ ಕರಿ ನೋಡಿದು' ಎಂಬ ದಾಟಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕವಿತೆಯನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಅದಕ್ಕೆ 'ಬಲ್ಲ ಬಳವಂತ ಮಾಡಿದ ಉಲ್ಲಾಸ ಪದವಿದು' ಎಂದು ಅಣ್ಣನ ಹೆಸರನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ. ಹೀಗೆ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಜೀವಂತವಾಗಿತ್ತು. ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಮಾಸಿನ ಪ್ರಕಾರ "ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಕಿವಿದೆರೆದು ಓಡಾಡುವ ನನಗೆ ದಾಸರ ಪದದಿಂದ ಗೊಲ್ಲರ ಹಾಡಿನವರೆಗೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಕೇಳಿ ಕೇಳಿ ಒಂದು ಸಂಸ್ಕಾರ ಬಂದಿರಬೇಕು" ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗಿದ್ದಂತಹ ಜಾನಪದ ಒಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ನವೋದಯ ಕವಿಗಳಿಗೆ ಕಾಣಿಸಿದ್ದರೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಿಲ್ಲ. ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಅನೇಕ ಕವನಗಳು ಜಾನಪದ ರಚನೆಗಳ ಧಾಟಿಯವೆಂದು ಭುಜೇಂದ್ರ ಮಹಿಷವಾಡಿ, ಗೂರೂರು ರಾಮಸ್ವಾಮಿ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್, ಡಿ.ಎಸ್.ಕರ್ಕಿ ಮೊದಲಾದವರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಜಾನಪದ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಬೇಂದ್ರೆಯವರು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡರು.

ಎಂದು ಕೀರ್ತಿನಾಥ ಕುರ್ತುಕೋಟಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಸ್ವತಃ ಬೇಂದ್ರೆಯವರೇ 'ನನ್ನ ಜಾನಪದ ಶೈಲಿ' ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೂ ಜಾನಪದ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೂ ಇರುವ ಸಂಬಂಧವೆಂತಹುದೆಂದರೆ :

ಕುಂಬಳಕಾಯಿ ಒಯ್ದು ಕುಡುಗೋಲೆ ಕೊಟ್ಟಾಂಗ
ನಿಂಬೀಯ ಸೀ ಹಣ್ಣು ನೆಂಬಿ ಗಿಣಿ ಒಯ್ಯಾಂಗ
ಎಕ್ಕೀಯ ಗಿಡದಾಗ ಹಕ್ಕಿ ಬೋರ್ಯಾಡಿದ್ದಾಂಗ
ಎಣ್ಣೆಯ ಕೊಡಕ ಸಣ್ಣಿರುವಿ ಕವಿದ್ದಾಂಗ
ಕಣಗಿಲು ಗಿಡದಾಗ ಗಿಣಿಹಿಂದು ಕುಂತ್ಯಾಂಗ
ಕಪ್ಪುರ ಗುಡ್ಡಕೆ ಬೆಂಕಿ ತಪ್ಪದಲೇ ಕೊಟ್ಟಾಂಗ
ಸುಡುವ ಬೆಂಕಿಗೆ ಎಣ್ಣೆ ಕೊಡವ ಸುರವಿದ್ದಾಂಗ
ಸುಣ್ಣದ ಭಟ್ಟಾಗ ಧಣ್ಣೇರ ಹೊಯ್ಯಾಂಗ
ಬಮ್ಮನ ಮದ್ದಿಗೆ ಬೆಂಕಿ ಒಮ್ಮಿಲೆ ಕೊಟ್ಟಾಂಗ

ಮೇಲಿನ ಎಲ್ಲಾ ಹೋಲಿಕೆಗಳೂ "ಕೂಸು ಒಪ್ಪಿಸುವ ಹಾಡು" ಎನ್ನುವ ಜಾನಪದ ಕವನದಲ್ಲಿ ಸಿಗುತ್ತವೆ. ಈ ಸಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸುವ ಪ್ರಾಸದ ರೀತಿ ನಿಂಬಿ, ನೆಂಬಿ, ಎಕ್ಕಿ, ಎಣ್ಣೆ ಎನ್ನುವ ಪ್ರಯೋಗಗಳು ಮತ್ತು 'ನಿಂಬೀಯನೇ' 'ಸುಣ್ಣದ' ಎನ್ನುವ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವರಗಳನ್ನು ಎಳೆಯುವ ರೀತಿ ಜಾನಪದದ ಲಕ್ಷಣಗಳಾಗಿವೆ. ಇಂತಹ ಸರಳವಾದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಜಾನಪದ ಕಾವ್ಯದ ಲಕ್ಷಣವಾಗಿದೆ.

ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಜಾನಪದ ರಚನೆಗಳ ರೀತಿಯನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಅವರನ್ನು ಲಾವಣಿಕಾರ ಎಂದು ಗೇಲಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆಂದೂ ಕೇಳಿದೇನೆ. ಆದರೆ ಬೇಂದ್ರೆಯವರಿಗೆ ಜಾನಪದವನ್ನು ಯಾವರೀತಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ತಿಳುವಳಿಕೆ, ಬಾಣ್ಣೆ, ಸಮಯಸ್ಫೂರ್ತಿಗಳು ಕರಗತವಾಗಿದ್ದವು. "ಈ ಜನಪದ ವೇದವೇ ಎಲ್ಲ ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೂ ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ತಾಯಿ ಮೂಲೆಯ ಹಾಲು" ಎಂಬುದು

ಇದನ್ನೊದಿದವರ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬರದೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ಎಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ ಎಂಬ ಭಾವನೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರ ಆಸೆಗಳು ಏನೆಂಬುದು ತಿಳಿಯಲು ಇದರಂತಹ ಕೈಗನ್ನಡಿ ಇಲ್ಲ. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಪರ ಧೋರಣೆಗಳನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವ ಜನರೆಲ್ಲರೂ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಓದಲೇಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲಾ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ಇದು ಹೆಸರು ಪಡೆದಿದೆ. ಸ್ಕಾಟ್, ಬಿರ್ನ್ಸ್, ವರ್ಡ್ಸ್‌ವರ್ತ್ ಮೊದಲಾದ ಆಂಗ್ಲ ಕವಿಗಳ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಹಳ್ಳಿಯ ಹಾಡುಗಳಲ್ಲೂ ದೇಸೀ ಸೊಗಸನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ತೆರನಾದ ಹೊಸತನ ಉಂಟಾಯಿತು. ನಮ್ಮ ಈಗಿನ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಈ ರೀತಿಯಾದ ಸಂಸ್ಕಾರದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದೆ.

ಗರತಿಯ ಹಾಡು ಎಂಬ ಜಾನಪದ ಕೃತಿಯ ಸಂಗ್ರಹದ ಮುನ್ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಬೇಂದ್ರೆಯವರು ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಮತ್ತು ದೇಸಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಿರುವ ಮಾತು ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿದೆ. "ದೇಸಿಯೇ ವರ್ಣಕ. ಇಂದು ವರ್ಣಕ ಕಾವ್ಯವು ಮತ್ತೆ ತಲೆದೋರಲಿದೆ. ಮೈದೋರಲಿದೆ... ವಸ್ತುಕದ ನೀತಿಯು ರಾಜಮಾರ್ಗ. ವರ್ಣಕದ ರೀತಿಯು ಹಳ್ಳಿಯ ಹಾದಿ. ಮೊದಲನೆಯದು ಸಂಸ್ಕೃತ; ಎರಡನೆಯದು ದ್ರಾವಿಡ, ಒಂದು ನಗರ ಇನ್ನೊಂದು ಜಾನಪದ" -ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗೆಯೇ ಮುಂದುವರಿಸುತ್ತಾ "ನೃಪತುಂಗನು ಹೇಳಿದ ವಿವಿಧ ಪ್ರಾಸಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕಾಣಬೇಕಾದರೆ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ತಲೆ ಬಾಗಬೇಕು. ಆ ಪ್ರಾಸಗಳಲ್ಲದೆ, ಗಾದೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಪ್ರಥಮಾಕ್ಷರ ಪ್ರಾಸವೂ ಸಸ್ವರ - ಸುನಾದ ಪ್ರಾಸಗಳೂ, ಮಾತುಗಳ ಸಮತೂಕದ ಪ್ರಾಸವೂ ಈ ಸಾಹಿತ್ಯದ ವಿಶೇಷ ಲಕ್ಷಣವಾಗಿದೆ. ಸಹಜರೂಪ ಸುಭಗವಾಗಿಯೂ, ಸ್ವಭಾವೋಕ್ತಿ ಪ್ರಾಣವಾಗಿಯೂ, ನಿರಲಂಕಾರ ಸುಂದರವಾಗಿಯೂ, ಅಲಂಕಾರವನ್ನು ತೋರಗೊಡದೆ ಅಲಂಕೃತವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಈ ಪದ್ಯಗಳ ಅಲಂಕಾರದ ವಿಷಯವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚು ಹೇಳಬಹುದಿಲ್ಲ" ಎಂದು ಈ ಕಾವ್ಯದ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಬೇಂದ್ರೆಯವರು ತಾವು ತಿಳಿಸಿದ 'ಗರತಿಯ ಹಾಡು' ಎಂಬುದರಿಂದ ನೇರವಾಗಿ ಹಾಗೆಯೇ ಬಳಸಿದ ಒಂದು ಸಾಲು:

"ತಾಯಿ ಕಾಣದ ಚೀವ ತಾವೂರಿ ಬಾವೂರಿ"

ಇದನ್ನು 'ಸಖೀಗೀತ'ದಲ್ಲಿ ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ಏಪಯೋಗಿಸಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಜಾನಪದದ "ಮಾಗಿಯ ಮಳೆಗಾಲ ಹ್ಯಾಂಗಿದ್ದ ಕೋಗಿಲ" ಎನ್ನುವ ಸಾಲು; ಮಾಗಿಯ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದ ಕೋಗಿಲ ಎನ್ನುವ 'ಸಖೀಗೀತದ' ಸಾಲಾಗಿ ಮಾರ್ಪಾಟಾಗಿದೆ. ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಕವಿತೆಗಳು ಜಾನಪದಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟು ಹತ್ತಿರವಾಗಿವೆಯೆಂದರೆ ಜಾನಪದರಿಂದ ಬೇಂದ್ರೆಯವರಿಗೆ ಸ್ಫೂರ್ತಿ ಸಿಕ್ಕಿತೋ ಅಥವಾ ಬೇಂದ್ರೆಯವರಿಂದಲೇ ಜಾನಪದಕ್ಕೆ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯು ಬಂತೋ ಎಂಬಂತೆ ಅನುಮಾನ ಬರುವುದು ಸಹಜ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ನಾಗಲಿಂಗಜ್ಜನನ್ನು ಕುರಿತ ಈ ಹಾಡನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು.

ಯಾಕ ಬರಲಿಲ್ಲವ್ವಾ ತಂಗಿ ನಾಗಲಿಗಜ್ಜಾ |
ಕಲವಿಕದೊಳಗ ಬರತೀನಂತ ಹೇಳಿ ಹೋಗಿದ್ದಾ ||೪||

ಹಿಬ್ರಾಹಿಮ್ ಪೂರಕ ಬೆಟ್ಟಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಾ
ನಾರ ಹುಣ್ಣು ಜೋಕುದಾರ ಕುರಿಮ್ಯಾ ಇಟ್ಟಾಂವಾ
ಕುಂಬಾರಣ್ಣನ ಕೈಯಲಿ ಅವ ಜಜ್ಜಾಕ - ಹಚ್ಚಾಂವಾ ||೧||

ಪ್ರಾಟ್ಯಾಗಿನ ಅಂಗಡಿಯೆಲ್ಲಾ ಲೂಟಿ ಮಾಡಿದಾಂವಾ
ಗಲ್ಲೇದಾನ ರೊಕ್ಕ ತಗದ ಸೂರಿ ಮಾಡಿದಾಂವಾ
ಖಾಲಿ ಹಂಡೆ ತುಂಬೆಲ್ಲಾ ಬಂಗಾರ ಮಾರಿದಾಂವಾ ||೨||

ಬಾಳಾ ಬಾಳಾ ಲೀಲಾ ಅವ ಮಾಡಿ ತೋರಿದಾಂವಾ

ದೇವರ ಓಂಡರ ಹೆಸರ ಎಲ್ಲಾ ದೇವರಂತ ತಿಳಿ ಹೇಳಿದಾಂವಾ
ಹಿಂದು ಧರ್ಮದ ಓಕತೇಗೆ ಅವಲೀಲಾ ತೋರಿದಾಂವಾ ||೩||

ಈ ಹಾಡು ಓ|| ಆನಂದಕಂದರ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಈ ಹಾಡಿನ ಕೆಳಗೆ ಸಂಗ್ರಹ ಶ್ರೀ ನಿಂಗಣ್ಣ ಸಣ್ಣಕ್ಕಿ (ಚೊಡಿಕೆಯ ಹಾಡಿನಲ್ಲಿ ನಾಗಲಿಂಗಜ್ಜ) ಎನ್ನುವ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಇತ್ತು. ಬೇಂದ್ರೆಯವರ 'ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯಾಂವಾ' ಕವನಕ್ಕೆ ಇದು ಪ್ರೇರಣೆಯಾಯಿತೋ ಅಥವಾ ಅವರು ಈ ಕವನದಿಂದ ಪ್ರೇರಿತರಾಗಿ ಅದನ್ನು ಬರೆದರೋ ತಿಳಿಯದು. ಈ ಕೆಲಸ ಜಾನಪದ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಆದರೆ 'ಹಕ್ಕಿ ಹಾರುತಿದೆ ನೋಡಿದಿರಾ' ಎನ್ನುವ ಕವನಕ್ಕೂ 'ಒಡಪಿನ ಲಾವಣಿ ಪದ' ಎನ್ನುವ ಜನಪದ ಗೀತೆಗೂ ಅನೇಕ ಸಮಾನ ಅಂಶಗಳಿವೆ. ಇದನ್ನು ಈ ಕೆಳಕಂಡಂತೆ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಒಡಪಿನ ಲಾವಣಿ ಪದ

ಹಕ್ಕಿ ಹಾರುತಿದೆ ನೋಡಿದಿರಾ

ಹಕ್ಕಿ ಹಾರುತಿದೆ ನೋಡಿದಿರೇನೋ
ಪಕ್ಕ ರೆಕ್ಕಗಳ ಬಡಿಯುತ ಹಾರುತಿದೆ
ಪಂಡಿತರೆಲ್ಲಾ ನೋಡಿದಿರೇನೋ
ಪಂಡಿತರೆಲ್ಲಾ ಕೇಳಿದಿರೇನೋ ||

ಹಕ್ಕಿ ಹಾರುತಿದೆ ನೋಡಿದಿರಾ

ಗಾವುದ ಗಾವುದ ಹಾರುತಿದೆ
ನೆಲಮುಗಿಲುಗಳ ಖಬರಿಲ್ಲದ
ಮುಗಿಲಿಗೆ ಗಕ್ಕನೆ ನಗೆಯುತಿದೆ
ಬಣ್ಣ ಬಣ್ಣದ ರಕ್ಕಗಳೋ
ಚಿಕ್ಕಿಯ ಮಾಲೆಯ ಕುಣಿತಗಳೋ
ಸೂರ್ಯ - ಚಂದ್ರರ ಕಣ್ಣುಗಳೋ
ಹಕ್ಕಿ ಹಾರುತಿದೆ ನೋಡಿದಿರೇನೋ ||೧||

ಗಾವುದ ಗಾವುದ ಗಾವುದ ಮುಂದೆ
ಮುಗಿಲಿಗೆ ರೆಕ್ಕಗಳೂಡದವೊ ಅಣ್ಣಾ
ಚಿಕ್ಕಿಯ ಮಾಲೆಯ ಸೆಕ್ಕಿಸಿಕೊಂಡು

ಯುಗದ ಹಣಬರಹ ಮೀರಿ
ಹೊಸ ಹೊಸ ಭಾಗ್ಯ ತೋರಿಸಿದೆ
ಹಳ್ಳ ಪಟ್ಟಣಗಳ ಮೀರಿದೆ
ಮಂಗಳ ಲೋಕಕ ಕರಿದೆಯೋ
ಮಂಡಲ ಮಂಡಲ ಒಡದಿಯೋ
ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದ ತುಂಬಾ ನಿಂತಿದೆಯೋ
ಹಕ್ಕಿ ಹಾರುತಿದೆ ನೋಡಿದಿರೇನೋ ||೨||

ಬಲ್ಲವರು ಬಲ್ಲಂಗ ತಿಳಿದಿರೋ
ಹಕ್ಕಿ ಹಾರುತಿದೆ ನೋಡಿದಿರೇನೋ
ಬಲ್ಲವರೇ ಇದನು ಹೇಳಿರೋ
ಉದಗಟ್ಟಿ ಊರಾಗ ಇರುವವರೋ
ಕರೆದಾಗ ನಾವು ಬರುವವರೋ
ಹಕ್ಕಿ ಹಾರುತಿದೆ ನೋಡಿದಿರೇನೋ ||೩||

ಇದನ್ನು ಡಾ||ಸಣ್ಣಕ್ಕಿಯವರು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದರು. ಇದು ಶುದ್ಧ ದೇಸಿ ಮಟ್ಟಿನಲ್ಲಿದೆ ಇದನ್ನು ಒಬ್ಬ ಪರಿಣಿತನ ರಚನೆ ಎನ್ನಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ 'ಹಕ್ಕಿ ಹಾರುತಿದೆ ನೋಡಿದಿರಾ' ಎಂಬುದು ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಕವನದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಲಯ ಶುದ್ಧಗಳು ಕೂಡ ಇದರಲ್ಲಿ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. 1929ರಲ್ಲಿ ಬೆಳಗಾಂ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮೇಳನದಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ 'ಹಕ್ಕಿ ಹಾರುತಿದೆ ನೋಡಿದಿರಾ' ಜಾನಪದವಾದಾಗ 'ಒಡಪಿನ ಲಾವಣಿ ಪದವಾಯಿತೋ ಏನೋ.' ಧಾರವಾಡ ಕಡೆಯ ಲಾವಣಿಕಾರನ ಈ ಕೃತಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಸಮರ್ಥವಾದ ಲಾವಣಿಯೆಂದು ಮತಿಘಟ್ಟ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯವರ 1938ರ ಲಾವಣಿಗಳ ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿದೆ. ಈ ಲಾವಣಿಗೆ ಮೂರು ಮುಖದ ಪಕ್ಕಿ ಎನ್ನುವ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯನ್ನು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೇಳು ಚಾತುರಾ ಪಕ್ಷಿ ವಿಚಾರ ತಿಳಿಯಲಿ ಮೂರಕ್ಷರಾ
ಭೂಮಿ ಆಕಾಶ ಯಾವದಿನ ಬೆಟ್ಟೇ ಆಗುತ್ತೆ ಕವೀಶ್ವರಾ |
ಕೇಳೋ ಚತುರ ವಿಪರೀತವಾದ ಪಕ್ಷಿಯ ಕಂಡ ವಿಸ್ತಾರಾ
ಇಪ್ಪತ್ತಾಲ್ಕು ಕಾಲೆರಡು ಬಣ್ಣಾ ಆದರೆಯರಡು ಶರೀರಾ
ಭೂಮಿ ಆಕಾಶ ನಡುವೆ ಆಡುತ್ತೆ ಪಕ್ಷಿ ದೊಡ್ಡದು ವಿಸ್ತಾರ
ಅಂಧಕಾರಯೇನು ಹೇಳಲೋ ವಿಪರೀತ ಎರಡು ತಮ್ಮ ದೇವರಿ ಹೋರಾ
ಕಿರಿದೋ ಹಿರಿದೋ ಬಿಳಿಯ ಪಿ ಕಟ್ಟಿ ಹೇಳುತಾನೆ ಪರಮೇಶ್ವರಾ
ಕುಲದಲ್ಲಿ ಅದು ಯಾವ ಜಾತಿ ಹೇಳಿಕೊಡೋ ನೀ ಕವೀಶ್ವರಾ ||೧||

ಹಾರಿ ಹೋಗುವ ಪಕ್ಷಿಗೆ ಮೂರು ಮುಖ ನೋಡೋ ಗುಣಗಂಭೀರಾ
ನೀವು ಕೇಳಿರಿ ನಿಜ ರೂಪಿನಲಿ ನಿಂತಳು ನಿದ್ರೆ ಇಲ್ಲ ನಿರಾಕಾರ
ಮಂಡಲದೊಳಗೆ ಗುಂಡಾಡುತ್ತಲೆ ನುಂಗುವುದು ನರಮನುಷ್ಯರಾ
ಗುರುತು ನೋಡಿ ಹಿರಿಯರಾ ನೀವೂ ಮಮತೆ ಮಾಡುತೀರಾ
ನಿತ್ಯ ಕಾಲದಲಿ ಜಗವ ತಾಳುವುದು ಸುತ್ತಲು ಇರುವುದು ಗುಡ್ಡ ಸಂಹಾರ
ಮುತ್ತು ಮಾಣಿಕ ರತ್ನ ವಜ್ರ ನಿತ್ಯ ಮೇಯುತ್ತೆ ಸಂಹಾರ ||೨||

ಹಿರಿಯ ಪಕ್ಷಿ ಹಿರಿತಪಿಯ ಮೇಯುತ್ತಲೆ ಮನೋಹರಾ
ರೆಕ್ಕೆಯೊಳಗೆ ಅಡಗ ಇರುವುದು ಎಂಟು ದಿನ ಕೇಳೋ ಷಾಹಿರಾ
ರಕ್ಷಿಸಿ ರಾಜ್ಯವ ಸಲುಹುತ್ತಲೆ ಪಕ್ಷಿಗಳಿಗೆ ಅದು ಸಾವ್ಯಾರಾ
ಅರ್ಥ ತಿಳಿಯದ ಮೂಡ ಜನರಿಗೆ ಕಾಣುವುದು ಅದು ಪಾರಾ
ತಿಳಿಯ ಬಲ್ಲಂಥಾ ಚದುರನ ಎದುರಿಗೆ ಸುಳಿಹುತ್ತಲೆ ನಿರ್ಧಾರಾ
ನಗುವಲ್ಲಿ ಪರ್ವತಸ್ವಾಮಿಯು ಮಾಡಿದ ಈ ಪಕ್ಷಿಯಾ ವಿಸ್ತಾರಾ
ಜ್ಞಾನ ತೋರಿದಾ ಚೆಲ್ಲರ ಚುಟ್ಟು ನನ್ನಿರ ಚರಿದ್ರ ಚಾತುರಾ
ಡವ್ವಿನ ಮೇಲೆ ಕಲ್ಕಿ ದುಡಿದಾ ಹಚ್ಚಿದವು ನೋಡ ಜರತಾರಾ ||೩||

ಪರ್ವತ ಸ್ವಾಮಿಯ ಈ ಲಾವಣಿಯಲ್ಲಿ ಭೂಮಿ ಆಕಾಶಗಳು ಯಾವಾಗ
ಭೇಟಿಯಾಗುತ್ತವೆಂದು ಕೇಳುವುದರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಆತ ವರ್ಣಿಸುತ್ತಿರುವ ಪಕ್ಷಿಯೇ
ಈ ಭೂಮಿ ಆಕಾಶಗಳನ್ನು ಬೆರೆಸುತ್ತದೆ. ಎನ್ನುವ ಮಾತು ಮತ್ತು ಅದರ ರೆಕ್ಕೆಗಳಲ್ಲೇ
ಎಂಟು ದಿಕ್ಕುಗಳೂ ಅಡಗಿವೆಯೆನ್ನುವ ಮಾತು, ಅದು ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಸಾಕುವ
ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಕಾಲಪಕ್ಷಿಯ ಕಲ್ಪನೆ ಅಸಾಧಾರಣವಾಗಿದೆ. ವಿಸ್ತಾರ ಬಹಳ
ದೊಡ್ಡದು ಮತ್ತು ಅದು 'ನಿತ್ಯ ಸಂಹಾರಾ' ಮಾಡುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವ ಮಾತು
ಪರ್ವತಸ್ವಾಮಿಯವರ ದರ್ಶನದ ಉನ್ನತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಈ ಪಕ್ಷಿಗಳ
ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಗೊಂದಲವಿದೆ. ಬಿಳಿಯಾವುದು, ಕಿರಿಯಾವುದು ಮತ್ತು
ಹಿರಿಯದಾವುದು ಕಿರಿಯದಾವುದು ಎಂಬ ವಿಷಯ ಸರಿಯಾಗಿ ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ.

ಈ ಎರಡೂ ಲಾವಣಿಗಳಿಂದ ನಮಗೆ ತಿಳಿಯುವ ಅಂಶವೆಂದರೆ ಕಾಲವನ್ನೇ
ಪಕ್ಷಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾರ್ಪಡಿಸುವ ಪ್ರತಿಭೆ ನಮ್ಮ ಜನಪದಕ್ಕೆ ಹಳೆಯ ಮಾತು. ಈಗ
ಈ ರೀತಿಯ ಕಾಲ ಪಕ್ಷಿಯ ರೂಪದಿಂದ ಬೇಂದ್ರೆಯವರು ಜಾನಪದಕ್ಕೆ ಅವರು
ಸಮೀಪವಾಗಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

ಹಕ್ಕಿಯನ್ನು ಕುರಿತ ಇನ್ನೊಂದು ಪದವೂ ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿ ಕೆಲವರ
ನೆನಪಿನಲ್ಲಿದೆ:

ಗಗನದೊಳು ಬರುವಂತ ಖಗವ ನೋಡಿದಿರಾ?
ಜಗದೊಳಗಿದು ಮಹಾಶ್ವರ್ಯ ನೋಡಿದಿರಾ?
ಆಡುತಾಡುತ ಪಿ ಓಡಾಡಿತು ಗಗನದೊಳು
ಗಗನದೊಳು ಬರುವಂತ ಖಗವ ನೋಡಿದಿರಾ?

ಇದನ್ನು ಧಾರವಾಡ ಪ್ರದೇಶದ ದಾಸರೋಬ್ಬರು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.
ಹಾಗೆಯೇ ಇದು ದನಿಮ್ಯಾಲಿನಿ ದನಿ ಹಾಡುಗಳಲ್ಲೊಂದಾದ 'ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನ ದಾನ
ಕೊಟ್ಟ ಹಾಡು' ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಪೌಂಪ್ರಕನ ವಧೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ

ಎಂದೂ ಹಲವರ ನನಪು. ಇಂತಹ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಹಾಡು 'ಹಕ್ಕಿ ಹಾರುತಿದೆ ನೋಡಿರಾ?' ಎನ್ನುವ ಕವನಕ್ಕೆ ದಾರಿ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಡಾ|| ಬಿ.ಎಸ್. ಗದ್ದಗೀಮಠರು ಹಳ್ಳಿಯ ಕುಣಿತಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆಯುತ್ತಾ 'ಬಂತೋ ಶ್ರಾವಣ ಬಿಲ್ಲಿಗ ಬಾಣ' ಎಂದು ಹಾಡುತ್ತ ಕೋಲು ಹಾಕಿ ಕುಣಿದು ಗುಂಪು ಗುಂಪಾಗಿ ಶ್ರಾವಣ ಸೋಮವಾರದ ಬಾತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಜನರು ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ಉಳುವಿಯ ಬಸವನ ಗುಡಿಗೆ ಹೋಗುವ ದೃಶ್ಯವು ಬಲು ರಮ್ಯವಾದುದು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಬಹುಶಃ ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಶ್ರಾವಣಗೀತೆಗಳಿಗೂ ಈ ರೀತಿಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿರಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ಹಾಗೆ ಎರಡು ಉದಾಹರಣೆಗಳಲ್ಲದೆ ಸಖೀಗೀತದ 179ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ

ಆಡಿ ಬಾ ಎನ ಕಂದಾ

ಎನ್ನುವ ಪಾದಾರ್ಥವನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ಅದರಲ್ಲೂ ಅದನ್ನು ಉದ್ಭೂತವಾಗಿ ತೋರಿಸಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ

ಆಡಿ ಬಾ ಎನ ಕಂದಾ ಅಂಗಾಲ ತೊಳದೇನ
ತಂಗಿನ ಕಾಯಿ ತಿಳನೀರ | ತಕ್ಕೊಂಡು
ಬಂಗಾರ ಮೋರೆ ತೊಳದೇನ |

ಎನ್ನುವ ತ್ರಿಪದಿ ನನಪಾಗುತ್ತದೆ. ಸಖೀಗೀತದ ಇದೇ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಮಗನ ಜೊತೆ ಹುಡುಗಾಟ ಆಡುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ 185ನೆಯ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ 'ಗುಜಗುಜಮಾಪುರ' ಎನ್ನುತ್ತಿತ್ತು ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಓದಿದಾಗ

ಗುಜಗುಜಮಾಪುರ ಆಡೋಣ
ಗುಜೀರ ಮಾಪುರ ಆಡೋಣ

ಸಾಮದಂಡಿ ಆಡೋಣ
ನರಲೋಕಕ್ಕಲ್ಲ ತಿಳಿಸೋಣ

ಎಂದು ಮಕ್ಕಳು ಹಾಡುವ ಮದುವೆಯ ಆಟದ ನನಪಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಬೇಂದ್ರೆಯವರು ಚಿಹ್ನೆಗಳ ಮೂಲಕ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡಾಗ ಕವಿ ಜಾನಪದವನ್ನು ಬಲ್ಲವರಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಅದನ್ನು ಸಮಭಾವ ಮೂಡಿಸಲು ಉದ್ದೇಶಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಬಳಸಿದರು ಅನ್ನಿಸುತ್ತದೆ.

ಹಲಸಂಗಿ ಗೆಳೆಯರು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ 1931ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ 'ಗರತಿಯ ಹಾಡು' ಎನ್ನುವ ಜಾನಪದ ಗೀತೆಗಳ ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿ 'ಬಿದಿಗಿ ಚಂದ್ರಾಮ', 'ಹಳ್ಳಾದ ದಂಡೀಗ', 'ಜೊಗಚಿ', 'ಮಲ್ಲಾಡದ ಗಿಣಿ' ಮೊದಲಾದ ಮಗು ದೇವರ ಅವತಾರ, ಮಗುವಿಗೆ ದೃಷ್ಟಿಯಾಗುತ್ತದೆ ಮಗು ನವಿಲಿನ ಹಾಗೆ ಹಾಡುತ್ತದೆ ಮುಂತಾದ ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಕರುಳಿನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ವಿಚಾರಗಳೂ ಕಾಣಿಸುತ್ತವೆ. ಇದೇ ರೀತಿಯ ರಚನೆಗಳನ್ನು ಗುಂಡಿ ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಐತಾಳರ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲೂ ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಬಡತನವಿದ್ದರೇನು, ಪ್ರೀತಿಯೇ ಒಡವೆ ಇದ್ದಹಾಗೆ ಎನ್ನುವ ಕಲ್ಪನೆಯೂ ಅಲ್ಲಿದೆ. ಈ ಸಂಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಬೇಂದ್ರೆಯವರು ಪರಿಚಯಾತ್ಮಕ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇವು ಬೇಂದ್ರೆಯವರಿಗೆ ತುಂಬಾ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದ್ದವುಗಳಾಗಿವೆ. ಇವು ಎಷ್ಟು ಪ್ರಿಯವಾಗಿರಿದ್ದವೆಂದರೆ 'ಸಖೀಗೀತದ' ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಹೇಳುವಾಗ ಈ ಖಂಡಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ:

ಗರತಿಯರದವಾತು, ನರವಾತುಗಳು ಬರತು
ಲಾವಣಿಯಲಂಕಾರದಲಿ ಹೂಂಡಿದ
ಪಂಡಿತ ಪಾಮರರಿಬ್ಬರ ಗಾಲಿಗ
ಯೊಳು ಬಿಡಂಬಿಡುವಂತ ರಂಜಿಸಿದ

ಎಂದು ಹೇಳುವಾಗ 'ಗರತಿಯರದವಾತು' ಎನ್ನುವಲ್ಲಿ ಈ ಕವಿಯ ಕಣ್ಣುಗಳು

'ಗರತಿಯ ಹಾಡು' ಸಂಕಲನವೇ ಇದೆ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಸಂಗ್ರಹ ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಜಾನಪದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿದೆ.

ಮಧುರಚಿನ್ನ, ಬೇಂದ್ರೆಯವರಂತೆ ಅಷ್ಟೇ ಎತ್ತರದಲ್ಲಿ ಜನಪದ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಕೇಳಿ ಬರುವ ಮತ್ತೊಂದು ಹೆಸರು ಬೆಟಗೇರಿ ಕೃಷ್ಣಶರ್ಮರದು. ಇವರು ಕೂಡ ಜನಪದ ಬದುಕಿನಿಂದಲೇ, ಆ ಬದುಕಿನ ಸಾಹಿತ್ಯದಿಂದಲೇ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ಫೂರ್ತಿ ಪ್ರೇರಣೆ ಪಡೆದು, ತಮ್ಮ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಅದೇ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದಿಟ್ಟವರು. ಅವರ 'ನಲ್ವಾಡುಗಳು' ಪ್ರೀತಿ ಗೀತೆಗಳ ಸಂಗ್ರಹ, ಜನಪದದ ತಿರುವು ಮುರುವು, ಒನಪು ವೈಯ್ಯಾರಗಳೇ ಇಲ್ಲಿಯ ಕವನಗಳ ಅಸ್ಥಿಪಂಜರಗಳಾಗಿದ್ದು ಜನಪದ ಜೀವನದ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚುಗೊಳಿಸುವ ಭಾಷಾ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಅದರ ಸುಕುಮಾರತೆಯನ್ನು ಮೆರೆವ ಸಂಭಾಷಣೆಗಳ ನಾಜೂಕು ಭಾವಗಳನ್ನು ಅದೇ ಬಂಧದಲ್ಲಿ ಸಹಜಗೊಳಿಸುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಕೃತಾರ್ಥಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ. ಬೇಂದ್ರೆಯವರಂತೆ ಜನಪದ ಛಂದಸ್ಸಿನ ತ್ರಿಪದಿ ಸಾಂಗತ್ಯದ ವಿವಿಧ ರೂಪಗಳನ್ನು ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ "ನಾಜೂಕದ ನಾರಿ ಹಿಂಗ್ಯಾಕ ನೋಡತಾನ" ಬಡವರ ಮಗಳು, ಮುಂತಾದ ಕವನಗಳಲ್ಲಿದ್ದು ಹೊಡೆವ ಲಾವಣಿ, ಗೀಗೀ, ಯಾಲಪದ ಮಟ್ಟುಗಳ ಏರಿಳಿತಗಳು ಕಾವ್ಯವನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಂಡಿವೆ. "ನಮ್ಮೂರ ಜಾತ್ರಿ ಬಲೆ ಜೋರಾ", "ಬುತ್ತಿ ತೊಗೊಂಡು ಹೋಗ್ತೀನಿ ಹೊಲಕ" ಎಂಬ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕವನಗಳು ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಹುಬ್ಬಳಿಯಾಂವ ಕವನದಂತೆ ನಾಡಿನ ಮನೆ ಮನೆಗಳಲ್ಲೂ ಕೇಳಿ ಬರುತ್ತಿರುವುದಕ್ಕೆ ಅವುಗಳಲ್ಲಿಯ ಗಾಢವಾದ ಜನಪದ ಸತ್ವವೇ ಮೂಲಕಾರಣವೆನ್ನಬಹುದು. ಆದರೆ ಬೆಟಗೇರಿಯವರ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಹಾಗೂ ಸಂವೇದನೆಗಳಿಗಿಂತ ತೀರ ಭಿನ್ನವಾಗಿದೆ. ಬೆಟಗೇರಿಯವರು ಜನಪದ ಪರಂಪರೆಯ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳನ್ನೂ, ಭಾವನೆಗಳನ್ನೂ ಜನಪದ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ವಲಯದಲ್ಲಿಯೇ ಸೀಮಿತಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡು ಆ ಪರಿಮಿತ ವಲಯವನ್ನೇ ತಮ್ಮ ಕಾವ್ಯದ ಪರಮ ಸೀಮೆಯನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಂಡರು. ಆದರೆ ಬೇಂದ್ರೆಯವರು ಜನಪದ ಪ್ರಜ್ಞೆಯೊಂದಿಗೆ ಬೆರೆತು ಹೊಸ ಎತ್ತರವನ್ನು ನೋಡಿದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಬೆಟಗೇರಿಯವರ ಕಾವ್ಯಗಳು

ಜನಪದದಿಂದ ಪ್ರೇರಣೆ ಪಡೆದರೂ, ಹೊಸ ಜೀವನದ ಹೊಸ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ದರ್ಶಿಸಲಿಲ್ಲ. ಆಧುನಿಕ ಸಂವೇದನೆಗೆ ಒಗ್ಗುವ ಹೊಸ ಅರ್ಥ ಹುಟ್ಟಿಸಲಿಲ್ಲ. ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಕಾವ್ಯ ಎರಡನ್ನೂ ಸಾಧಿಸಿ ಮುಂದುವರೆಸಿತು. ಬೆಟಗೇರಿಯವರ ಕಾವ್ಯ ಇದ್ದದ್ದನ್ನೇ ಸೃಷ್ಟಿಗೊಳಿಸಿ ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟಿತು.

ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಸತ್ವಪೂರ್ಣವಾದ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸತ್ವಪೂರ್ಣ ಕವಿಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಂತೆ ಮೈಸೂರು ಕಡೆಯ ಜನಪದ ಜಿ.ಪಿ.ರಾಜರತ್ನಂ ಅವರನ್ನು ಕೊಡುಗೆಯಾಗಿ ನೀಡಿತು. ಇವರು ಜನಪದ ಕವಿಯಾಗಿಯೇ ಮಾರ್ಪಟ್ಟರು. ಜನಪದ ರವಿಯಾಗಿ ಅವರು ಬರೆದ "ರತ್ನನ ಪದಗಳು" ಹೆಚ್ಚು ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿದ್ದು ಜನಪದ ಆಡುಭಾಷೆಯ ಸತ್ವ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮಿಡಿಯಿಲ್ಲದೆ ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಕೃತಕತೆಯನ್ನೇ ಮೆರೆಯುತ್ತವೆಂಬುದು ಸೂಕ್ಷ್ಮ ವಿಚಾರ. ಜನಪದದ ಸತ್ವವನ್ನು ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಒತ್ತಾಯದಿಂದ ತುಂಬಿ ಕೆಡಿಸಿದ ಮಾದರಿಗೆ ಅವರ ಕವನಗಳು ಉದಾಹರಣೆಗಳಾಗಬಹುದೆಂದರೆ ಸೋಜಿಗದ ಮಾತಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರ ನಾಗನ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಪ್ರಜ್ಞೆಯೊಂದಿಗೆ ನಾಗರಿಕ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಮಿಳಿತಗೊಂಡದ್ದರಲ್ಲಿ ಅವರ ಕಾವ್ಯದ ಶ್ರೇಯಸ್ಸು ಇದೆ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಜನಪದ ಸತ್ವದಿಂದಲೇ ಆಧುನಿಕ ವಾತಾವರಣ ಧ್ವನಿಸುವ ಅವರ ಕಾವ್ಯ ಜನಪದದ ದಟ್ಟ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಕಬ್ಬಿಣದ ಕಡಲೆಗಳಾಗಿವೆ.

'ಮೈಸೂರು ಮಲ್ಲಿಗೆ'ಯಿಂದ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಹೆಸರು ಗಳಿಸಿಕೊಂಡ ಕೆ.ಎಸ್.ನರಸಿಂಹಸ್ವಾಮಿಯವರ ಕವನಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜರತ್ನಂ ಅವರ ಕವನಗಳಲ್ಲಿಯಂತೆ ಜನಪದವನ್ನೇ ನುಂಗದೆ ಅವರ ಮನೋಧರ್ಮ, ಮಾತಿನ ನಯ ನವಿರು ನಾಜೂಕುಗಳನ್ನು "ಸೂಜಿಗೆ ಮತ್ತುಕೊಟ್ಟಂತೆ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿದೆ" ಜನಪದದ ಆಡುಭಾಷೆಯ ಬೆಡಗಿನಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಕಾವ್ಯದ ಬೆಡಗನ್ನು ಮರೆಸಿಕೊಂಡಿದರೆ ಸಮಕಾಲೀನ ಜೀವನದ ದೃಷ್ಟಿ ಧೋರಣೆಗಳಿಗನ್ನಯ ಹಳೆಯ ಪರಂಪರ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳ ಬಂಧವನ್ನು ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ ಕೃತಾರ್ಥರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಜನಪದ ಪ್ರೇರಣೆ ಅವರ ಸಂವೇದನೆಯ ಮೂಲವಾದರೂ ಹೊಸ ಜೀವ ಸ್ಪಂದಿಸುವ ಅವರ ಕಾವ್ಯ

ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿವೆ. "ಹೂವಿನ ಚಂದಮ್ಮ" "ಬಳೆಗಾರ ಚೆನ್ನಯ್ಯ" ಮುಂತಾದ ಕವನಗಳಲ್ಲಿ ಜನಪದದ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಪ್ರಭಾವಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಅಲ್ಲದೇ ಅವರ "ಹಿಂದಿನ ಸಾಲಿನ ಹುಡುಗರು" ಎಂಬ ವಿಡಂಬನಾತ್ಮಕ ಕವನದಲ್ಲಿ

ಊರಿಗೆ ಊರೇ ಹಸೆಯಲಿ ನಿಂತರೆ
ಆರತಿ ಬೆಳಗಲು ಜನವಲ್ಲಿ ?
ಎಲ್ಲಾ ಹಾಡುವ ಬಾಯೇ ಆದರೆ
ಚಪ್ಪಾಳೆಗೆ ಜನವಿನ್ನೆಲ್ಲಿ ?

ಎಂದು ಮುಂದುವರೆದ ಕವನಕ್ಕೆ ಜನಪದದ "ಎಲ್ಲರೂ ಪಲ್ಲಕ್ಕಾಗ ಕುಂತರ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ ಹೂರುವವರು ಯಾರು?" ಎಂಬ ಗಾದೆ ಪ್ರೇರಣೆ ನೀಡಿರಬೇಕು. ಒಂದಿರುಳು ಕನಸಿನಲಿ ನನ್ನವಳ ಕೇಳಿದನು ಚಂದ ನಿಗಾವುದೆಂದು ಎಂದು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವ ಕವನದ ಸಾಲಿಗೆ "ಮಡದಿಯ ಬಡದಾನ ಮನದಾಗ ಮರುಗ್ಯಾನ ಒಳಗೋಗಿ ಸೆರಗ ಹಿಡಿಯುತ ಕೇಳ್ಯಾನಾ ನಾ ಹೆಚ್ಚೊ ನಿನ್ನ ತವರೆಚ್ಚೊ" ಎಂಬ ಜನಪದ ತ್ರಿಪದಿ ಪ್ರೇರಣೆ ಕೊಟ್ಟಿರಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಜನಪದ ಪ್ರಭಾವ ಅವರ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆ ತಂದಿದೆ.

ಇನ್ನು ಜನಪದ ಪ್ರಭಾವವನ್ನೇ ತಮ್ಮ ಕಾವ್ಯದ ಮೂಲ ಸಂವೇದನೆಯನ್ನಾಗಿಸಿ ಕೊಂಡ ಕವಿಗಳಲ್ಲದೆ, ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸಿರಿಗೆ ಸೋತ ನಾಡಿನ ಅನೇಕ ಕವಿಗಳು ಸಮಯಸ್ಫೂರ್ತಿಯಿಂದ ಬರೆದ ಕವನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಜನಪದ ಬೇರಿಳಿಸಿದೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಕೆಲವು ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಕೊಡಬಹುದು.

ಪಶ್ಚಿಮ ಕರಾವಳಿ, ಕೊಡಗು ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದಿಂದ ಪ್ರೇರಣೆ ಹೊಂದಿದ ಪಂಜೆ ಮಂಗೇಶರಾಯರ "ನಾಗರ ಹಾವೇ ಹಾವೂಳು ಹೂವೆ" ಎಂಬ ಕವನವನ್ನು ನೆನಪಿಸಬಹುದು. ಅಲ್ಲದೆ ಕರೀಂಖಾನರು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ದೂಂಬರ ಚೆನ್ನಿ ಕವನದಿಂದ

ಸ್ಫೂರ್ತಿಗೊಂಡು ರಚಿಸಿದ ಅವರ ದೂಂಬರ ಚೆನ್ನಿ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಉದಾಹರಿಸಬಹುದು. ಮೈಸೂರು ಕಡೆಗೆ ಮೊಸರು ಮಾರುವವರು ಕೂಗುವ "ಮೊಸರು ಬೇಕೇನಮ್ಮಾ ಮೊಸರು" ಧಾಟಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ಫೂರ್ತಿ ಹೊಂದಿರಬಹುದಾದ ಪುಟ್ಟಪ್ಪನವರ ಪ್ರೇಮಕಾಶ್ಮೀರದಲ್ಲಿಯ ಮೊಸರು ಮಾರುವ ಹುಡುಗಿ ಎಂಬ ಕವನ, ಕೂಸು ಹುಟ್ಟಿಸುವ ಜನಪದ ಹಾಡಿನ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದಲೇ ಬರೆದ ವಿ.ಸೀ ಅವರ ಮನೆತುಂಬಿಸುವುದು ಎಂಬ ಕವನ, ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಒಕ್ಕಲ ಹಾಡುಗಳ ಹಳೆಯ ಧಾಟಿಯ ಮೇಲೆ ಬರೆದ ದಿನಕರ ದೇಸಾಯಿಯವರ "ಕೇಶದ ಕನ್ನಿ ಕೇಳೋ ಸಂಗಿ ಊರಿಗೆ ದೊಡ್ಡ ಒಡೆಯ ದೆವ್ವದಕ್ಕಿಂತ ಕಡೆಯ" - ಎಂಬ ಹಾಡು ಮುಂತಾದವುಗಳು ಜನಪದ ಪ್ರೇರಣೆಯನ್ನೇ ನಿನಾದಿಸುತ್ತವೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಚೆನ್ನವೀರಕಣವಿಯವರ "ಆನಿ ಬಂತವ್ವ ಆನಿ ಲಾಗ ಹೊಡೆಯಲೋ ಮಂಗ" ಎಂಬ ವಿಡಂಬನಾತ್ಮಕ ಕವನಗಳು ಜನಪದ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದಲೇ ಸುಳುವು ಪಡೆದು ವರ್ತಮಾನ ಪ್ರಜ್ಞೆಯೊಂದಿಗೆ ಸುಂದರವಾಗಿ ಬೆಳೆದಿವೆ. ಅವರ ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿ ಮಳೆಗಾಲದಂಥ ಕವನಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಕಾಲೀನ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಜನಪದ ಭಾಷೆಯ ಗೇಯ ಹಾಗೂ ಲಯಗಳೊಂದಿಗೆ ಲಲ್ಲೆಯಾಡಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು.

ಇವುಗಳಲ್ಲದೆ ಜನಪದದ ನೇರ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಪ್ರಭಾವಗಳನ್ನೇ ಮೈತುಂಬಿಕೊಂಡು ನಾಡಿನ ತುಂಬಾ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಕವನಗಳಿಗೆ ಅಂಕೆ ಸಂಖ್ಯೆಗಳಿಲ್ಲ. ಅವುಗಳು ತಮ್ಮ ತತ್ವನಾಮ ಅಳಿಸಿಕೊಂಡು ಈಗಾಗಲೇ ಜನಪದ ಸಂಚಯಕ್ಕೆ ಸೇರಹತ್ತಿವೆ. ಶ್ರೀಧರ ಕಾನೋಳ್ಕರ್ ಅವರ

ಸಾರ ಸಾರ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿದ
ಹೆಣ್ಣು ಆಳತದ ಸಂಸಾರ
ಸಾವಿರ ಕುದರೆಯ ಸವಾರನಾದರೂ

ಮನೆಯ ಹೆಂಡತಿಗೆ ವಿಂಚಾರ

ಎಂಬ ಪದ್ಯ ಸಾವಿರ ಕುದುರೆಯ ಸವಾರನಾದರೂ ಮನೆಯ ಹೆಂಡತಿಗೆ ವಿಂಚಾರ ಊರಿಗೆ ಅರಸನಾದರೂ ತಾಯಿಗೆ ಮಗ ಮುಂತಾದ ಗಾದೆಗಳಿಂದ ಪ್ರೇರಣೆಗೊಂಡಿದ್ದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ.

ಮೂಗೂರು ಮಲ್ಲಪ್ಪನವರ ಜೋಗದ ಜಲಪಾತ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪದ್ಯ. ಮಾನವನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಮ್ಯಾಲೆ ಏನೇನೋಕಂಡೆ ಸಾಯೋತನಕ ಸಂಸಾರದಾಗ ಗಂಡಾಗುಂಡಿ ಎಂಬುದೂ ಜನಪದದಿಂದಲೇ ಪ್ರೇರಣೆ ಪಡೆದಿರಬಹುದು. ಒಂದು ಕಾಲಕ್ಕೆ ದೇಶದ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಹಸಿರು ಕ್ರಾಂತಿಯ ಮಹತ್ವವನ್ನರಿತು ಹಾಡುವ ಹಾಡುಗಳ ಬೆಲೆ ಹೆಚ್ಚಿತು. ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಹಿಂದೂಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಇಂಥದ ಬೇಕ ಬಿ.ಎ. ಜಿ ಪಾಸಾಗಿರಬೇಕ ಎಂಬ ಪದ್ಯ ನಾಡಿನ ತುಂಬಾ ಬಹಳ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಿತು. ಇದರ ಧಾಟಿಯ ಮೇಲೆ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದಂತೆ ಕಾವ್ಯ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡರು. ಇದನ್ನು ಬರೆದ ಕವಿ 'ಆನಂದಕವಿ ಕುರಗುಂದ' ಅವರ ಹೆಸರು ಮಸಳಿಸಿಹೋಗಿ ಇದೀಗ ಅದು ಜನಪದದ ಸ್ವತ್ತಾಗಿರುವುದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಗೊತ್ತಿದ್ದ ಮಾತು. ಇದೂ ಕೂಡ ಜನಪದ ಹಾಡಿನ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದಲೇ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದೆ ಅದರಿಂದಲೇ ಆಕಾರ ಪಡೆದಿದೆ. ಹಳ್ಳಿಯ ಅಡ್ಡಸೋಗು ಹಾಕಿದ ಹೆಣ್ಣು ತನಗೆ ಎಂಥ ಗಂಡಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತಾಳೆ.

ಸಾಕಾ ..... ಇರಬೇಕಾ
ಇಂಥವನ ಕೂಡ ಒಂದರಗಳಿಗ್ಯಾದರೂ
ಸೈ ಜೈ ಕಿಚಡಿನ ಹತ್ತಿರಬೇಕು
ಮಜ್ಜಿ ಪಳದೇ ಕಾಸಿರಬೇಕು
ತುತ್ತಮಾಡಿ ನಾ ಉಣತಿರಬೇಕು
ಬೆಕ್ಕಿನಾಂಗ ಕಣ ಬಿಡತಿರಬೇಕು

ಹೀಗೆ ಪದ್ಯ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತದೆ

ಹೀಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಹಾಗೂ ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಜನಪದದಿಂದ ಪ್ರೇರಣೆ ಪಡೆದ ಅದಷ್ಟೋ ಹಾಡಿನ ಸಂತತಿ, ನಾಡಿನ ಮೇಲೆಲ್ಲಾ ವಿಜೃಂಭಿಸುತ್ತಿದೆ ಇತ್ತೀಚಿನ ಕಾಲಮಾನ ಧರ್ಮಕ್ಕನುಸರಿಸಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಅದಷ್ಟೋ ಪ್ರಚಲಿತ ಆಧುನಿಕ ಎನ್ನಬಹುದಾದ ಗೀತೆಗಳು ಇದ್ದರೂ ಅವುಗಳನ್ನು ಬರೆದುದು ವ್ಯಕ್ತಿ ಅಲ್ಲ. ಸಮಸ್ತ ಸಮಾಜವೆಂದು ಸಮಾಧಾನ ಪಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಪ್ರಚಲಿತ ಜೀವನದ ದೇಶವಿದೇಶಗಳ ದೃಷ್ಟಿ ಪ್ರೇರಣೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಅದಷ್ಟೋ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದರೆ ದಿಗ್ಭ್ರಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

"ಸಿಂದಿ ಖಾನ್ಯಾಗ ಮಂದೆಷ್ಟು ಇರತಾರ ಕುಡಿಯುವುದು ಬಿಟ್ಟು ವಿಮ್ಮಿ ಹಾಲು ಕಮಾನ ಝಟ್ಟಿ ಬಿಟ್ಟು ಕಾಲಾಗ ಬೂಟ ಮೆಟ್ಟು ಕೋಟ ತೊಟ್ಟು ಮಾಡತಾರ ಒಣಡೌಲು"

ಹಿರಿಯರ ಕಿರಿಯರ ಮರ್ಯಾದೆ ಉಳಿದಿಲ್ಲ
ಕಾಯ್ಲೆ ಬುಕ್ಕ ಓದಿದ ಮ್ಯಾಲೆ

ಎಂಬ ಅಧುನಿಕ ಲಾವಣಿಗಳು ಸಮಕಾಲೀನ ಜೀವನದ ಚಿತ್ರ ಬಿಡಿಸುತ್ತವೆ. ಯಾರ ಹಂಗೂ ಇಲ್ಲದೇ ಕಲಿತವರ ಮಂದಬುದ್ಧಿ ಕಣಕುವ ಈ ಲಾವಣಿ ಜನಪದದ ದಟ್ಟ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಪ್ರಚಲಿತ ಸಂವೇದನೆಗಳನ್ನು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಗೊಳಿಸಿದೆ.

ಇಂದಿನ ನಾಟಕದ ಹಾಡು, ಚಿತ್ರಗೀತೆಗಳೂ ಕೂಡ ಜನಪದ ಗೀತೆ ಪ್ರಭಾವವನ್ನೇ ಒಳಗೊಂಡು ಜನಪ್ರಿಯವಾಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಭಾವದ ಗಹನತೆ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಈಗ ಪ್ರಚಲಿತವಿರುವ ಹಾಡುಗಳನ್ನು

ರಚಿಸಿದ ಎಷ್ಟೊಬನ, ಚೀವಂತವಿರುವಾಗಲೇ ಆ ಹಾಡುಗಳು ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮುದ್ರೆಯೊತ್ತಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ಬೇಂದ್ರೆ, ಬೆಟಗೇರಿ, ರಾಜರತ್ನಂ ಅಂಥವರ ಕಾವ್ಯಗಳೂ ಜನಪದ ಸಂಚಯ ಸೇರುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇಲ್ಲದಿಲ್ಲ. ಈಗಾಗಲೇ ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಯಾರವ್ವಾ ಇವ ಚೆಲುವ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯಾಂವಾದಂಥ ಕವನಗಳು ಸೇರಿ ಹೋಗಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು.

ಕುವೆಂಪು ನಿಸರ್ಗ ಕವಿ; ನಿಸರ್ಗದ ಕವಿ ಪ್ರಕೃತಿಯಾರಾಧನೆಯೇ ಪರಮಾರಾಧನೆ, ಪ್ರಕೃತಿಯೊಲೈಯೆ ಮುಕ್ತಿಯಾನಂದ ಸಾಧನೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ, ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನು ಕೇವಲ ಒಂದು ಭೌಗೋಳಿಕ ವಸ್ತುವೆಂದು ಭಾವಿಸದೆ, ಅದರಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನ ಅವಿಭೂತಿಯನ್ನು ಕಂಡ ದಾರ್ಶನಿಕ ಕವಿ. ತನ್ನ ಚಿನ್ಮಯೀ ಚೈತನ್ಯಕ್ಕೆ ಸಹ್ಯಾದ್ರಿಯೆ 'ಲಿಂಗಶರೀರ'ವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಶಿವ ಮತ್ತು ಪ್ರಕೃತಿ ಶಿವರಲ್ಲಿ ಅಭೇದ ಕಲ್ಪಿಸಿ ಅನುಭಾವ ವೇದ್ಯವಾದ ಲಿಂಗ-ಅಂಗ ಸಾಮರಸ್ಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿ ತೋರಿಸಿದ ಐಕ್ಯ ಸ್ಥಲದ ಅನುಭಾವಿ ಕವಿ. ಪ್ರಕೃತಿಯ ಒಂದೊಂದೂ ಗಿಡಮರ, ಗಿರಿ ಝರಿ, ಹಳ್ಳ ಕೊಳ್ಳ, ನದಿ ಕಾಲುವೆಗಳಲ್ಲೂ ಪವಿತ್ರ ಗಂಗೆ, ಕೈಲಾಸವನ್ನು ಕಂಡ ಕವಿ. ವೈಶಾಕ ಶುಕ್ಲದಲ್ಲಿ 'ಗಿರಿಪಂಕ್ತಿ ವನರಾಜಿ, ಬುವಿ, ಬಾನು, ಮುಗಿಲೋಳಿಗಳು, ಬೆಳ್ಳಿಂಗಳನು ಹೀರಿ ಮಧುಮಾಸದ ಉನ್ನಾದದ ಚಂದ್ರಕೆಯಿಂದ ಮತ್ತೇರಿ ಪ್ರೇಮ ಸುಖ ವಿಸ್ಮೃತಿಯ ಸರಗಂಗೆಯಲಿ ತೇಲಿ ಚಂದ್ರಕಾ ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಕನವರಿಸಿದ ಜಗತ್ತು ಮಾತೆಯ ಮೃದು ವಕ್ಷ ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ನಿದ್ರಿಸಿದ ಶಿಶುವಿನಂತಿದೆಯಂತೆ !'

ಮುಂಗಾರು ಬಂದಾಗ "ಸಗ್ಗದ ಕಂಬನಿ ತಿರೆಯನು ತೋಯೆ" ಸ್ವರ್ಗ ನರಕಗಳ ಜಾನಪದ ಕಲ್ಪನೆ ಕವಿಯ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ನಲಿದಾಡುತ್ತದೆ. ನೀಲಿ ಆಗಸದಲ್ಲಿ ತೇಲಿದ ಮೋಡ ಕವಿಗೆ "ಗಗನಗುರು"ವಾಗಿ ಭಾಸವಾಗುತ್ತದೆ. ಸಂಜೆಯ ಸ್ವರ್ಣ ವರ್ಣದಲ್ಲಿ ಮಿಂದು ತನ್ನ ಮೈ ಚೆಲುವಿಗೆ ಮೆರಗು ತುಂಬಿ ಗಗನದಲಿ, ವಿಹರಿಸುವ ಆ ಮೋಡ ಕವಿಯನ್ನು ಬಹಳ ಕಾಲದವರೆಗೆ ಮೂಕ ವಿಸ್ಮಿತನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಕಿನ್ನರ ಲೋಕವನ್ನು ಕವಿ ಕಂಡರಿಸಿದ್ದಾರೆ ಗಿಡ ಪುರ ಬಳ್ಳಿಗಳೊಡನೆ

ಮಾತನಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಮುಟ್ಟಿ ನೋಡಿದ್ದಾರೆ; ತಟ್ಟಿ ಎಬ್ಬಿಸಿದ್ದಾರೆ. "ಗಿಳಿಗಳಿರಾ, ತೂರೆಗಳಿರಾ, ಎಲೆವಿಹಂಗಮಗಳಿರಾ, ತರುಗಳಿರಾ, ಬನಗಳಿರಾ, ಮುಮಗಿಪಾ ಸುಮಗಳಿರಾ" - ಎಂದು ಪ್ರಕೃತಿಯ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಸ್ತುವನ್ನು ಕೂಗಿ ಕರೆದು "ಸೊಬಗೆ ನನ್ನಿ ಎಂದು ಸಾರಿ ನನ್ನಿಯೆ ಸೊಬಗೆಂದು ತೋರಿ ಸೊಗದ ಸುಧಯ ತಿರೆಗೆ ಬೀರಿ" ಎಂದು ಅಂಗಲಾಚಿ ಬೇಡುತ್ತಾರೆ ಕವಿ ಪ್ರಕೃತಿ ಮಾತೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಜಾನಪದದ ಸೊಗಡು ಸಿಂಚಿತವಾಗಿರುವುದು ಗೋಚರವಾಗಬಿಡದು.

"ಹೋಗುವೆನು ನಾ ಮಲೆನಾಡಿಗೇ, ನನ್ನ ಒಲುಮೆಯ ಗೂಡಿಗೆ" ಎಂದು ಕವಿಯ ಮನಸ್ಸು ವನರಾಜಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸ್ವಚ್ಛಂದ ಬದುಕನ್ನು ಕೋರಿ ತನ್ನ ಮಲೆನಾಡಿನ ಆ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಮಡಿಲ ಕೂಸಾಗಿ ಕುಣಿಯುವ ಹಂಬಲದಿಂದ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಕಟ್ಟು ಕಟ್ಟಳೆಯಾಗಲಿ, ವಿಧಿನಿಷೇಧವಾಗಲಿ ಇಲ್ಲ. ಜಾತಿ ಸೂತಕವಿಲ್ಲ. ಮಡಿ ಮೈಲಿಗೆಯೂ ಇಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿ "ಪ್ರೀತಿಯೇ ನೀತಿ" ಹಳ್ಳಿಗಾಡಿನ ಜನರ ಸ್ಪಂದನಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಕವಿ ಮೂಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ನಿಸರ್ಗ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಕವಿ ಕವನ ಕಟ್ಟಿ ಹಾಡಲು ಸ್ಫೂರ್ತಿಯಾದದ್ದು ಜನಪದ ಪರಿಸರದ ಪ್ರಭಾವವೆಂದೇ ಹೇಳಬೇಕು. ನಿಸರ್ಗದ ಬಗೆಗೆ, ಆ ಮಲೆನಾಡಿನ ಮಣ್ಣಿನ ಬಗೆಗೆ ಕುವೆಂಪು ಅವರಿಗೆ ತೀವ್ರ ವ್ಯಾಮೋಹ ಅದೊಂದು ಬಗೆಯ ಪ್ರಕೃತಿ ಮಾತೆಯ ಸೆಳೆತ ಸೆಡವುಗಳು.

ಪ್ರೇಮ ವಿಶ್ವಾಂತರಾಳದಲ್ಲಿ ಸದಾ ಪ್ರವಹಿಸುತ್ತಿರುವ ಒಂದು ಅದಮ್ಯ ಶಕ್ತಿ ಜಗದ ಚೀವವನ್ನು ಸವಿಯಾಗಿಸಿ, ಬಾಳಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆ ಮೂಡಿಸುವ ಸಂಚೀವಿನಿಅದನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸದ ಕವಿಯಿಲ್ಲ. ಬಿತ್ತರಿಸದ ಕಾವ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕುವೆಂಪು ಎಲ್ಲರಂತಲ್ಲ; ಹೆಣ್ಣು - ಗಂಡುಗಳ ಪ್ರಣಯವೇ ಇರಲಿ ಅದು ಲೈಂಗಿಕ ಕ್ರಿಯೆ ಎಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ನಿಂತಿಲ್ಲ. ಕೌಟುಂಬಿಕ ಚಿತ್ರಣ ಅಲ್ಲಿದೆ.

ಸವಿಯಾದ, ಸುಂದರವಾದ ಸಂಸಾರ, ಶುಷ್ಕ ಸನ್ಯಾಸಕ್ಕಿಂತಲೂ

ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದದ್ದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಜೀವ ರಥೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಯಾಗು ಬಾ ಸನ್ಯಾಸಿ, ಅಲ್ಲಿನ ಸಾರಥಿಯನ್ನು ನೋಡಿಯಾದರೂ ಬಾ ಸನ್ಯಾಸಿ, ತೇರನ್ನು ಎಳೆಯುವ ಬಾ ಸನ್ಯಾಸಿ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕುವೆಂಪು ಅವರಲ್ಲಿ ತಾಯಿಯ ಮಮತೆ, ಪತ್ನಿಯ ಪ್ರೇಮ, ಪುತ್ರ ಪುತ್ರಿವಾತ್ಸಲ್ಯ, ಬಂಧು ಬಳಗದೊಡನೆ ಇಟ್ಟ ಅಕ್ಕರೆ, ಸ್ನೇಹ ಸೌಹಾರ್ದ ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಸಂಬಂಧಗಳ ಬಗೆಗೆ ಕುವೆಂಪು ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ. ತಮ್ಮ ಗಾಢವಾದ ಅನುಭವವನ್ನು ಧಾರೆಯೆರೆದು ಸಂಸಾರವೆಂಬುದು ಪಾಶವಲ್ಲ, ಅದೊಂದು ಪ್ರೇಮ ಸೂತ್ರ. ಅದು ಬಂಧನವಲ್ಲ ಶೃಂಗಾರದ ನಂದನ ಎಂದು ಕುವೆಂಪು ತಮ್ಮ ಅಂತರಂಗದ ಪ್ರೇಯಸಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. "ನಾನಿನಗೆ ನೀನೆನಗೆ ಜೀನಾಗುವಾ ರಸ ದೇವ ಗಂಗೆಯಲಿ ಮೀನಾಗುವ ರತಿರೂಪಿ ಭಗವತಿಗೆ ಮುಡಿಪಾಗುವಾ" ಎಂದು. ಗಂಗೆ, ಯಮುನೆ, ತುಂಗೇ, ಭದ್ರೆ, ಕಷಿಲೆ, ಕಾವೇರಿ, ಪುರಾಣ, ಐತಿಹ್ಯ, ಕತೆ, ಪಡೆನುಡಿಗಳು ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ಜಾನಪದ ಕುವೆಂಪು ಅವರಲ್ಲಿ ಗಾಡವಾಗಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿರುವುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು.

ಹೀಗೆ ಆಧುನಿಕ ಕಾವ್ಯ ತನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸ್ವರೂಪಗಳನ್ನು ಜನಪದ ಭಾವನೆಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಕಂಡುಕೊಂಡಿತು. ಸತ್ಯ ಸೌಂದರ್ಯ, ದೈವ, ದೇವರು ಮುಂತಾದವುಗಳಲ್ಲಿಯೇ ತನ್ನ ಸಾಫಲ್ಯವನ್ನು ಕಂಡಿತಲ್ಲದೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ತರಗಳನ್ನು ರಾಜಕೀಯ ಜೀವನದ ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರಗಳನ್ನು ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಸುವ ನಿಷ್ಠೆಯನ್ನೂ ತೋರಿತು.

ನವೋದಯ ಗದ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ

ನವೋದಯ ಲೇಖಕರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಜಾನಪದ ಭಾಷೆ, ಲಯ, ಛಂದಸ್ಸುಗಳಿಗೆ ಮಾರು ಹೋದರು. ಆದರೆ ಕುವೆಂಪು ಮಾತ್ರ ಜಾನಪದ ಮನೋಧರ್ಮದಿಂದಲೇ ಪ್ರೇರಿತರಾದರು. ಅವರ ಸಾಹಿತ್ಯವೆಲ್ಲಾ ಗ್ರಾಮೀಣ ಬದುಕನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯ ವಿವಿಧ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಒಳಗೊಂಡೇ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಯಿತು. ಹಾಗಾಗಿ ಉಳಿದೆಲ್ಲರಿಗಿಂತ ಜಾನಪದ ವಾತಾವರಣ ಇವರಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ದಟ್ಟವಾಗಿದೆ. ಭಾರತ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರೆಲ್ಲ ದೇಶದ ಎಲ್ಲಾ ಅವಕಾಶಗಳಿಗೆ ಹಕ್ಕುದಾರರು ಎಂಬದನ್ನು ತಮ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿಯುತ್ತಾರೆ. 'ಬೆರಳ್ಳೆ ಕೊರಳ್', 'ಜಲಗಾರ', 'ಶೂದ್ರ ತಪಸ್ವಿ' ಮುಂತಾದ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಆದರ್ಶವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಶೋಷಣಾ ಮೂಲದ ಸಮಾಜವನ್ನು ಖಂಡಿಸುತ್ತಾರೆ. 'ಸರ್ವರಿಗೆ ಸಮಪಾಲು ಸರ್ವರಿಗೆ ಸಮಬಾಳು' ಎಂಬ ಧೋರಣೆ ಇವರದು. ಇವರ ಕಾದಂಬರಿಗಳು ಈ ಮಾತಿಗೆ ಉದಾಹರಣೆಗಳಾಗಿವೆ. ಕಾನೂರು ಹೆಗ್ಗಡಿತಿ ಮತ್ತು ಮಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮದುಮಗಳು ವಿವರಿಸುವ ಜಾನಪದ ಪ್ರಪಂಚ ಅದ್ಭುತವಾದುದು. ಹಲವಾರು ಸೂಕ್ತ ಜಾನಪದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಕುವೆಂಪು ಇಲ್ಲಿ ದಾಖಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಜಾನಪದದ ಬೃಹತ್ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಲೇಖಕರು ಇಲ್ಲಿ ಬೇಕೆಂದೇ ಕೈಬಿಟ್ಟಿರುವ ಹಾಗೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು, ಐತಿಹ್ಯಗಳು, ಹಾಡುಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ. ಈ ಸ್ಥೂಲ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಕೈಬಿಟ್ಟು ಅನ್ಯರು ದಾಖಲಿಸಿಲ್ಲದ ಸೂಕ್ತ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಇವರು ಇಲ್ಲಿ ಕಥೆಯ ಹೆಣೆಕೆಯೊಂದಿಗೆ ತುಂಬಾ ನಿಪುಣತನದಿಂದ ನೇಯ್ದು ಕೃತಿಗಳು ಸುಪುಷ್ಪವೂ ಸುಂದರವೂ ಆಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಭೂಮಿ

ಜಾನಪದ, ಆಕಾಶ ಜಾನಪದ, ಮಳೆ ಜಾನಪದ, ಜನಪದ ವೈದ್ಯ, ಜನಪದ ಕ್ರೀಡೆ, ಮದುವೆ ಹಾಗೂ ಶವಸಂಸ್ಕಾರ, ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು, ಬೇಟೆ ಜಾನಪದ, ಪ್ರಾಣಿ ಜಾನಪದ, ಸಸ್ಯ ಜಾನಪದ ಇಂಥ ವಿವಿಧ ವಿಭಾಗಗಳಿಗೆ ಸೇರುವ ಜಾನಪದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಕುವೆಂಪುರವರು ಕಥೆಗೆ ತೊಡಕಾಗದಂತೆಯೂ, ಸಹ್ಯದಯರಿಗೆ ಬೇಸರವನ್ನಿಸದಂತೆಯೂ ಅಳವಡಿಸಿರುವ ಬಗೆಯನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿದರೆ ಕವಿಯ ಲೋಕವೀಕ್ಷಣೆ ಹಾಗೂ ಕಲಾ ಪ್ರೌಢಿಮೆಯ ಬಗ್ಗೆ ನಮಗೆ ವಿಸ್ಮಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಜಾನಪದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು.

ಹಲವಾರು ಸಸ್ಯ ವೃಕ್ಷಗಳ ಹೆಸರುಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಹಳೆಯ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಅವು ಹೊಂದಿರುವ ಪಾತ್ರದ ಬಗ್ಗೆಯೂ ವಿವರಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಸಿಗುತ್ತವೆ. ಕಾಳು ಜೀರಿಗೆ ಔಷಧಿಗೆ ಒದಗುತ್ತವೆ. ವನಗನೆ ಸೊಪ್ಪು ಪಲ್ಯಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಸೂಲೆಬಳ್ಳಿಯ ಗೆಣಸೂ ಸಹ ಖಾದ್ಯಪದಾರ್ಥ ಹಲವು ಬಗೆಯ ಸಸ್ಯಗಳು ವಿಷಕಾರಿ ಅವು ಮೀನು ಬೇಟೆಯಲ್ಲಿ ಉಪಯುಕ್ತ - ಇತ್ಯಾದಿ ವಿವರಗಳಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಚೆಲ್ಲಿವರಿದಿದೆ. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಅಣಬಿಗಳಲ್ಲಿನ ಕೆಲವು ಪ್ರಬೇಧಗಳೂ ಸಹ 'ಮಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮದುಮಗಳು' ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ದಾಖಲಾಗಿದ್ದು ಈಗ ಬಹುಶಃ ಆ ಹೆಸರುಗಳು ರೂಢಿಯಿಂದಲೇ ತಪ್ಪಿಹೋಗಿರಬೇಕು. ಅಂಥ ಅಣಬೆಗಳೆಂದರೆ ಅಕ್ಕಿ, ಅಳಿಬಿ, ಹೆಗ್ಗಾಲಳಿಬಿ, ಚುಳ್ಳಬಿ, ಕಾಸರ್ಕನಳಿಬಿ ಇತ್ಯಾದಿ. (ಅಳಿಬಿ = ಅಣಬೆ) ಬೆಮ್ಮೊರಲ ಹಣ್ಣು, ಕಲ್ಲಂಪಗೆ ಹಣ್ಣು, ತೇನೆಹಣ್ಣು, ಪೇರಲೆ ಹಣ್ಣು, ವನ್ನೇರಲೆ ಇಂಥ ಹಣ್ಣುಗಳ ಉಲ್ಲೇಖವೂ ಇದೆ. ಹಲಸಿನ ಹಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಬಿಳುವ (ಅಂಬಲಿ) ಹಾಗೂ ಬಕ್ಕೆ ಎಂಬ ಎರಡು ವಿಧಗಳಿವೆ ಎಂಬ ವಿವರ ಸಹ ಇಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

ತುಂಬ ವಿವರಪೂರ್ಣವಾಗಿ ದಾಖಲಾಗಿರುವ ಜಾನಪದ ಕ್ರೀಡೆ ಎಂದರೆ ಕೋಳಿ ಅಂಕದ್ದು. ಎರಡು ಪ್ರಕರಣಗಳನ್ನು ದೀರ್ಘವಾಗಿ ಈ ಕ್ರೀಡೆ 'ಕಾನೂರು ಹೆಗ್ಗಡಿತಿಯಲ್ಲಿ' ಬಂದಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಬಾಡುಗಳ, ಡೂಳುಹೊಟ್ಟೆ, ಸೋಮನು ಪೆದ್ದು ಬೀಳುವ ಪ್ರಸಂಗವೂ ಸೇರಿಕೊಂಡಿದ್ದು ವಿನೋದಪೂರ್ಣವಾಗಿ

ನಿರೂಪಿತಗೊಂಡಿದೆ. ಆಟಗಳ ಪೈಕಿ ಕದ್ದಡಗೋ ಆಟ, ಕವಡೆ ಆಟ, ಚೌಕಾಬಾರದಂತಹ ಆಟಗಳು ತೀರ್ಥಹಳ್ಳಿ ಪರಿಸರದಲ್ಲೂ ಇದ್ದರೂ ಅವುಗಳ ಹೆಸರುಗಳು ಉಲ್ಲೇಖವಾಗದಿರುವುದೊಂದು ಸೋಜಿಗದ ವಿಷಯ.

ಮಲೆನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಕೆಲವು ಶಿಕ್ಷಾ ಪದ್ಧತಿಗಳೂ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದವರಿಗೆ ಕಂಬಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿ ಹುಣಸೆ ಬರಲಿನಿಂದ ಹೊಡೆಯುವುದು ಇವುಗಳಲ್ಲೊಂದು. ಮಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮದುಮಗಳು ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣಬೀರನಿಗೆ ಈ ಶಿಕ್ಷೆ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಇದು ಜಮೀನುದಾರಿ ಪದ್ಧತಿ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ಎಲ್ಲೆಡೆ ಇದ್ದಂಥದು. ಚಿಕ್ಕವರನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸುವ 'ನಿದ್ದೆಗುಮ್ಮನ ವಿಷಯ' ಕಾನೂರು ಹೆಗ್ಗಡಿತಿಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಬಿದಿರಿನ ಕೊಳವೆಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಒಣ ಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ ಹಾಕಿ ಅದಕ್ಕೆ ಬೆಂಕಿ ಕೆಂಡಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ ಅಪರಾಧಿಯ ಮೂಗಿನ ಹತ್ತಿರ ಹಿಡಿದು ಘಾಟು ಹೊಗೆಯನ್ನು ಅವನು ಒಳಗೆಳೆದುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡುವುದೇ ಈ ಶಿಕ್ಷೆ. ಕಾನೂರಿನ ಚಂದ್ರಯ್ಯಗೌಡರು ತಮ್ಮ ಕಿರಿಯ ಮಗ ವಾಸುವಿಗೆ ಈ ಶಿಕ್ಷೆ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ.

ಮೀನು ಬೇಟೆಯ ಹಲವು ಬಗೆಗಳು ಮಲೆನಾಡಿನಲ್ಲಿ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ಈ ಕಾದಂಬರಿಗಳ ಮೂಲಕ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಬಂದೂಕಿನಿಂದ ನೀರಿಗೆ ಗುಂಡು ಹೊಡೆದು ಸಾಯಿಸುವುದು ಒಂದು ರೀತಿ (ಕಾನೂರು ಹೆಗ್ಗಡಿತಿಯ ಆರಂಭದಲ್ಲಿಯೇ ಇಂಥ ಶಿಕಾರಿಯ ವಿವರ ಬರುತ್ತದೆ. ಚಿನ್ನಯ್ಯ ಹೀಗೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗಲೇ ಹೂವಯ್ಯ ರಾಮಯ್ಯರು ಕುಳಿತಿದ್ದ ಗಾಡಿ ಕೆರೆಯ ಒರಿಯಿಂದ ಜಾರಿ ಬೀಳುತ್ತದೆ) ಹೊಂಡ ತೋಣಕುವುದು, ಮೀನುಬೇಟೆಯ ಮತ್ತೊಂದು ಬಗೆ. ಕಡಿಮೆ ನೀರಿರುವ ಹೊಂಡಗಳಲ್ಲಿನ ನೀರನ್ನು ಬತ್ತಿಸಿ ಅಲ್ಲಿಯ ಕೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಮೀನುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿಯುವ ಕ್ರಮವಿದು. 'ಕಡುಹಾಕುವುದು' ಮೀನು ಬೇಟೆಯ ಮತ್ತೊಂದು ಕ್ರಮ. ವಿಷಯುಕ್ತ ಸಸ್ಯಗಳ ಎಲೆ, ಕಾಯಿ, ತೂಗಟೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಜಜ್ಜಿ ಹೊಂಡದ ನೀರಿಗೆ ಹಾಕಿ ಅಲ್ಲಿನ ಮೀನುಗಳನ್ನು ಸಾಯಿಸುವ ಕ್ರಮವಿದು. ಕಾನೂರು ಹೆಗ್ಗಡಿತಿಯಲ್ಲಿ

ಇದರ ವಿವರಗಳಿವೆ. ಇವಲ್ಲದೆ ಹಳ್ಳದ ನೀರಿಗೆ ಬುಟ್ಟಿ ಕಟ್ಟಿ ಮೀನು ಹಿಡಿಯುವುದು, ಬಲಿ ಹಾಕಿ ಮೀನು ಹಿಡಿಯುವುದು ಇವುಗಳ ಉಲ್ಲೇಖವಂತೂ ಇದ್ದೇ ಇದೆ.

ಗಾದೆಗಳು ಕುವೆಂಪುರವರ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಬೈಗುಳಗಳು ಸಿಗುವಷ್ಟು ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ಗಾದೆಗಳು ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ. ಒಟ್ಟು ಒಂದು ಸಾವಿರದ ಮುನ್ನೂರು ಪುಟಗಳಷ್ಟು ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಈ ಎರಡು ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಸಿಗುವ ಗಾದೆಗಳು ಹದಿನೇಳು ಮಾತ್ರ. ಈ ಪೈಕಿಯ ಐದು ಕಾನೂರು ಹೆಗ್ಗಡತಿಯಲ್ಲೂ; ಉಳಿದವು ಮಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮದುಮಗಳು ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಕೆಲವು ಈಗಲೂ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದು ನಮಗೆ ಪರಿಚಿತವಾಗಿವೆ. ಆದರೆ ಹೆಚ್ಚಿನವು ಈಗ ಬಹಳಷ್ಟು ಜನರಿಗೆ ಅಪರಿಚಿತವಾಗಿವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ: ದಿನಾ ಸಾಯೋರಿಗೆ ಅಳೋರ್ಯಾರು, ಕೊಟ್ಟವನು ಕೋಡಂಗಿ ಇಸಗೊಂಡವನು ವೀರಭದ್ರ, ಸುಮ್ಮೆ ತಿನ್ನು ಅಂದ್ರೆ, ಹಾರವು ಮನೆ ಒಣ ಬಕ್ಕೆಯೋ? ಅಂತ. (ಇಲ್ಲಿ 'ಬಕ್ಕೆ' ಎಂಬುದು ಬಕ್ಕೆ ಜಾತಿಯ ಹಲಸಿನ ಹಣ್ಣನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.) ಹುಟ್ಟುಗುಣ ಸುಟ್ಟರೂ ಹೋದೀತೆ? ಸಲಿಗೆ ಕೊಟ್ಟೆ ಸಟ್ಟುಗ ನೆಕ್ಕಿತಂತೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು.

ಮಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮದುಮಗಳು ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಗಾದೆಗಳು ಹೀಗಿವೆ. ಉರಿಯೊ ಬೆಂಕಿಗೂ ಹರಿಯೋ ನೀರಿಗೂ ಶಾಸ್ತ್ರ ಇಲ್ಲ, ದನಾ ತಿನ್ನೋನಿಗೆ ಗೊಬ್ಬರದ ಆಣೆ, ಅವರು ಹೇತು ಬಂದಲ್ಲಿ ಇವನಿಗೆ ಕೂತು ಬರೋ ಯೋಗ್ತೆ ಇಲ್ಲ, ಕೋಳಿ ಕೋಳಿ ಕಾರ ಕಡಿಯೋದು, ಅಂಬಲಿ ತಿನ್ನುಂಡ ಅಂಬರಕ್ಕೆ ಹಾರಿದ್ದೆಂಗೆ, ಹಗಲು ಹನ್ನೆರಡು ಗಂಟೆಗೆ ರಾಜ್ಯ ಕಳ್ಳೊಂಡೋರು, ಬೆಕ್ಕು ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿ ಹಾಲು ಕುಡಿದ್ದಾಂಗೆ, ಆರಿದ್ರೆ ಮಳೆಗೆ ಆದವನೇ ಗಂಡ, ಬೆಲಿಗೆ ಓತಿಕ್ಕಾತ ಹತ್ತಿದ್ರೆ, ಆಳಿಗೊಂದು ಗುಟುಕು ನೀರಂತೆ, ಸುಳ್ಳು ಹೇಳೋ ಸುಕ್ರ ಅಂದ್ರೆ ವಾಟೆ ಕೊಳಮೇಲಿ ಒಂಬತ್ತು ಆನೆ ಬಾಲ ಸಿಕ್ಕೊಂಡ್ರು, ಅಂದನಂತೆ, ಬದುಕಿದ್ದರೆ ಬೆಲ್ಲ ತಿನ್ನೋದು.

ಹಲವಾರು ಜನಾಂಗಗಳ ಹೆಸರುಗಳೂ ಹಾಗೂ ಅವರ ವೃತ್ತಿಜೀವನ

ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ವಿವಿಧ ವಿವರಗಳು ಈ ಎರಡು ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಒಕ್ಕಲಿಗ ಗೌಡರು, ಬೇಲರು, ಹಳೆಪೈಕದವರು, ಹೊಲೆಯರು, ಮಾದಿಗರು, ಬಿಲ್ಲವರು, ಹಸಲರು, ಸೇರೆಗಾರರು, ಕರಾದೇರು, ಸೆಟ್ಟರು, ಮರಾಠಿಗರು, ಕರುಬರು ಈ ಪೈಕಿ ಹೆಚ್ಚಿನವರು ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜೀತದಾಳುಗಳಾಗಿ ಜೀವನ ಸಾಗಿಸುತ್ತಿದ್ದವರು.

ಮಲೆನಾಡಿನ ಬೈಗುಳಗಳನ್ನು ಲೇಖಕರು ಹಿಡಿದಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಬೈಗುಳ ಗಾದೆಗಿಂತ ದೀರ್ಘಕಾಲ ಬಾಳುತ್ತವಾದರೂ ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಲಾಗಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ಬೈಗುಳಗಳೂ ಇವತ್ತಿನ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸರ್ವೇ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿವೆ. ಅಲ್ಲದೇ ಈ ಪೈಕಿ ಅರ್ಧಕ್ಕಿಂತ ಅಧಿಕ ಬೈಗುಳಗಳು ಹಳೇ ಮೈಸೂರು ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿನ ಜನರಿಂದ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕೊಳಗಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತಿವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ : ಹಡ್ಡೇ ಮುಂಡೆ, ಹಾದರಗಿತ್ತಿ, ಬಜಾರಿ, ತಾಟಗಿತ್ತಿ, ಬಂಜೆ, ಮುಂಡೆ, ಸನಿಮುಂಡೆ, ದಿಂಡೆ ಬಸವಿ (ಹೆಂಗಸರನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿದ ಬೈಗುಳಗಳು) ಹಡ್ಡೇಗೆ ಹುಟ್ಟಿದ್ದು, ಸೂಳೆ ಮಕ್ಕು, ಹೊಲಿಸೂಳೆ ಮಕ್ಕು, ಕಳ್ಳ ಸೂಳೆಮಕ್ಕು, ಲೌಡಿ ಮಕ್ಕು, ಮನೆಹಾಳು ಮುಂಡೇ ಮಕ್ಕು (ಉಭಯಲಿಂಗಿ, ಸಮೂಹ ವಾಚಕ ಬೈಗುಳಗಳು)

ಕಳ್ಳ ಸೂಳೆ ಮಗನೆ, ಲೌಡಿ ಮಗನೇ, ಸನಿಮುಂಡೆ ಗಂಡ, (ಪುರುಷವಾಚಕ ಬೈಗುಳ) ಇವರ ನಾಲಿಗೆ ಬಿದ್ದೇ ಹೋಗಲಿ, ದೇವರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬರಲಿ, ಹಿಡಿಮ ಜೋಗಲಿ, ಮುಖಕ್ಕೆ ಬೆಂಕಿ ಹಾಕ, ನಿನ್ನ ಕುಲನಾಶವಾಗ, ನಿನ್ನ ಹುಲಿ ಹಿಡೀಲಿ, ನಿನ್ನ ಸೂಡು (ಚಿತೆ) ಹೊತ್ತಿ ಹೋಗಾ, ನಿನ್ನ ಕುರ್ಕ (ನಾಯಿ ಚಿರತೆ) ಹೊತ್ತು ಕೊಂಡು ಹೋಗಾ, ನಿನ್ನ ಮನೆ ಮುಂಬೇನಾಗಲೋ ಎದಿಗ ರಣ ಹೊಡಿಯಾ, ಬಾಯಿಗ ಹುಳಾ ಬೀಳಾ, ದೊಡ್ಡ ರೋಗ ಬರಾ, ಕಟ್ಟೆ ಸೇಡು ಹೋಗಾ, ಮುಂದಾ ಮೋಚ್ಚು, (ಲಿಂಗಭೇದವಿಲ್ಲದ ಹಾಗೂ ಬೈಸಿಕೊಳ್ಳುವ ವ್ಯಕ್ತಿ ಎದುರಿಗರಬೇಕೆಂಬ ನಿರ್ಬಂಧವಿಲ್ಲದ ಬೈಗುಳಗಳು)

ಈ ಎರಡೂ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಿ ಜಾನಪದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆಯೂ ಸಾಕಷ್ಟು ಮಾಹಿತಿ ದೊರಕುತ್ತದೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರಾಣಿ ಜೀವಿಗಳ ವರ್ತನೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದವಾಗಿದೆ. ಮೀನುಗಳು, ಇಂಬಳಗಳಂಥ ಸಣ್ಣ ಜಂತುಗಳಿಂದ ಹಿಡಿದು ನಾಯಿಗಳು, ಎತ್ತು, ಹುಲಿ, ಹೊನ್ನೆ ಹುಳು, ಹಾವು, ಇರುವೆ, ನಾಯಿ ಚಿಗತ, ಮುಳ್ಳು ಹಂದಿ, ಕಾಡು ಹಂದಿ ಇಂಥ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ವರ್ತಿಸುವ ರೀತಿಯನ್ನು ಈ ಲೇಖಕರು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಗಮನಿಸಿರುವ ರೀತಿ ಬೆರಗು ಹುಟ್ಟಿಸುವಂಥಾದ್ದು. ಕನ್ನಡ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಒಳ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಸೆರೆ ಹಿಡಿದಿರುವವರಲ್ಲಿ ಕುವೆಂಪು ಪ್ರಾಮುಖ್ಯರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಲೇಖಕರು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ವಿವರಗಳನ್ನು ಜೀರ್ಣಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರಿಂದ ಇವರಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿರಬಹುದು ಮತ್ತು ಇಂಥ ಸಣ್ಣ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ವಿವರಗಳನ್ನು ಬಿಡಿ ಕವಿತೆಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ದಾಖಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಸಿಗುವ ಹಕ್ಕಿಗಳು ಹಲವಾರು. ಬೋರೆ ಹಕ್ಕಿ, ಮರಕುಟುಕ, ಪುರಳಕ್ಕಿ, ಕುರುಡುಗಪ್ಪಟೆ, ವಿಕಳಾರ, ಹೊರಸಲು, ಕಾಡುಕೋಳಿ, ಜಿಟ್ಟುಕೋಳಿ, ಕಾಮಳ್ಳಿ, ಮಿಂಚುಳ್ಳಿ, ಕಾಬಾಣ, ಕಾಗೆ, ಗಿಣಿ ಇತ್ಯಾದಿ. ಇವುಗಳ ವರ್ತನೆಯ ಬಗ್ಗೂ ಹಲವು ವಿವರಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ.

ನುಡಿಗಟ್ಟುಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ : ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಬೆಂಕಿ ಬಿದ್ದಂಗಾತು - ಹಸಿವಾಸು (ಕಾ ಹ. ಪು. ೪) ಕಾಡುಪಕೀರ ಎಲ್ಲೆಂದರಲ್ಲಿ ಅಲೆಯುತ್ತಾ, ವಾಸಿಸುತ್ತಾ ಇರುವನು. ಒಂದು ಅಡಿಕೆ ಅಗಿಯೋ ಅಷ್ಟು ದೂರ - ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರ ಎಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ, ಹುಯ್ಯಕ್ಕಿ ಬೇಯೊಲು ಒಬ್ಬರನ್ನು ಕಂಡರೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಗಾಗೊಲ್ಲ. ಮಲೆಗಳಲ್ಲಿ ... ಜಟ್ಟಮ್ಮ, ಲಕ್ಕಮ್ಮರ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುವಾಗ, ಹಾಳೆಮಳೆ ಸಾಯದೋ ಏನೋ, ಹಣ ಕಾಯೋದು, ಕೆಲಸವಿಲ್ಲದ ಸುಮ್ಮನೆ ಕಾಯುತ್ತಾ ಕೂರುವುದು ಇತ್ಯಾದಿ ಅನೇಕ ವಿವರಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು.

ದೇವತೆ ತಜ್ಜಿಗಳಿಗೇನೂ ಇಲ್ಲಿ ಕೂರತೆಯಿಲ್ಲ. ಕಪ್ಪಾಗು - ಕತ್ತಲಾಗು ಕಂಬಳಿಕೂಪ - ಕಂಬಳಿಯನ್ನು ಉದಕ್ಕೆ ಮಡಿಸಿ ಒಂದು ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ

ಅಂಚುಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ದಬ್ಬಳ ಹಾಕಿ, ಇದನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ಇದರಿಂದ ಮೈ ಒದ್ದೆಯಾಗದಂತೆ ಆರಾಮವಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಬಹುದು. ಅಗೋಡು (ಅಗೇಡಿ) - ಬತ್ತದ ಸಸಿ ಬೆಳೆದಿರುವ ಗದ್ದೆ. ಮುರ - ಜಾನುವಾರುಗಳಿಗೆ ಹಾಕುವ ಅರೆದ್ರವರೂಪದ ಆಹಾರ. ಇದರಲ್ಲಿ ಕಲಗಚ್ಚು, ತೌಡು, ಸೊಪ್ಪು ಇತ್ಯಾದಿಗಳೆಲ್ಲ ಸೇರಿದ್ದು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕುದಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಒಳ್ಳೆಯ ರುಚಿ ಹಾಗೂ ಪೌಷ್ಟಿಕತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪಶು ಆಹಾರ. ಬಳ್ಳೆಕೀತು - ಬಾಳೆ ಎಲೆಯ ಸೀಳಿದ ಒಂದು ತುಂಡು. ಹೊತ್ತಾರೆ - ಮುಂಜಾನೆ, ಮುಟ್ಟಾಳು - ಮುಟ್ಟು ಬಹುದಾದ ಆಳು (ಅಸ್ಪೃಶ್ಯ ಅಲ್ಲದವನು) ಹಸಿಗೆ - ಸತ್ತ ಪ್ರಾಣಿಯ ಚರ್ಮ ಸುಲಿದು ತೆಗೆಯುವುದು. ಕಾಲ್ನಡೆ - ಜಾನುವಾರುಗಳು (ಹಸು, ಎತ್ತು ಇತ್ಯಾದಿ.)

ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಕೆಲವು ಆಚರಣೆಯ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಬಳಕೆ ಮತ್ತು ಜೀವನದ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಆಯಾ ಸಮುದಾಯ ಮತ್ತು ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ವಂಶಪಾರಂಪರ್ಯದಿಂದ ನಿಗದಿತವಾಗಿ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿದ್ದು ಕೆಲವಾರು ಅಂಶಗಳು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತವೆ. ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು, ನಂಬಿಕೆಗಳು ದೃಷ್ಟಿ ತೆಗೆಯುವುದು ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಪೂಜೆ ಪುರಸ್ಕಾರಗಳು, ಪದ್ಧತಿಗಳು, ದಯ್ಯ ಭೂತ, ವಿಶಾಚಿಗಳಿಗೆ ಹರಕೆ, ಬಲಿ ಕೊಡುವ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ಸಮಗ್ರವಾಗಿ, ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಕ್ರಮನಿಸಬಹುದು.

ಈ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಜನಪದ ನಂಬಿಕೆಗಳು ದೊರಕುತ್ತವೆ. ಶವ ಸಂಸ್ಕಾರದಂತಹ ಅಮಂಗಲದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಗರ್ಭಿಣಿಯರು ಹೋದರೆ ಕೇಡು (ಮ.ಮ. 499.) ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಶೂದ್ರನನ್ನು ಬಹುವಚನದಲ್ಲಿ ಸಂಬೋಧಿಸುವುದು ಣನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಸಮ, ಏಕವಚನದಲ್ಲಿ ಸಂಬೋಧಿಸುವುದು ಶಾಪಕ್ಕೆ ಸಮ (ಕಾ.ಹ. ಪು. 73.) ಕಾಗೆ ದಾರೀಲಿ ಅಡ್ಡೆ ಬಂದರೆ, ಕಲ್ಲು ಎಡವಿದರೆ ಅಪಶಕುನ, ಮೇಲ್ವಾತಿಯವರು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರು ಕೇರಿಗ ನುಗ್ಗಿದರೆ ಅಪಶಕುನ, ಮಲೆಗಳಲ್ಲಿ

ಮದುಮಗಳು ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ತಿಮ್ಮಪ್ಪ ಹೆಗಡೆ ಬರುತ್ತಿರುವುದು ಕಂಡಾಗ ಹೊಲೆಯರ ಕುಳವಾಡಿ ಸಣ್ಣ ತನ್ನ ಮಗಳು ಪುಟ್ಟಿಗೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. (ಮ.ಮ.101) ಮೈಲಿಗೆ ಆದ ಹೆಂಗಸರು ಸ್ನಾನ ಮಾಡದೆ ಒಳಗೆ ಬಂದು ಬಿಟ್ಟಿ ಅನಾಹುತ ಆಗಿ ದೇವರಿಗೆ ಸಿಟ್ಟು ಬರುತ್ತದೆ. (ಮ.ಮ. 106) ಅಂಗಾತ ಮಲಗಿ ನಿದ್ರಿಸಿದರೆ ಕಿರಿಚಿಕೊಳ್ಳುವಂಥ ಕನಸು ಬೀಳುತ್ತದೆ. ಹುಲಿಕಲ್ಲ ನೆತ್ತಿ ಮೇಲಿನ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ರಾತ್ರಿ ಮಲಗಿದ್ದಾಗ ಚೆನ್ನಮ್ಮ ಕಿರುಚುತ್ತಾಳೆ. ಆಗ ಪೀಂಚಲು ಹೀಗೆ ಕಾರಣ ಕೊಡುತ್ತಾಳೆ. (ಮ.ಮ.625) ನೆಲಸುಟ್ಟು, ಅದೇ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಅನ್ನ ಬೆಲ್ಲ ಕಲಿಸಿ ಅದನ್ನು ನಾಯಿ ತಿನ್ನುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದರೆ, ನಾಯಿ ತನ್ನ ಹಿಂದಿನ ಮನೆಯ ನೆನಪುಗಳನ್ನು ಮರೆತು ಹೊಸ ಯಜಮಾನನ ಬಳಿಯೇ ಇದ್ದುಬಿಡುತ್ತದೆ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಇತ್ತು. ಮಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮದುಮಗಳು ಕಾದಂಬರಿಯ ಮುಕುಂದಯ್ಯ ಈ ನಂಬಿಕೆಯಂತೆಯೇ ನಡೆದು ಗುತ್ತಿಯ ನಾಯಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಬಳಿ ಇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ.(ಪು. 137.) ಈ ಕ್ರಿಯೆಗೆ 'ಮುಷ್ಟ' ಅನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ಮೈಲಿಗೆಯಾಗಿದ್ದವರು ಭೂತದ ಬನದ ಬಳಿ ಹೋಗಬಾರದು. ಹಿಡಿದ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಗೆಲುವಾಗಲಿ ಎಂದು ಗ್ರಹಚಾರ ತೊಲಗಲಿ ಎಂದು, ಖಾಯಿಲೆ ಗುಣವಾಗಲಿ ಎಂದು ದೇವರಿಗೆ ಮಡಿಪು ಕಟ್ಟಿದರೆ ಅದು ದೂರವಾಗುವುದೆಂಬುದು ಎಲ್ಲರ ಸಾಮಾನ್ಯ ನಂಬುಗೆಯಾಗಿತ್ತು. ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗುವಿನ ತೊಟ್ಟಿಲಿಗೆ ಬಾಣಂತಿ ಕೋಣೆಗೆ ಮಂತ್ರಿಸಿದ ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ, ತಾಯಿತಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿದರೆ ಭೂತ, ಗಾಳಿ ಒಡಿಯೋದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಜನ ನಂಬುತ್ತಾರೆ.

'ಶಿವನ ಜಡೆ' ಹಚ್ಚಿ ಮುತ್ತೈದೆಗೆ ಮಂಗಳಕರವೆಂದು ಜನ ನಂಬಿದ್ದರು. ಮಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮದುಮಗಳು ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ದೇವಯ್ಯನ ಹೆಂಡತಿ ದೇವಮ್ಮ ಈ ಮಾತು ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ. ಸನ್ಯಾಸಿಗಳು ತಮ್ಮ ಜೊತೆ ಬಂದವರಿಗೆ ಮದ್ದುಕೊಟ್ಟು ಹಿಂದಿನದಲ್ಲವನ್ನೂ ಮರೆಯುವಂತೆ ಮಾಡಬಿಡುತ್ತಾರೆನ್ನುವುದು ಮಲೆನಾಡಿನ ಶೂದ್ರರಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ನಂಬಿಕೆಯಾಗಿತ್ತು. ದೂಡ್ಡಣ್ಣ ಹೆಗಡೆಗೆ ಹೀಗೆ ಆಗಿದ ಎಂದು ಎಲ್ಲರೂ ನಂಬುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಮರಿಗಳನ್ನು ಕೊಂದು ತಾಯಿಯನ್ನು

ನೋಯಿಸಿದರೆ ಅವು ಶಾಪ ಕೊಡುತ್ತವೆಂದೂ ಅದರಿಂದಾಗಿ, ಕೊಂದವರು ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳ ಕಾರಣದಿಂದ ನೋವು ಅನುಭವಿಸ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆಂದೂ ಕೆಲವರು ನಂಬುತ್ತಿದ್ದರು. ಸುಬ್ಬಣ್ಣ ಹೆಗಡೆಯವರು ತಮ್ಮ ಹಿರಿಯ ಮಗ ದೂಡ್ಡಣ್ಣ ತಿರುಪತಿಯಲ್ಲಿ ಸತ್ತು ಚಿಕ್ಕ ಮಗ ತಿಮ್ಮಣ್ಣ ಕ್ರೂರನಾಗಿದ್ದಕ್ಕೆ ಇದೇ ಕಾರಣ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. (ಮ.ಮ. 305.) ಕೆಲವರಿಗೆ ದೈವದತ್ತವಾದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದಾಗಿ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿನ ಅಂತರ್ಜಲವನ್ನು ಹಸಿರು ಕವೆಕಡ್ಡಿಯ ಸಹಾಯದಿಂದ ತೋರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆಂದು ಜನರಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆ ಇತ್ತು. ಪಾದ್ರಿಯು ಶಾಲಾ ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಬಾವಿ ತೆಗೆಸಲು ತಾಣವನ್ನು ಹೀಗೆ ಹುಡುಕಿಸುತ್ತಾನೆ. ಐಗಳು ಈ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಜಾಗ ಹುಡುಕಿ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಈಗಲೂ ಇದೇಪದ್ಧತಿ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲೆಡೆಯೂ ಇರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಹುಲಿಯನ್ನು ಹುಲಿ ಎನ್ನದೆ 'ನರಿ' ಎಂದರೆ, ಹಾವನ್ನು ಹಾವೆನ್ನದೆ 'ಬಳ್ಳಿ' ಎಂದರೆ ಅವುಗಳಿಂದ ಅಪಾಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ಜನ ಭಾವಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಹುಲಿಯನ್ನು ನರಿ ಎಂದು ಕರೆದರೆ ಈ ಮನುಷ್ಯ ತನ್ನನ್ನು ನರಿಗೆ ಸಮಾನವೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದಾನೆಂದು ಬಗೆದು ಹುಲಿ ಹೆದರುತ್ತದೆ ಎಂದು ಜನ ತಿಳಿದಿದ್ದರು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಮ.ಮ. ದಲ್ಲಿಹುಲಿಯ ಕೂಗು ಕೇಳಿದ ಗುತ್ತಿ ಈ ನರಿ ಮನೆ ಹಾಳಾಗೋ ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. (ಮ.ಮ. ಪು.4) ದೇವರಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿದ್ದ ಮನೆ ಬಿಟ್ಟು ಹೋದವರಿಗೆ ಎಲ್ಲ ನೆನಪಾಗಿ ಅವರು ತಿರುಗಿ ಬರುತ್ತಾರೆ. 'ಹುಚ್ಚುಬಳ್ಳಿ' ಎಂದೊಂದು ಬಗೆಯ ಬಳ್ಳಿ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿರುತ್ತದೆಂದೂ ಅದು ಕಾಲಿಗೆ ತಾಗಿದರೆ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ದಾರಿ ತಪ್ಪುತ್ತದೆಂದೂ ಮಲೆನಾಡಿನ ಜನರ ನಂಬಿಕೆಯಾಗಿತ್ತು. (ಮ.ಮ. 518).

ಮಲೆನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಕೆಲವು ಆಭರಣಗಳು ಹೀಗಿವೆ. ಒಂಬಿ, ಮೂಗುತಿ, ಬುಗುಡಿ, ಎಸಳು, ಸರಪಣಿ, ಸೇವಳ, ಅಡ್ಡಿಕೆ, ಒಳಕಡಗ, ಮತ್ತು ಕಾಲುಂಗುರ, ಕಟ್ಟಾಸಿ, ಗೆಜ್ಜೆಡಿಕೆ, ವಾಲಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಆಭರಣಗಳ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಕುವೆಂಪು ಅವರು ತಮ್ಮ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಸಿದ್ದಾರೆ. ಮೀನು ಬೇಟೆಯಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ಮೀನು ಹಿಡಿಯುವುದು, ಮರಸುಬೇಟೆ, ಶೆಬಿ, ಉರುಳು ಬೇಟೆ, ದೂಡ್ಡ

ಬೇಟೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಹೆಸರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಕುವೆಂಪು ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ಜಾನಪದ ಅಂಶಗಳನ್ನೂ ಗುರುತಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಕವಿ ತನ್ನ ಸುತ್ತ ಮುತ್ತಲ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸತ್ವವನ್ನು ತಮ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಿಳಿತಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಕನ್ನಡದ ಆಸ್ತಿ ಎನಿಸಿಕೊಂಡ ಮಾಸ್ತಿಯವರು ಜಾನಪದದ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡದೆ ಇದ್ದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಲಾವಣಿ ಸಾಂಗತ್ಯ ಲೇಖನವನ್ನು 'ಜನತೆಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ' ಎಂಬ ಕೃತಿಯನ್ನು ಹೊರತಂದರು. ಅಲ್ಲದೆ ಕತೆ ಹಾಡು, ನಾಟಕ, ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ ಆಶಯಗಳಿಗೆ ಕಲಾತ್ಮಕ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ನೀಡಿದರು. ಅವರ ಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಮೊಸರಿನ ಮಂಗಮ್ಮ, ರಂಗಪ್ಪ, ರಂಗಸ್ವಾಮಿ, ವೆಂಕಟಶಾಮಿ, ಉಗ್ರಪ್ಪ, ಒಗೇರ, ಅಂಜಪ್ಪ, ಮುನಿಯ ಇವರೆಲ್ಲ ಸಾಮಾನ್ಯ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಬಹು ನಿತ್ಯ ಕಾಣುವಂತಹವರು.

ಗೋರೂರು ರಾಮಸ್ವಾಮಿ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್ ಜಾನಪದ ತಜ್ಞರೆಂದೆ ಹೆಸರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಪರಿಸರದ ದಟ್ಟ ಅನುಭವಗಳನ್ನು, ಮೆರವಣಿಗೆ, ಹೇಮಾವತಿ ತೀರದಲ್ಲಿ ಬೆಸ್ತರ ಕರಿಯ, ಹಳ್ಳಿಯ ಬಾಳು, ನಮ್ಮೂರಿನ ರಸಿಕರು, ಗರುಡುಗಂಭದ ದಾಸಯ್ಯ ಇತ್ಯಾದಿಯ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪರಿಸರದ ಸರಳ ಬದುಕಿನ ರೀತಿ ನೀತಿಗಳನ್ನು ಬೆಳಕಿಗೆ ತಂದರು. ಕತ್ತೆಗಮ್ಮತಪಾನ ಕತೆಯಲ್ಲಿ ಮುಸಲ್ಮಾನನೊಬ್ಬ ಹರಿಕತೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಅದನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಾರೆ. ಸಣ್ಣಮ್ಮ ಎಂಬುವವಳು ಚರ್ಚು, ಮಸೀದಿ, ಗುಡಿ ಹೀಗೆಲ್ಲದಕ್ಕೂ ಹೋಗಿ ಬರುತ್ತಾಳೆ. ಅವರ ಗರುಡುಗಂಭದ ದಾಸಯ್ಯದಲ್ಲೂ ಇದೇ ರೀತಿಯ ಮತೀಯ ಸೌಹಾರ್ದದ ವಿಷಯಗಳು ಬರುತ್ತವೆ. ಗೋರೂರು ಹಳ್ಳಿಜನರ ಮಧ್ಯೆಯೆ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದವರಾದ್ದರಿಂದ ಜಾನಪದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮನನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಸುಲಭವಾಯಿತು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಅವರು ತಮ್ಮ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಹಳ್ಳಿಯ ಮುಗ್ಧ ಜನತೆಯ ಬದುಕಿನ ರೀತಿನೀತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಆಳವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹಳ್ಳಿಯಜನ ತಮ್ಮ ದಿನನಿತ್ಯದ ಬದುಕಿನ ಕಷ್ಟಮರೆಯಲು ಮತ್ತು ಬೇಸರದ ನಿವಾರಣೆಗಾಗಿ

ಅವರು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ ಗೀತೆ, ಒಗಟು, ಗಾದೆ, ಅವರ ಆಚರಣೆ, ನಂಬಿಕೆ, ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಹಾಗೂ ಅವರವೈದ್ಯ ಇವೆಲ್ಲವುಗಳನ್ನು ಸಮಂಜಸವಾಗಿ ಗೊರೂರರು ತಮ್ಮ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಹಳ್ಳಿಯ ಜನ ತಮಗೆ ಎದುರಾಗುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಅವರ ಹಿರಿಯರು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ವಿಧಾನಗಳನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸಿ ಆ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದು ಅವರಿಗೆ ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ಬಂದ ವರವಾದಂತಿತ್ತು. ಇಂದಿನ ಮನಃಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನೂ ಎದುರಿಸಿ ನಿಲ್ಲುವಂತಿರುತ್ತಿದ್ದವು. ಇದನ್ನು ಪ್ರಾಯೋಗಿಕವಾಗಿ ತೋರಿಸಲು ಒಂದು ಪುಟ್ಟ ಕಥೆಯನ್ನು ಗೋರೂರರು ಸೂಚಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಒಮ್ಮೆ ಅಕ್ಕಸಾಲಿಗನೊಬ್ಬ ಒಂದು ಕೊಳದ ಬಳಿ ನೀರು ಕುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಅಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಮರದ ಮೇಲಿಂದ ಓಶತಕೇತದ ನೆರಳು ಅವನ ನೀರು ಹಿಡಿದಿದ್ದ ಬೊಗಸೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೆ. ಆದರೆ ಅದನ್ನು ನೋಡೋಣವೆನ್ನುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ನೀರು ಹೊಟ್ಟೆ ಸೇರಿರುತ್ತದೆ. ಆ ನಂತರವೇ ಅವನಿಗೆ ಭಯ ಶುರುವಾಗಿ 'ಏನಪ್ಪಾ ನಾನು ಓತಿಕೇತಾನ ನುಂಗಿಬಿಟ್ಟೆನಲ್ಲಾಪ್ಪಾ' ಎಂದುಕೊಂಡು ಅದೇ ಯೋಚನೆಯಲ್ಲೇ ಮುಳುಗಿದ. ಅಲ್ಲದೆ ಅವನಿಗೆ ಹೊಟ್ಟೆ ನೋವು ಸಹ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಇವನಿಗೆ ಓತಿಕೇತದ ಭೀತಿ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ತೆಳ್ಳಗೆ, ಸಾಯುವವನಂತೆ ಆಗಿ ಬಿಟ್ಟು ತನ್ನ ಮನದಲ್ಲಿ ಚಿಂತಿಸಿದ.

ನನ್ನ ಕಾಯ್ಲೆ ಒಬ್ಬನ ಮದ್ದಿಗೂ ಕೆಂದೊಲ್ಲ. ಓತಿಕೇತ ಹೋಲಿಕೆ ಬರೋಹಂಗೆ ಯಾರೂ ಮದ್ ಕೊಡ್ತಿಲ್ಲ ಅಂತ ಕೊರಗೀಕೆ ಹತ್ತಿದ. ಪಂಡಿತನಾದಂತಹ ಅವರಪ್ಪ ಅದನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡು ಒಬ್ಬ ಗೆಳೆಯನ ಸಂಗಡ ಹೇಳಿ ಒಂದು ಸತ್ತ ಓತಿಕೇತವನ್ನು ತಂದು ಆ ಮಗನಿಗೆ ವಾಕರಿಕೆ ಬರುವಂತೆ ಮಾಡಿ, ಅವನು ಪ್ರಜ್ಞೆ ತಪ್ಪಿ ಆ ಸತ್ತ ಓತಿಕೇತವನ್ನು ಅವನ ವಾಂತಿಯಲ್ಲಿ

ಹಾಕಿ, ಪ್ರಜ್ಞೆ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಅವನಿಗೆ ತೋರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅದನ್ನು ಕಂಡ ಅಕ್ಕಸಾಲಿಗೆ ತಕ್ಷಣವೇ ತನ್ನ ಭಯ ಪರಾರಿಯಾಯಿತು. ಈ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾ ಹಳ್ಳಿ ಜನರಿಗೆ 'ಕಾಮನಬಿಲ್ಲು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವ ಬಗ್ಗೆ ಇದ್ದಂತಹ ಕುತೂಹಲ ನಂಬಿಕೆಯನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಂದರೆ ಅಕ್ಕಾಲಿ ಓತಿಕೇತವನ್ನು ನುಂಗಿದ್ದು ಹೇಗೆ ಸುಳ್ಳೋ ಹಾಗೆಯೇ ಕಾಮನಬಿಲ್ಲು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವುದೂ ಸಹ ಸುಳ್ಳು ಎಂದು ಸೂಚಿಸುತ್ತಾ ಜನಪದರು ತಮಗೆ ಒದಗಿದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನು ಸ್ವಯಂಪ್ರಜ್ಞೆಯಿಂದಲೇ ಯಾವ ಅಘಾತವೂ ಆಗದಂತೆ ಪರಿಹರಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆಂಬುದು ಇದರಿಂದಲೇ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

ಇಂದಿನ ಆಧುನಿಕ ಯುಗಕ್ಕೆ ತದ್ವಿರುದ್ಧವಾದ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಅಂದಿನ ಜನಪದರು ತಮ್ಮನ್ನು ಕಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಅನೇಕ ದೈಹಿಕ ಖಾಯಿಲೆಗಳನ್ನು ವಾಸಿಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು.

ಒಬ್ಬನಿಗೆ ಸೊಪ್ಪಿನ ಕಡ್ಲೆತಿಂದು ಮೈ ಬಾತುಕೊಂಡಿತ್ತು ಅದಕ್ಕೆ ಒಬ್ಬ ಪಂಡಿತ ಬಂದು 'ನಿನ್ನ ಮೈಯಲ್ಲಿ ವಾಯು ಇನ್ನೇನು ಇಲ್ಲ ಪ್ರತಿದಿನ ಎದ್ದು ಮೊದಲು ಕರು ಹಸುವಿನ ಹಾಲನ್ನೆಲ್ಲಾ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೋ. ಎಲ್ಲ ಹಾಲನ್ನು ನೀನೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಕರೆದ ಹಾಲನ್ನು ಒಲೆಯ ಮೇಲಿಟ್ಟು ಅದಕ್ಕೆ ಹುಣಸೆ ಹಣ್ಣು ಸ್ವಲ್ಪ ಹಾಕಿ ಕಾಯಿಸು, ಹಾಲು ಒಡೆಯುತ್ತ, ಮೇಲಿನ ಕನೆಯನ್ನು ಚೆಲ್ಲಿ ಉಳಿದ ನೀರಿಗೆ ಔಷಧ ಹಾಕಿ ಕಲಸಿ ಹೀಗೆ ಒಂಭತ್ತು ದಿನ ಕುಡಿದರೆ ನಿನ್ನ ಖಾಯಿಲೆ ಗುಣವಾಗುತ್ತೆ' ಎಂದು ತಿಳಿಸಿ ಟಾರಿನಂತಹ ಕಪ್ಪಗಿನ ಒಂದು ಲೇಹ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು. ಆದರೆ ಈ ರೋಗಿಗೆ ಅದು ಸರಿಯಲ್ಲ ಎಂದು ತೋಚಿದರೂ ಸಹ ಈಗ ತನಗೆ ಒದಗಿರುವ ರೋಗವನ್ನು ಗುಣಪಡಿಸಿಕೊಂಡರೆ 'ಬೀಸುವ ದೊಣ್ಣೆ ತಪ್ಪಿದರೆ ಸಾವಿರ ವರ್ಷ ಆಯುಷ್ಯವೆಂದು ಯೋಚಿಸಿ, ಹಾಗೆ ಮಾಡಿ ಆ ಪಂಡಿತನ ಮೇಲಿನ ನಂಬಿಕೆಯಿಂದಲೇ ತನ್ನ ಖಾಯಿಲೆ ಗುಣಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಭೀಮನಂತಾಗುತ್ತಾನೆ.

ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನೇ ತಮ್ಮ ಜೀವನದ ದಾರಿದೀಪವನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಂಡ ರೈತಾಪಿವರ್ಗ ತಮಗೆ ಖಾಯಿಲೆ ಎಂದು ದಿನವೂ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರ ಪ್ರಕಾರ " ಸೋಸುಣ್ಣುಪವನಿಗೆ ಕಾಸಿರೋಗ" ಕಟ್ಟಿಟ್ಟ ಬುತ್ತಿಯಂತೆ. ಇವರು ರಾತ್ರಿಯ ತಂಗುಳನ್ನೇ ತಿಂದು ಕೈಯಾರೆ ದುಡಿಯುವ ಜನ ಇವರಿಗೆ ಹೇಳದೆ ಕೇಳದೆ ನೆಗಟ, ತಲೆನೋವು ಇಂಥವು ಬಂದರೆ 'ಬಂದನೆಂಟ ಹೋದ ನೆಂಟ ಎಂದು ಅವುಗಳನ್ನು ಲಕ್ಷಿಸದೆ ಹೊಲದಲ್ಲಿ ದುಡಿಯುತ್ತಾರೆ. ಇಂತಹವೆಲ್ಲಾ ನಮಗೆ ಯಾವ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿಯೂ ಕೇಳಿಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ'.

ಕತೆ ಎಲ್ಲಿ ಕಲೋದು
ಬೇಕಾದ್ರೆಲ್ಲಾ ಬುಕ್ಕೋದು
ಬತ್ತದೆ ನಿಂಗೆ ಬರಿ ವಾದು
ಸುಬ್ಬನ್ನತಗಿಲ್ಲ ಓದು.

ಎಂಬ ನಾಣಿಯ ಪ್ರಾಸಪದ್ಯದ ಮಾತು ಸತ್ಯ. ಈ ಹಳ್ಳಿಯ ಜನತೆ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ತಮ್ಮ ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ಬುದ್ಧಿ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಹಲವಾರು ಒಗಟುಗತಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಉದಾ: 'ಅವ ಸತ್ತು ಆರು ತಿಂಗಳು, ಅವಕೊಂದಮೊಲ ಇವತ್ತು ತಿಂದ' ಎಂದೆಲ್ಲಾ ಹೇಳಿ ನಮ್ಮನ್ನು ವಿಸ್ಮಿತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಗೊರೂರರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಗಾದೆಗಳ ಕಣಜವಾಗಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಇವರ ಗಾದೆಗಳ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಮಾಡಿದಾಗ ಆ ಗಾದೆಗಳ ಮುಖಾಂತರವೇ ಅಂದಿನ ಜನಾಂಗದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯರಿಂದ ಪರಂಪಾಗತವಾಗಿ ಬಂದಂತಹ ಹಾಗೂ ನಮ್ಮ ದಿನನಿತ್ಯದ ಅನುಭವದಿಂದ ಬಂದಂತಹ 'ಗಾದೆಗಳು' ಮಹತ್ವಸ್ಥಾನ ಪಡೆದಿವೆ. 'ವೇದ ಸುಳ್ಳಾದರೂ ಗಾದೆ ಸುಳ್ಳಾಗದು' ಎಂಬ ಪ್ರಶಂಸೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿವೆ.

ಕೆಲವು ಗಾದೆಗಳ ಉದಾಹರಣೆಗಳು ಇಲ್ಲಿವೆ.

- (1) "ಬಾಳೋನ್ನೆ ಒಂದು ಮಾತು ಬಾಳಿಗೊಂದು ಗೊನೆ"
- (2) "ಹೆಣ್ಣಿದ್ದ ಮನೆಗೆ ಕನ್ನಡಿಯಾಕೆ"
- (3) "ಸಾಯೋನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಸುಳಿದೋನೆ ಜವರಾಯ"
- (4) "ಬೀಸುವ ದೊಣ್ಣೆ ತಪ್ಪಿದರೆ ಸಾವಿರ ವರ್ಷ ಆಯಸ್ಸು"
- (5) "ತಲೆ ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ಕಾಲು ಹೊಣೆ"
- (6) "ದೇಹಕ್ಕಿಂತ ಬಾಲವೇ ಬಾರ"
- (7) "ಲಂಕೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವರೆಲ್ಲ ರಾವಣರೇ ಎಂಬಂತೆ"
- (8) "ಹಸಿದು ಕೊಂಡಿರಲಿಲ್ಲ ಹಗೇವು ತುಂಬಲಿಲ್ಲ"
- (9) "ಸಾಹೇಬರು ಹೋಗುವಾಗ ಗಡ್ಡಕ್ಕೆ ಅತ್ತರು"
- (10) "ಕಿವಿ ಕಿತ್ತರೂ ಕಿರಿಯ ಹೆಂಡತಿ"

ಹೀಗೆ ಗೊರೂರರು ಸ್ಥಳೀಯ ಐತಿಹ್ಯ, ಸ್ಥಳ ಪುರಾಣವನ್ನು ಹೇರಳವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದು ಈ ಮೇಲಿನ ಗಾದೆಗಳಿಂದಲೇ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ 'ಬಿಂದಿಗಮ್ಮನ ಜಾತ್ರೆ' ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆ. ಇಲ್ಲಿ ಜನಪದರು ದೇವರನ್ನು ಸಹ ತಮ್ಮಂತೆಯೇ ಕಾಣುವುದನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. ಇವರು ಉದ್ದೇಶಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಬರೆಯದೆ ಭಾವನೆಗಳು ಹೊರ ಹೊಮ್ಮಿದವುಗಳು. "ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ರಂಗಪ್ಪ ನಿಂತುಕೊಂಡು ಸುತ್ತಲಿ ಪ್ರಾಂತ್ಯವನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆ. ಬಿಂದಿಗಮ್ಮ ಬರುವುದನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ರಂಗಪ್ಪ

ಚಂದಕ್ಕೆ ರಂಗಯ್ಯ ಚಂದ್ರಗಾವಿನುದ್ಯಾನ
ನಿಂದು ನೋಡವನೆ ಭರತೂರು! ತೋರಣದ
ಬಿಂದಿಗಮ್ಮ ದಣಕಿ ಬರುವೋದ
ಏನು ಸೊಗಸಾದ ಕವಿತೆ ! ಬಿಂದಿಗಮ್ಮ ದಣಕಿ ಬರುವೋದ ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ

ಕವಿ ತೋರಣ ಇರುವುದರಿಂದ ಬಿಂದಿಗಮ್ಮ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಏರಬೇಕು" ಹೀಗೆ ಲೇಖಕರು ಸ್ವಾರಸ್ಯವಾಗಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಹಾಗೆಯೇ ಮೂಡಲ ಸೀಮೆಯವರು ಕೊಡಗಿನ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಧಳುಕಿನವಳೆಂದು ಹೇಳುವಂತೆ ಕೊಡಗಿನವರು ಮೂಡಲಸೀಮೆಯವರ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಗಂಡುಬೀರಿಯೆಂದು ಜರಿಯುವುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕವಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಮುಂಡಸೀಮೆಯ ಹೆಣ್ಣು ಬೇಡಕನಣ್ಣಯ್ಯ
ನೀಡಿದ ಕಾಲು ತೆಗೆಯೊಳು
ನೀಡಿದ ಕಾಲು ತೆಗೆಯೊಳು ಆ ಬಾಲೆ
ನೆರೆಯರಿಗೆ ಅಂಜಿ ಬಾಳ್ಯಾಳೆ

ಹೀಗೆ ಜನಪದರ ಭಾವನೆ, ಧೋರಣೆ ಅವಳು ತಾಳುವ ನಿಲುವುಗಳು ಅವರ ಮುಗ್ಧತೆ ಗೊರೂರರವರ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಕಾಣಿಸಿಗುತ್ತವೆ.

ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ಬೆಳೆಯದ ನಾಗರಿಕತೆಯ ಜಾಡ್ಯ ತಲುಪದ ಹಳ್ಳಿಗಳಂತೂ ತಮ್ಮ ಹಬ್ಬ, ಹರಿದಿನ, ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನೂ ಚಾಚೂ ತಪ್ಪದೆ ಅನುಸರಿಸುವುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಇವರು ಭೂಮಿ ತಾಯಿಗೆ ಕೊಡುವ ಗೌರವ ಹಾಗೂ ಹಳ್ಳಿಯ ಮುಗ್ಧರಿಗೂ ಭೂಮಿ ತಾಯಿಗೂ ಇರುವ ಸಂಬಂಧ ಅಗಾಧ 'ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಕಾಯ ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಮಾಯ' ಎಂದು ನಂಬಿದ ಜನತೆ ಇದು. ಹೊಸವರ್ಷದ ಮಳೆ ಬಿದ್ದಾಗ ತಕ್ಷಣ ಆರು (ನೇಗಿಲು) ಕಟ್ಟುವುದಿಲ್ಲ ಇದರದೇ ಆದ ಒಂದು ನಂಬಿಕೆ ಆ ಜನರಲ್ಲಿದೆ. ಕೆಲವು ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳ ಆಚರಣೆಯಿಂದ ಇವರು ಆರು ಕಟ್ಟಲು ಆರಂಭಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದೇ ಹುನ್ನಾರು.

ಯುಗಾದಿ ಹಬ್ಬದ ನಂತರ ಆ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಹೆಸರಿನವರು, ಎಂತಹ

ಎತ್ತುಗಳಿಂದ, ಯಾವ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಉಳುಮೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಬೇಕೆಂದು ಆರ್ಚಕರನ್ನು ಕೇಳಿ, ಆ ಅರ್ಚಕರ ಸಹಾಯದಿಂದಲೇ ಆ ವರ್ಷ ಆಯ್ಕೆಯಾಗಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಮನ್ನಣೆ ನೀಡುತ್ತಾ, ಅವನಿಗೆ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸಿ ಕುಂಕುಮ, ತೀರ್ಥಪ್ರಸಾದ ಕೊಟ್ಟು ಅವರ ಕೊರಳಿಗೆ ಒಂದು ಮಾಲೆಹಾಕಿ 'ಬರುವ ವರ್ಷ ಲೋಕದಲ್ಲಿಲ್ಲಾ ಹದಿನಾರು ಆಣೆ ಪೈರು ಬೆಳೆಯ ಎಂದು ಅರ್ಚಕರು ಹರಸಿದ ನಂತರ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿ ಹೊಲ ಉಳುವುದನ್ನು ರಂಗನ ಉದಾಹರಣೆ ಮೂಲಕ ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾರೆ ಗೊರೂರರು. ಅಂದರೆ ಇದು ಸರಿಯೇ ತಪ್ಪೇ ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿದರೂ ತಪ್ಪೆಂದು ಭಾವಿಸಿರುವ ಹಳ್ಳಿಯ ಜನತೆಯ ಮುಗ್ಧ ಚಿತ್ರಣವಿದು.

ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರ ಅನುಕರಣೆಗಳಿಗೆ ಮಾರುಹೋದಂತಹ ಜನರಿದ್ದರೂ ಸಹ ಹಳ್ಳಿಯ ಜನತೆ ತಮ್ಮ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಿಗೆ ಹೇಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಪಾಲಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಯುಗಾದಿ ಹಬ್ಬ, ವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿ ಹಬ್ಬಗಳ ಉದಾಹರಣೆಯ ಮುಖಾಂತರ ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಡೀ ವರ್ಷವೆಲ್ಲಾ ದುಡಿದು ದುಡಿದು ಕಂಗಾಲಾದ ರೈತರು ಯುಗಾದಿ ಹಬ್ಬದ ಒಂದು ದಿನವಾದರೂ ಸ್ವರ್ಗಸುಖ ಅನುಭವಿಸುವುದರ ಮುಖಾಂತರ ತಮ್ಮ ಹೊಸವರ್ಷದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಎಣ್ಣೆಸ್ನಾನ, ಹೊಸ ಬಟ್ಟೆ, ಬೇವು-ಬೆಲ್ಲ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವುದರ ಮೂಲಕ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಆ ದಿನ ಲಗ್ಗೆ ಚಂಡಾಡುವುದು, ರಾತ್ರಿ ಪಂಚಾಂಗ ಕೇಳುವುದು, ಲ್ಯಾಂಪಿನ ಮೂಲಕ ಓದಬಹುದಾದರೂ ತಮ್ಮ ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೆ ಕುಂದು ಬಾರದಂತೆ ಜೋಡಿದಾರರ ಮನೆಯ ಹರಳೆಣ್ಣೆ ದೀಪದಿಂದಲೇ ಓದುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವಾದಿ ಜನಾಂಗ ತಮ್ಮ ಕಷ್ಟದ ದುಡಿಮೆಯ ನಿವಾರಣೆಗಾಗಿ ಆಗಾಗ ಹಬ್ಬ, ಹರಿದಿನ, ಜಾತ್ರೆ, ಪರಸೆ ಮುಂತಾದುವನ್ನು ಆಚರಿಸುವುದನ್ನು ಗೊರೂರರು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಇಂದಿಗೂ ನಾಗರಿಕತೆಯ ಸೋಂಕಿಗೆ ಒಳಪಡದ ಒಂದು ಹಬ್ಬವಾದ 'ಮಣೆ ಹಾಕುವುದು' ಹರಿಸೇವೆಯಲ್ಲಿನ ಒಂದು ಪದ್ಧತಿ. ಇದನ್ನು ಮೈಲಾರಲಿಂಗನ ಭಕ್ತರಾದ ಗೊರವರಿಂದ ಬಂದಿರುವುದು. ಇಂತಹವುಗಳನ್ನು ಯಾವುದೇ ಒಂದು

ಹಳ್ಳಿಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಕೊಡುವ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಗಮನಿಸಿ ತಮ್ಮ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ ಉದಾ: ಗೊರೂರರ ಊರಿನ ಬೆಟ್ಟದ ಜಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಹರಿಸೇವೆ ಎಂಬ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ದಾಸಯ್ಯಗಳೆಲ್ಲಾ ಸೇರಿ ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಾಲ್ಕೈದು ದಾಸಯ್ಯರು ಸೇರಿ ದೇವರು ಬಂದಂತೆ ನಟಿಸಿ, ನಂತರ "ಮಣೆಹಾಕುವುದು" ಎಂಬ ಪದ್ಧತಿ ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದೇಗೊಂದರೆ ಭಕ್ತಾದಿಗಳು ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ, ಕಡಲೆಪುರಿ, ಬೆಲ್ಲದಚೂರು ಇವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಬೆರಸಿ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಹಾಸಿ, ಅದರ ಮೇಲೆ ಐದು ದಾಸಯ್ಯಗಳು ಅದರ ಸುತ್ತ ಬಂದು ಕುಣಿಯುತ್ತಾ "ಹಾಹೂ" ಎಂದು ಕಿರುಚುತ್ತಾ ಆ ಚೌಕದ ಸುತ್ತ ಕುಣಿಯುತ್ತಾ ಮಂಡಿಗಾಲಿಟ್ಟು ಕೈಯಿಂದ ಮುಟ್ಟದೆ ಬಾಯಲ್ಲಿಯೇ ಆ ತಿಂಡಿ ತಿನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ಮಿಕ್ಕಿದರೆ ಬೇರೆಯವರು ಅದನ್ನೇ ತಿನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಬೆಟ್ಟದ ಜಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ದಿವಸ ೩೦೦-೪೦೦ ಭಕ್ತರು ಮಣೆಹಾಕಿಸುತ್ತಾರೆ. ಐದೈದು ದಾಸಯ್ಯಗಳ ಒಂದೊಂದ್ ಗುಂಪು ೨೦-೨೫ ಮಣೆಗಳನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತವೆ. ಅಂತೆಯೇ ನಡೆದು ಬಂದ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ತಪ್ಪದೇ ಮಾಡುವ ಹಬ್ಬವೆಂದರೆ 'ಸಮರಾಯ' ಎಂಬುದು ತಿರುಪತಿಗೆ ಹರಕೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಸಲ್ಲಿಸಿ ಬರುವಂಥದು.

ಒಂದು ದಿನ ಬಿಲ್ಲುಗೂಡನ್ನು ಹೂಡಿ ಅಧರ ಕೆಳಗೆ ತಾಲಿಯನ್ನಿಟ್ಟು ದೇವರ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಮಾಡಿ ಕಾಣಿಕೆ ಎತ್ತುತ್ತಾರೆ. ಒಂದು ಚೊಂಬನ್ನು ತಲೆಯಮೇಲಿಟ್ಟು ಆಡುವುದು, ಲಾಗಹಾಕುವುದು, ಸಮರಾಯನ ಸಿಸುಮಗ ಎತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ನಗಾರ ಬಾರಿಸುತ್ತಾ ಹಾಡುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ಅಲ್ಲಿ ನೆರೆದ ಜನರಲ್ಲಿ ಸಮರಾಯನಿಗೆ ವಂದಿಸಿ, ಅವನಿಂದ ತೀರ್ಥಪ್ರಸಾದ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ನರಸಿಂಹಸ್ವಾಮಿಗ ಆರಸಿ ಮಾಡಿಸಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಎಲೆ, ಅಡಿಕೆ ಹೂವು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಇಂತಹ ಪದ್ಧತಿಗಳು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಅನುಕೂಲ.

ಇವರಲ್ಲೂ ಎಲ್ಲಾ ಸಮರಾಯರು ಹಣ ವಸೂಲಿ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. "ಸಮರಾಯರಿಬೆ ಚಪ್ಪುಗೋಡುಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಯಾರ ಹತ್ತಿರ ಮೇಲುಕೋಟೆಯ

ಗುರುಗಳಿಂದ ಪಡೆದ ಚಪ್ಪಗೋಡು ತರುತ್ತದೆಯೋ ಅವನೇ ಸರಿಯಾದ ಸಮರಾಯ. ಮಿಕ್ಕವರು ಬರಿಯ ಬುಡ್ಡೆ ದಾಸಯ್ಯಗಳು".

ನಂತರ ಅತಿಯಾದ ಜಾತೀಯತೆ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಕಂಡುಬರುವ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಎಲ್ಲಾ ಜಾತಿಯವರೂ ಒಂದುಗೂಡಿ ಮಾಡಬಹುದಾದ 'ಗರುಡಪಟ' ಹೊಸಬಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ಗರುಡನನ್ನು ಬರೆಯುವಂತದು. ಹೀಗೆ ಬರೆದ ಪಾಡ್ಯದ ದಿನ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಮುಂದೆ ಕಟ್ಟಿದಾಗ ಮಡಿಯಾದ ಯಾವ ಪದಾರ್ಥವೂ ಮೈಲಿಗೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇಂಥವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಜಾತ್ರೆ, ತೇರು ಮುಂತಾದ ದಿನ ಮಡಿಮೈಲಿಗೆ ಯಾವೂ ಇರದೆ ಹೋಗಲಿ. ಎಂದು ಪೂರ್ವಿಕರು ಮಾಡಿಕೊಂಡದ್ದು. ಇಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಂದ ಹಿಡಿದು ಪಂಚಮನವರೆಗೆ ಎಲ್ಲರೂ ಸಮಾನರೆಂಬಂತೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಕಾರಣ 'ಗರುಡ ಪಟ' ರೈತರು ಸದಾ ದುಡಿಯುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಸುಗ್ಗಿ ಕಳೆದ ಮೇಲೆ ಅವರಿಗೆ ಬಿಡುವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹಳ್ಳಿ ಜನತೆಗೆ ಮನರಂಜನೆ ನೀಡುವಂತವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ ಜಾತ್ರೆ, ಪರಸೆ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು ತೊಡಗುತ್ತಾರೆ. ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅವರ ಸಡಗರ ಏನೆನ್ನುತ್ತೀರಿ. ಅವರ ಮನೆ ಅಂಗಳದಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ನೆಂಟರಿಷ್ಟರು ಸೇರಿರುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಕಲಸದ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಲಾಗದಂತಹ ಹರಕೆಗಳನ್ನು ಜಾತ್ರೆಯ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ತೀರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಂಥದ್ದರಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ 'ಬಿಂದಿಗಮ್ಮನ ಜಾತ್ರೆ' ಈ ಜಾತ್ರೆಯು ದಾಘಶುಕ್ಲ ಪೌರ್ಣಮಿಯ ಅಥವಾ ಅದಕ್ಕೆ ಒಂದು ದಿನ ಮುಂಚೆ. ಆದರೂ ಶನಿವಾರದಂದೇ ನಡೆಯುತ್ತದೆ.

ರಂಗದೇವರು ಮತ್ತು ಬೇಟೆಗಾರದೇವರು ಸಂಕ್ರಾಂತಿಯ ಮಾರನೆಯ ದಿನ ಉತ್ಸವ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ನಂತರ ಒಂದೊಂದು ಹಳ್ಳಿಯವರೂ ಓಲಗ, ತಮಟೆ, ಕೊಂಬು, ಕಹಳೆ, ತುತ್ತೂರಿ, ಬಾಂಕಿ, ಕುಣಿಮಿಣೆ, ಹರೆ ಮುಂತಾದ ವಾದ್ಯಗಳೊಂದಿಗೆ ದೇವರನ್ನು ಅಡ್ಡೆಹೊತ್ತು ಬೇರೆ ಊರಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ದೇವರು ಬೆಟ್ಟದ ಜಾತ್ರೆಯ ದಿನದ ಒಂದು ದಿನ ಮುಂಚಿತವಾಗಿ ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲಿರುವ ದೇವಸ್ಥಾನ ಸೇರುತ್ತದೆ.

ಇನ್ನೊಂದು ಪವಾಡವೆಂದರೆ ರಂಗದೇವರ ಹೆಂಡತಿಯಾದ 'ಬಿಂದಿಗಮ್ಮ' ದೇವರು ಹೇಮಾವತಿ ನದೀ ತೀರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ತೋಪಿನಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಕಂಬ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಮಧ್ಯೆ ಒಂದು ಕಲ್ಲು ನೆಟ್ಟಿರುವ ದೇವಾಲಯ ಇದೆ. ಅದೇ ಬಿಂದಿಗಮ್ಮ ದೇವತೆ. ಇಲ್ಲಿಯ ಪೂಜೆಯ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಯೆಂದರೆ ಆ ಕಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ಒಂದು ತಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ನೀರು ತುಂಬಿದ ಬಿಂದಿಗೆಯನ್ನು ಇಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ಆ ಬಿಂದಿಗೆಯನ್ನು ರಾತ್ರಿ ಬೆಳದಿಂಗಳು ಬಂದ ಮೇಲೆ ಪೂಜಾರಿ ಬೋಳುತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಹೊತ್ತು ಕೈ ಬಿಟ್ಟು ಓಡುತ್ತಾನೆ. ಇದನ್ನುನೋಡಲು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ದೇವರುಗಳೇ ನೆರೆದಿರುತ್ತಾರೆಂದು ಗೊರೂರರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಾಗಿದೆ. "ದೇವರು ಇದ್ದಾನೋ ಇಲ್ಲವೋ" ಆದರೆ ಈ ಪೂಜಾರಿ ಏಳು ದಿನಗಳು ದೇವರಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿದ್ದು ಉಪವಾಸ ಮಾಡಿ ಕೈಗೂಂಡ ಈ ವ್ರತ ರಂಗದೇವರಷ್ಟೇ ವೇಗವಾಗಿ ಬೋಳು ತಲೆಯಮೇಲೆ ನೀರು ತುಂಬಿದ ಕಲಶವನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಕತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಡುದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ಕೈಬಿಟ್ಟು ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತಾ ಆವೇಶದಿಂದ ಓಡುವ ಪೂಜಾರಿಯ ಭಕ್ತಿಯಂತೂ ನಿಜವಾಗಿ ಇದ್ದೇ ಇದ್ದದ್ದೇ" ಎಂದು ಗೊರೂರು ಹಳ್ಳಿಯ ಜನತೆಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ ತುಳುಕುವ, ಭಕ್ತಿ ಶ್ರದ್ಧೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಆಚರಣೆ, ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮೆಚ್ಚುಗೆ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹಳ್ಳಿಯ ಜನತೆ ಎಷ್ಟು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಹಬ್ಬ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಜನತೆ 'ಕಾಯ, ವಾಚಾ, ಮನಸಾ ವಹಿಸಿ ಯಾವ ರೀತಿ ತೇರು ಎಳೆಯುವುದರಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ತೇರನ್ನು ಮುಂದೆ ಎಳೆಯಲು 'ಹೆದ್ದ' ಹಾಕುವುದು ಎಂತಲೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಾಪಾಯವಿದ್ದರೂ ಸಹ ಆ ಜನತೆ ಉತ್ಸಾಹ, ಭಕ್ತಿ ಭಾವಾವೇಶ ಹಾಗೂ ಸ್ಪರ್ಧೆಯ ಮನೋಭಾವದಿಂದ ಗೋದಮ ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಇವೆಲ್ಲಾ ಅನುಭವ ಸನ್ಯವಾದವುಗಳಾಗಿ ಹೋಗಿವೆ ಅಲ್ಲಿನ ಜನತೆಗೆ.

ಈ ಜಾತ್ರೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಗೌಡರೇ ಸೇರುವುದರಿಂದ ಈ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ ಜಾತ್ರೆಗೆ 'ಗೌಡ ಉತ್ಸವ' ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೂ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಗೆ ವಿಧವಿಧವಾದ ಆಳೆತ್ತರದ ಕೀಲುಬೊಂಬೆಗಳಿಗೆ ವಸ್ತ್ರ ಒಡವೆಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಿಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿದ

ನೂಲನ್ನು ಅಡ್ಡೆಕಾರರು ಹಿಡಿದು ಆಡಿಸುತ್ತಾರೆ

ಗೌಡುಗಳ ಉತ್ಸವದಂತೆ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಉತ್ಸವವೂ ಒಂದು ಇದೆ. ಅದು ಅಪವೃತ ಸ್ನಾನ, ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೂ ವಿಷ್ಣುವಿಗೂ ವಾದ ವಿವಾದ ನಡೆಯುವಂಥದು. ಇದು ಭಾಗವಂತಿಕೆ ಮೇಳವನ್ನು ನೆನಪಿಗೆ ತರುತ್ತದೆ.

ಬಲಿ ಕೊಡದೆ ದೇವರನ್ನು ಒಲಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಹಾಗೂ ಬಲಿಕೊಡುವುದರ ಮೂಲಕ ಉಗ್ರದೇವತೆಗಳನ್ನು ಸಂಪ್ರೀತಗೊಳಿಸುವ ವಿರೋಧಾಭಾಸವಿರುವ ಸಮಾಜದ ಸಂಕೀರ್ಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕವಿ ವರ್ಣಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮಾರಿಹಬ್ಬದಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗೆ ಮುರಿ ಅಥವಾ ಕೋಣನ ಬಲಿ ಕೊಡುವುದನ್ನು ಅದರಲ್ಲೂ ಕೋಣನ ಬಲಿಯ ವಿಶೇಷತೆಯನ್ನು ಕೆಲವು ಸಂಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದರ ಮುಖಾಂತರ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

'ಕೋಣ ಕಡಿಯುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಊರಿಗೆ ಪರಬಲವಿಲ್ಲ' ಎನ್ನುತ್ತಾ ಕೋಣನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಹರಳೆಣ್ಣೆ ದೀಪವನ್ನಿಟ್ಟು ಮನೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟು ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ಅದಕ್ಕೆ ಸುರಿಯುತ್ತಾ ಭಯಂಕರವಾದ ಕೊಂಬು, ತಮಟೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಅದರ ಮೆರವಣಿಗೆ ಮಾಡುವುದು, ಇಪ್ಪತ್ತು ಮುವತ್ತು ಗಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಂಡ ತುಂಬಿಟ್ಟು ಎಲ್ಲರೂ ಕುಣಿಯುವುದು. ಮೊದಲು 'ಮಾರಿಗೆ' ಒಂದು ಕುರಿ ಬಲಿಕೊಟ್ಟು ಅದರ ರಕ್ತದಲ್ಲಿ ಅನ್ನಬೆರಸಿ ರುಚಿನೋಡಿ ನಾಲ್ಕೂ ದಿಕ್ಕುಗಳಿಗೂ ಬಲಿ ಹಾಕಿ ನಂತರ ಕೋಣ ಕಡಿಯುವುದು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ಶೂದ್ರರೇ ಮಾಡುತ್ತಾರೆಂಬುದನ್ನು ಗೂರೂರರು ತಮ್ಮ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಗೂರೂರರು ಹಳ್ಳಿಯ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲೇ ಬೆಳೆದಿದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಜಾನಪದ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಬಹಳ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಅವರು ತಮ್ಮ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಜಾನಪದರ ಬದುಕು ಹೇಗಿತ್ತು ಅವರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಹೇಗಿದ್ದು ಪಂಚದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತಿಳಿಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು.

ಜನಪದರು ದೇವರನ್ನು ಎಷ್ಟು ಭಕ್ತಿ ಭಾವದಿಂದ ಗೌರವಿಸಿ ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೋ ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಟ ಮಾಯ, ಮಂತ್ರ-ತಂತ್ರ, ಶಕುನ, ದೆವ್ವಗಳನ್ನೂ ಸಹ ಭಯದಿಂದ ನಂಬುತ್ತಾರೆ. ಆಧುನಿಕ ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಇದು ಸರಿಯಲ್ಲ ಎನಿಸಿ ಇದರಲ್ಲಿ ನಬಿಂಕೆ ಇಲ್ಲದಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಅವರೂ ಇದೇ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವರಾದ್ದರಿಂದ ಅವರೂ ನಂಬಲೇಬೇಕಾದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಇದೆ.

ಮುಗ್ಧ ಜನತೆ ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮಾಡಲು ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಕಾರಣ ಒಬ್ಬ ಮಂತ್ರವಾದಿಯೋ ಅಥವಾ ಅಳಲೆಕಾಯಿ ಪಂಡಿತನೋ ಮಂತ್ರಿಸಿ ಕೊಟ್ಟು ಬೂದಿಯಿಂದಲೇ ಒಂದು ಮಗು ಅಥವಾ ಒಂದು ಹಸುವಿನ ಖಾಯಿಲೆ ವಾಸಿಯಾಗುವುದರಿಂದ ಇದನ್ನು ಅನುಮಾನವಿಲ್ಲದೆಯೇ ನಂಬುತ್ತಾರೆ. ದೆವ್ವಗಳಲ್ಲಿ ಹಲವು ಬಗೆಗಳಿವೆ. ಆಯಸ್ಸು ಮುಗಿಯದೆ ನೀರಿನಲ್ಲೊ ಅಥವಾ ನೇಣುಹಾಕಿಕೊಂಡು ಸತ್ತಂತಹ ಜನ ದೆವ್ವಗಳಾಗಿರುತ್ತಾರೆಂದು ನಂಬುತ್ತಾರೆ. ಅದರ ಬಗೆಗಳೆಂದರೆ ಜಡೆಮುನಿ, ಬೇತಾಳ, ಉರಿಸಿಂಗ, ಅರಸರನರಸಿ, ಮನ್ನುಗ್ಗ ಇತ್ಯಾದಿ ದೆವ್ವಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಜಡೆಮುನಿ ಬೆಳೆದಿಂಗಳಂತೆ ಬಿಳುಪಾದ ಬಟ್ಟೆ ಧರಿಸಿ ಉದ್ದವಾದ ಜಡೆಯನ್ನು ಹೊತ್ತು ಹಿಂದುಮುಂದಾದ ಕಾಲಿನ ಹೆಜ್ಜೆಯುಳ್ಳುದಾದಾಗ ಎತ್ತರವಾಗಿರುತ್ತದೆಯಂತೆ. ಬೇತಾಳ ಇದು ಬಹಳ ಕೆಟ್ಟದ್ದು. ಮುತ್ತುಗದ ಎಲೆಯನ್ನು ಒಂದು ಕಡೆಯಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ ಎಸೆಯುತ್ತದೆ. ಕೆರೆಗೆ ಗಾಡಿ ತಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಅಪಾಯಕಾರಕವಾದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತದಂತೆ. ಉರಿಸಿಂಗ- ಊರಿನ ಸ್ಮಶಾನವೇ ಇದರ ವಾಸ. ಕೈಯಲ್ಲಿ ಉರಿಯುವ ಪ್ಲಂಜು ಇರುವುದರಿಂದ ಇದನ್ನು ಕೊಳ್ಳಿದೆವ್ವ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಮುನ್ನುಗ್ಗ-ಪ್ರತಿ ಮನೆಗೂ ಹೋಗಿ ಚೇಷ್ಟೆಮಾಡುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ವಿನೋದ ಮುಖ್ಯವೇ ಹೊರತು ಯಾರಿಗೂ ಅಪಾಯ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಚೊಂಬು ಎತ್ತಿ ಬಾವಿಗೆ ಹಾಕುವುದು, ಕರ ಕಳೆದು ಬಿಡುವುದು, ತಂಗಿನ ಮರದಕಾಯಿ ಕೆಳಕ್ಕೆ ಉದುರಿಸಿಬಿಡುವುದು, ಬಾಗಿಲು ಹೊರಗೆ ನಿಂತು ಚಿಲಕ ಅಲ್ಲಾಡಿಸುವುದು

ಮುಂತಾದ ಚೇಷ್ಟೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಅಗಸರ ನರಸಿ- ಮೊಹರಂ ಹಬ್ಬದಲ್ಲಿ ಹುಲಿವೇಷ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದ ಅಗಸರ ನರಸಿ ಸತ್ತ ಮೇಲೂ ದೆವ್ವವಾಗಿ ಹುಲಿವೇಷ ಹಾಕಿಕೊಂಡೇ ಕುಣಿಯುತ್ತಾಳೆ.

ಹೀಗೆ ಹಳ್ಳಿಯ ಜನತೆ ಹೇಗೆ ದೇವರು-ದೆವ್ವಗಳ ನಂಬಿಕೆಗಳಿಂದ ಸರಿಯಾದ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಡೆಯಲು ಹಾಗೂ ಏನಾದರೂ ತಮ್ಮ ನಡತೆ ತಪ್ಪಿದಲ್ಲಿ ದೇವರ ಕಾಟವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ದೆವ್ವದ ಕಾಟ ಇರುತ್ತದೆಂದು ನಂಬಿ ಒಳ್ಳೆಯ ರೀತಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇಂತಹ ಮುಗ್ಧರ ಸುಲಿಗೆಗಾಗಿ ಅನೇಕ ಮಂದಿ ಪೂಜಾರಿಗಳು ತಾವು ದೆವ್ವದ ನಿಯಂತ್ರಕರೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ, ದೆವ್ವ ಹಿಡಿದವರಿಗೆ ಬಿಡಿಸುತ್ತಾ ದೆವ್ವ ಹಿಡಿಯದವರಿಗೆ ದೆವ್ವ ಬಿಡಿಸುತ್ತಾ ಜನರನ್ನು ಬಾಳಿಸಿಪ್ಪೆ ಸುಲಿದಹಾಗೆ ಸುಲಿಗೆ ಮಾಡಿ ತಮ್ಮ ಜೀವನ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

"ಛೇರ್ಮನ್ ದಾಸೇಗೌಡನ ಮನೆಗೆ ಬಂದ ಮಂತ್ರವಾದಿಗಳಿಬ್ಬರು ಮನೆಯ ಹಿತ್ತಲಲ್ಲಿ ನಿಧಿ ತೆಗೆದುಕೊಡುತ್ತೇವೆಂದು ಹೇಳಿ ಹಿಂದಲ ರಾತ್ರಿಯೇ ಹಿತ್ತಲಲ್ಲಿ ಬಂದು ಕೊಡ ಹೂಳಿ ಮನೆಯ ಒಡವೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹೊತ್ತು ಪರಾರಿಯಾದ ಘಟನೆಯನ್ನು ಗೊರೂರರು ಹೇಳುತ್ತಾ ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನತೆ ಹೇಗೆ ಕಷ್ಟಗಳಿಗೆ ಬಲಿಯಾಗುತ್ತಾರೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಎಳನೀರು ಕಿತ್ತ ಕಳ್ಳರನ್ನು ಹಿಡಿಯಲು ಸುಬ್ಬೇಗೌಡ ಅಳವಡಿಸಿದ ತಂತ್ರವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಗೊರೂರರು ನೆನಪಿಸುತ್ತಾರೆ.

"ಪಟೇಲ್ ಸುಬ್ಬೇಗೌಡ ಕೈಯಲ್ಲಿ ದೂಣ್ಣೆ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಭಯಂಕರವಾದ ದನಿಯಲ್ಲಿ ಯಾರು ನನ್ನ ತೋಟದಲ್ಲಿ ಎಳನೀರು ಕಡವಿದವರು ಒಳ್ಳೆ ಮಾತಲ್ಲಿ ಹೇಳಿ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡುತ್ತೇನೆ. ಇಲ್ಲಿದ್ದೆ ನಮ್ಮಕೈಯಲ್ಲಿ ತೆಂಗಿನ ಕಾಯಿ ಮುಟ್ಟಿಸಿ ಪತ್ತೆ ಮಾಡ್ತೇನೆ. ಆಮೇಲೆ ತೆಂಗಿನ ಕಾಯಿ ಫಲ ಗೊತ್ತೇ ಇದೆ ವಾಂತಿ ಮಾಡ್ಕೊಂಡು ಸಾಯ್ತೀರಿ." ಎಂದು ಗದರಿಸುವುದರ ಮುಖಾಂತರ ಕಳ್ಳರ ಪತ್ತೆ ಹಚ್ಚುವುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನೋಡಬಹುದು. ಹೀಗೆ ಶೀನಪ್ಪ ಮಂತ್ರವಾದಿಯಂತೆ ನಟಿಸಿ ಕಿಟ್ಟುವಿನ

ಕಳೆದು ಹೋದ ಮದುವೆಯ ಚಿನ್ನವನ್ನು ಪತ್ತೆ ಹಚ್ಚುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ಎಷ್ಟೋ ಸಾರಿ ಜನರು ಮಂತ್ರವನ್ನು ನಂಬುವುದರಿಂದ ಪ್ರಯೋಜನವೂ ಆಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಮುಗ್ಧ ಜನತೆಯ ಬಲಿಯಾಗುವುದನ್ನೂ ಗೊರೂರರು ಬಹಳ ಅಂದವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನತೆ ಎಷ್ಟು ಮುಗ್ಧರೆಂದರೆ ದೇವರು ದೆವ್ವವನ್ನು ನಂಬುವಷ್ಟೇ ಶಕುನವನ್ನು ಸಹ ನಂಬುತ್ತಾರೆ. ಅದನ್ನು ನಂಬದೆ ಎದುರಿಸಿ ನಿಲ್ಲಬಹುದು. ಆದರೆ ಏನು ದುರಂತ ಸಂಭವಿಸಿಬಿಡುತ್ತದೆಯೋ ಎಂಬ ಭಯದ ವಾತಾವರಣವೇ ಇವರಲ್ಲಿ ಆವರಿಸಿಬಿಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಯಾವನಾದರೂ ಒಬ್ಬನು ಶಕುನವನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ದೂರಾಗುವ ಯಾವುದೇ ಕಷ್ಟ-ನಷ್ಟ, ದುರಂತಗಳಾಗಲಿ ಇದರ ಪ್ರಭಾವದಿಂದಲೇ ಎಂದು ಹೇಳುವಂತಹ ಜನತೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಶುಭಸಮಾರಂಭಗಳಲ್ಲಂತೂ ಪೂಜಾರಿ ಅಥವಾ ಬುಡಬುಡಕೆಯವರ ಬೆಳ್ಳಿಶಾಸ್ತ್ರ ಕೇಳದೆ ಯಾವ ಒಂದು ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರು ಒಂದು ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರು ಹೇಳಿದ್ದೇ ವೇದವಾಕ್ಯವೆಂದು ನಂಬುತ್ತಾರೆ. ಈ ರೀತಿ ಮಾಡುವುದು ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲವಾದರೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಸರಿಯೆಂದೇ ತೋರುತ್ತದೆ.

ಏನೇ ಇರಲಿ ಈ ಮುಗ್ಧ ಜನತೆ ಆ ದಾಸಯ್ಯಗಳು ಹೇಳಿದ್ದನ್ನೇ ನಂಬಿ ಅವರು ಸತ್ಯವನ್ನು ಸುಳ್ಳು ಮಾಡಿರಲಿ, ಸುಳ್ಳನ್ನು ಸತ್ಯಮಾಡಿರಲಿ ಒಟ್ಟಾರೆ ಅವರು ಹೇಳಿದ್ದೇ ಪರಮ ಸತ್ಯವೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿ ಗೊರೂರರು 'ಪುಟ್ಟ ಮಲ್ಲಿಗೆ' ಕವಿತೆಯಲ್ಲಿ ಆಕೆಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಲು ಶಕುನ ಹೇಳಿ ಅನೀತಿಯುತವಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ 'ಊರ್ವಶಿ'ಯಲ್ಲೂ ಸಹ. ಆದರೆ ಗೊರೂರರು ಇವರ ಆಚಾರ ನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು ಟೀಕಿಸಲೂ ಇಲ್ಲ ಅಥವಾ ಶಿರಸಾವಹಿಸಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ವಾಸ್ತವತೆಯನ್ನು ಇವರ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಗೊರೂರರು ತಮ್ಮ ಮಲ್ಲಿಗೆಹಳ್ಳಿ ಉದಾಹರಣೆಯ ಮುಖಾಂತರ ಒಬ್ಬ ಬದುಕಿರುವಾಗ ಹೇಗೆ ಗೌರವ ಪಡೆದಿರುತ್ತಾನೋ ಹಾಗೆಯೇ ಸತ್ತ ನಂತರ ಅವನಿಗೆ ಮಾಡುವ ವಿಶೇಷವಾದ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಸಲ್ಲಿಸುವ ಗೌರವವಾಗಿದ್ದ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿ ಇಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ನಿಲ್ಲದೆ ಸೀದಾ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೋ ವೈಕುಂಠಕ್ಕೋ ಹೋಗಲೇ ಬೇಕೆಂದು ಪುನರ್ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಅಪಾರವಾದ ನಂಬಿಕೆ ಇಟ್ಟಿರುವ ಗ್ರಾಮೀಣರ ಬಗ್ಗೆ ತಮ್ಮ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಹಾಗೆಯೇ ಯಾರ್ಯಾರು ಸತ್ತರೆ ಎಂತೆಂತಹ ಅಂತ್ಯಕ್ರಿಯೆಗಳು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಸಹ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ, ನೇಣುಹಾಕಿಕೊಂಡು ಅಥವಾ ಬಾಣಂತಿ ಸತ್ತರೆ, ಬಸುರಿ ಸತ್ತರೆ, ಇಲ್ಲವೆ ಆಯಸ್ಸು ಮುಗಿಯುವ ಮುನ್ನವೇ ಸತ್ತರೆ ಅಲ್ಲದೆ ಊರ ಹೊರಗೆ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಸತ್ತರೆ ಊರೊಳಗೆ ತರದಿರುವುದು ಅದಕ್ಕೆ ಉದಾ: "ಊರ ಜಮೀನ್ದಾರರೊಬ್ಬರು ಆ ಸಾಯಂಕಾಲ ಊರಿಗೆ ಹತ್ತು ಮೈಲಿಯ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಮೃತರಾದರು. ಬಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅವರ ಶವವನ್ನು ತಂದು ಊರಿನ ಸ್ಮಶಾನದಲ್ಲಿಟ್ಟು ದೂರದ ಬಂಧವೊಬ್ಬನಿಗೆ ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸಿ ಊರವರೆಲ್ಲಾ ಸ್ಮಶಾನದ ತೋಪಿನಲ್ಲಿ ರಾತ್ರಿ ಕಳೆಯಲು ಕುಳಿತಿದ್ದರು" ಎಂಬುದಾಗಿ ಗೊರೂರರು ತಮ್ಮ ಮಾತಿನಲ್ಲೇ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ನಂತರ ಇಂದಿನ ಆಧುನಿಕ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಅನೇಕ ತರಹದ ಶವಸಂಸ್ಕಾರಗಳು ಬಂದಿದ್ದರೂ ಸಹ ಇಂದಿನ ಗ್ರಾಮೀಣರು ತಮ್ಮ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಪ್ರಕಾರವೇ ಶವಸಂಸ್ಕಾರ ಮಾಡುವುದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಯಾವಾದರೂ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಸತ್ತಾಗ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಬೇಕಾದಷ್ಟೇ ಬಿದಿರಿನ ಚಟ್ಟು ಕಟ್ಟುವುದು ಅದರಲ್ಲೇ ದಿಂಬು ಮಾಡಿ ಮನೆಯಿಂದಲೇ ಬೆಂಕಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಹೆಣದ ಸುತ್ತ ಬೆರಣಿಜೋಡಿಸಿ ಸುಡುವ ಪದ್ಧತಿ ಇದೆ.

ಅರ್ಧ ಬೆಂದ ಹೆಣ ನೇರವಾಗಿ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬ ಭಾವನೆ

ಸಹ ಈ ಜನತೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವುದರಿಂದಲೇ ಇವರು ಹೆಣವನ್ನು ಪೂರ್ತಿ ಬೇಯುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಗೊರೂರರೇ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಒಂದು ಸಂದರ್ಭವೆಂದರೆ ಉದಾ: ಒಮ್ಮೆ ಅಳಸಿಂಗ್ರಾಚಾರಿ ಸತ್ತ ದಿನ ಅವನನ್ನು ಚಿತೆಗೆ ಏರಿಸಿ ಬೆಂಕಿ ಹಚ್ಚಿರುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ಬೆರಣಿ ಸರಿಯಾಗಿ ಜೋಡಿಸದೆ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಹೆಣದ ನಡುವಿನ ಭಾಗದಲ್ಲೇ ಬೆಂಕಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹೊತ್ತು ಉರಿದಾಗ ಆ ಹೆಣದ ತಲೆ ಮೇಲೆದ್ದು ಹೆಣ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಆಗ ಯಾರಿಗೂ ಅಲ್ಲಿ ಹೋಗಲು ಧೈರ್ಯ ಸಾಲಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯ ಸಾಹಸ ಮಾಡಿ ತಮ್ಮ ಕೈಗಳಿಗೆ ಒದ್ದೆ ಬಟ್ಟೆ ಸುತ್ತಿ ನೀರನ್ನು ಅದ್ದಿಕೊಂಡು ಬಂದು ಗಳುವಿನ ಮೂಲಕ ಅಳಸಿಂಗ್ರಾಚಾರ್ಯರ ದೇಹವನ್ನು ಚಿತೆಯ ಮೇಲೆ ಕೂರಿಸಿದರು". ಹೀಗೆ ಇಂತಹ ಧೈರ್ಯ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಕೇವಲ ಒಂದು ಹಳ್ಳಿಗಲ್ಲಾ ಒಬ್ಬರು ಇಂತಹ ಕೌಶಲ್ಯಪಡೆದವರು ಇರುತ್ತಾರೆಂದು ಗೊರೂರರು ಬಹಳ ಕುತೂಹಲ ಕೆರಳಿಸುತ್ತಾ ಈ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಸತ್ತ ಮೇಲೆ ಶವಸಂಸ್ಕಾರ ನಡೆಯಬೇಕಲ್ಲವೆ, ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಉತ್ತರಕ್ರಿಯೆ ಚಾಚು ತಪ್ಪದಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಏಕೆಂದರೆ ಸತ್ತವರಿಗೆ ಸ್ವರ್ಗ ಸಿಕ್ಕಿ ಅವರ ಆತ್ಮಕ್ಕೆ ಶಾಂತಿ ದೊರಕಬೇಕಲ್ಲವೇ. ಅವರ ಮಾತಲ್ಲೇ ಹೇಳುವುದಾದರೆ 'ವಸಿಯೋ ಅಪ್ಪರವೊ ಮಾಡೋದು ಮಾಡ್ಲೇಬೇಕು' ಸತ್ತವರಿಗೆ ಸ್ವರ್ಗದ ಬಾಗಿಲು ಬಗ್ಗನೆ ತೆಗೆಯಿಸಬೇಕು ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಅವರಲ್ಲಿದೆ.

ಈ ನಂಬಿಕೆಗೆ ಗುಲಾಮರಾಗಿರುವುದರಿಂದಲೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಇಂತಹ ಮುಗ್ಧ ಜನತೆಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಗುಲಾಮರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಸತ್ತವರಿಗೆ ಉತ್ತರ ಕ್ರಿಯೆಗಳು ಮಾಡಬೇಕು ನಿಜ. ಆದರೆ ಇದನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ತಮ್ಮ ಹೊಟ್ಟೆ ಹೊರೆಯುವ ಸಾಧನವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಬಗ್ಗೆ ಗೊರೂರರು ಅಸಮಧಾನ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾ ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

"ಸತ್ತಮೇಲೆ ಮಾಡುವ ಅವರ ಕರ್ಮದವರು ಅಂದರೆ ವೈದಿಕರ ಕೈಯಲ್ಲಿ

ಕರ್ಮಾಂತರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಸೈ ಅನ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ ಅವರ ವಾರಸುದಾರರು ಸಾಯಲೇಬೇಕು. ಆ ಸತ್ತ ಬಡ ಪ್ರಾಣಿಯನ್ನು ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಸಾವಿರಾರು ಪಿಶಾಚಿಗಳು ಅಡ್ಡಗಟ್ಟುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳಿಗಲ್ಲಾ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ಶಾಂತಿ ಆಗಲೇಬೇಕು. ಆಚಾರ ಕೆಟ್ಟರೆ ಆಕಾರ ಕೆಡಬಾರದು ಎಂಬಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯದ ನಿಲುವನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ದಿನ ಮಡಿಯುಟ್ಟು ಹನ್ನೆರಡು ನಾಮ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಒಮ್ಮೆ ಪರಂಗಿ ಹಣ್ಣು ತಿಂದು ಕೈತೊಳೆಯಲು ನೀರಿಲ್ಲದಿದ್ದಾಗ ಖಾಲಿ ಚೊಂಬನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಎಂಜಲು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಒರೆಸಿಬಿಡುವುದು ತಲೆದಿಂಬಿಗೆ ಬಟ್ಟೆ ಇಲ್ಲದಾಗ ಚಪ್ಪಲಿಯನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡದ್ದು ಇವುಗಳನ್ನು ಖಂಡಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಬೇಸಾಯ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಶೋಷಿತರ ಸ್ಥಾನಮಾನ ಹೇಗೆಂಬುದು ಗೊರೂರು ಸೂಚಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೇಗೆ ಗಣಿಗಳಿಂದ ತೆಗೆಯುವ ಚಿನ್ನ ಬೆಳ್ಳಿ ಅದರೊಳಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಕೂಲಿಗಳ ಬೆವರಿನ ಫಲವೋ ಹಾಗೆಯೇ ಅಗ್ರಹಾರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಒತ್ತಿಕೊಳ್ಳುವ ಚಿನ್ನದಂಥ ಭತ್ತದೆ ಬೈಲು. ತೆಂಗು, ಮಾವು, ಕಿತ್ತಲೆ, ಅಡಕೆಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತು ನಿಂತಿರುವ ತೋಟದ ಬಯಲು. ಅಗ್ರಹಾರದ ಹೊಲೆಯರ ಸತತವಾದ ದುಡಿಮೆಯ ಫಲ. ಆದರೂ ಸಹ ದುಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಜನರ ಗಮ್ಮತ್ತಿನ ವಾಣಿಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಗೊರೂರು ಶ್ರೀ ಪೆರುಮಾಳರ ಮಾತಿನಿಂದ ಸೂಚಿಸುತ್ತಾರೆ.

"ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಿ ಭೂಮಿತಾಯಿಯ ಚಿಪುಣಳಲ್ಲ ಎಷ್ಟು ಕುಯಿದರೂ ಕೊಡುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತಾಳೆ ಇದರಲ್ಲಿ ನಾನು ಮಾಡಿರುವುದು ಏನಿದೆ? ಮರಗಳು ಫಲ ಬಿಡುವುದನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಂಡು ಇರುವುದು ಇಷ್ಟೆ" ಹೀಗೆ ಅವರ ಬಾಯಿಯಿಂದಲೇ ಹೇಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪೆರುಮಾಳರೂ ಕಷ್ಟ ಜೀವಿಗಳೇ, ಆದರೆ ಅವರ ಹಿಂದೆ ಶ್ರಮಿಕ ವರ್ಗವೊಂದಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಸದಾ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಹೊಲದಲ್ಲಿ ದುಡಿಯುವ ರಂಗೇಗೌಡನಿಗೆ ರಾತ್ರಿ ಹಿಟ್ಟಿಗೆ ಉಪ್ಪು ಮೆಣಸು ಹಾಕಿ ಮಿದ್ಡಿ ಮಾಡಿದ್ದೇ ಉಪ್ಪು + ಹಿಟ್ಟು = ಉಪ್ಪಿಟ್ಟು ಆಗಿರುವುದನ್ನು ನಾವು ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಹಾಗೆಯೇ ಆಧುನಿಕತೆಯ ಶೋಕಿಯ ವಸ್ತುಗಳಿಗೆ ಮಾರು ಹೋಗದೆ ಕೇವಲ

ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾಗಿ ಬಂದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಕಸ ನಿರ್ವಹಿಸಿದರೆ ನಷ್ಟವೂ ಆಗಲ್ಲ. ಫಸಲು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಗೊರೂರು 'ಹೇಮಾವತಿ'ಯಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಆಧುನಿಕತೆಗೆ ಒಳಗಾದವರ ಪಾಡನ್ನು ಕುರಿತು ಈ ಉದಾಹರಣೆ ಮುಖಾಂತರ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಇಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನು ಮರದ ನೇಗಿಲಿನಿಂದ ಉಳುಮೆ ಮಾಡಿ ಆಳುಗಳ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ತಾನೂ ದುಡಿಯದಿದ್ದರಿಂದ ಟ್ರಾಕ್ಟರ್‌ಗೆಂದು ಕಾದು ಕುಳಿತು ಏನೂ ಬೆಳೆಯದೆ ಕುಳಿತಂತಾಯಿತು ಅಲ್ಲದೆ ಎತ್ತಿಗೆ ಖಾಯಿಲೆ ಬಂದಾಗ ನಾಟಿ ಔಷಧಿ ಹಾಕಿದ್ದರೆ ಬದುಕುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಪಶು ವೈದ್ಯಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಬರಲಿ ಎಂದು ಕಾದಿದ್ದರಿಂದ ಆ ಎತ್ತು ಸಾಯಿತು. ಹೀಗೆ ತೀವ್ರವಾದ ಆಧುನಿಕತೆಯಿಂದ ಆಗುವ ದುಷ್ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾ ಎಷ್ಟೇ ಆಧುನಿಕತೆಗೆ ಒಳಗಾದರೂ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಹಲವು ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಬಿಡಬಾರದು ಎಂದು ಗೊರೂರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಆಧುನಿಕ ಸಲಕರಣೆಗಳು ನಮಗೆ ಸುಲಭವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ರೈತರಿಗೆ ಜೀವಾಳವೇ ಆದ ವ್ಯವಸಾಯದ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾ ಇಲ್ಲಿನ ಜನತೆ ಭೂಮಿತಾಯಿಗೆ ಕೊಡುವ ಗೌರವ ಅಪಾರ. ಬೆಳೆಗ್ಗೆ ಎದ್ದೊಡನೆಯೇ ಭೂಮಿತಾಯಿಗೆ ವಂದಿಸಿ ನಂತರ ತಮ್ಮ ಹೊಲ ಗದ್ದಗಳಲ್ಲಿ ತಿರುಗಾಡಿ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಎಂಬುದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ರೈತನಿಗೆ ಮಳೆ ಬಂದರೆ ಮುಖ ಕಳೆಗಟ್ಟುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಮಳೆ ಬಂದಾಗ ದೇವೇಂದ್ರನ ಧರೆಗೆ ಬಂದಷ್ಟು ಸಂತೋಷ ಅವರಿಗೆ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಮದುವೆ ಇದ್ದರೂ ಸಹ ಭಿತ್ತನೆ ಹಾಕಲು ಅದೇ ಸಮಯವೇ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದ್ದರೆಮೊದಲು ಭಿತ್ತನೆ ನಂತರ 'ಧಾರೆ' ಎಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸುವ ಜನತೆ. ಅವರಿಗೆ ಮಳೆಗಳ ಹೆಸರುಗಳು ಸರಿಯಾಗಿ ಉಚ್ಚಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಅವರು ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರು ಅಲ್ಲದೆ ಯಾವ ಮಳೆ ಎಲ್ಲಿಂದ ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಎಂದು ಖಚಿತವಾಗಿ ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೂ ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ಬಂದ ಅನುಸರಣೆಯ

ಮುಖಾಂತರ ಅವುಗಳ ಹೆಸರು ಮತ್ತು ಕಾಲವನ್ನು ಪತ್ತೆ ಹಚ್ಚುತ್ತಾರೆ.

ಅಶ್ವಿನಿ, ಅಶ್ವಿನಿ, ಆದ್ರೆ - ಆರಿದ್ರೆ, ಪುನರ್ವಸು ಪುಣರಾಶಿ, ಪುಷ್ಯವು ಹುಸೇನ್, ಅಶ್ಲೇಷೆಗೆ ಅಸ್ಲೆ, ಹಸ್ತ - ಅತ್ತೆ ಹೀಗೆಲ್ಲಾ ಉಚ್ಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಇವುಗಳ ಗುಣಗಳನ್ನೇ ಗಾದೆಗಳಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. "ಮಕೆ ಮಳೆ ಬಂದ್ರೆ ಬಂತು ಇಲ್ಲಾಂದ್ರೆ ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ" ಇದಕ್ಕೆ ಅವರು ಬಳಸುವ ರೀತಿ: "ಬಂದರೆ ಮೊಗೆ ಹೋದರೆ ಹೋಗೆ" ಎಂತಲೂ, ಚಿತ್ತೆ ಮಳೆ ಹಯ್ಯ ಕಡೆಯೇ ಹಯ್ಯುತ್ತದೆ, ಇಲ್ಲದ ಕಡೆ ಇಲ್ಲ ಆದ್ದರಿಂದ ಅದಕ್ಕೆ "ಕುರುಡು ಚಿತ್ತೆ ಎರಚಿದತ್ತ ಮಳೆ" ಎಂದು 'ಹುಬ್ಬೆ ಮಳೆಗೆ ಗುಬ್ಬಿಯ ತಲೆಯೂ ನೆನೆಯುವುದಿಲ್ಲ', "ಉತ್ತ ಎತ್ತು ನೀರಿಗೆ ಬತ್ತು" ಎಂದೆಲ್ಲಾ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅಂದರೆ ಆ ಮಳೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಅವರು ಅರಿತ ವಿಷಯಗಳಿರುತ್ತವೆ.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಮಳೆ ಬಿತ್ತೆಂದರೆ 'ದೇವೇಂದ್ರಾಯ ಕಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟಿ' ಎನ್ನುತ್ತಾ 'ಹದ' ನೋಡಿ ಮೊದಲು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಿತ್ತನೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಬಿತ್ತಿದ್ದನ್ನು ಕೊಯ್ಯುವಾಗ ಇನ್ನೂ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಕೊಯ್ಯು ಉತ್ತಮ ವ್ಯವಸಾಯಗಾರರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಈ ಜನತೆ : ನಂತರ ವ್ಯವಸಾಯದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು-ಗಂಡು ಭೇದ ಇಲ್ಲ. ಗಂಡ - ಹೆಂಡತಿ ದುಡಿಯುವುದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾ ಪ್ರಕೃತಿ ಮತ್ತು ಗಿಡಗಳ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಪಿಲ್ಲಯ್ಯ ಹೇಗಿರುತ್ತಿದ್ದನೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಪಿಲ್ಲಯ್ಯ ಗಿಡಕ್ಕೆ (ವೀಳ್ಯದೆಲೆ) ನೀರೆರೆದಾಗ ಅದು ತಲೆ ಮುದುಡಿದರೆ "ಮಗು ಆಯಾಸವಾಗಿ ನಿದ್ರಿಸುತ್ತಿದೆ" ಎಂತಲೂ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಮುಖ ಮಾಡಿ ಚಿಗುರಿನಿಂದ ಕಳೆಯಾಗಿದ್ದಾಗ "ಈಗ ಮಗು ನಿದ್ರೆಯಿಂದೆದ್ದಿದೆ" ಎಂತಲೂ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ. ಇದು ಅವನ ಪ್ರಕೃತಿ ಪ್ರೇಮವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ರೈತ ತಾನು ಬೆಳೆದ ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಕಣದಲ್ಲಿ ಸ್ವಚ್ಛಮಾಡಿ ಮನೆಗೆ ತುಂಬುವ ಮೊದಲು ಊರಿನ ಅರ್ಚಕರಿಗೆ, ಹಜಾಮರಿಗೆ, ಅಗಸರಿಗೆ, ತೋಟಿಗೆ, ಸ್ವಲ್ಪ ಧಾನ್ಯವನ್ನು

ಸೀಮಿತ ವಾಗಿಡುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾ, ರೈತ ತಾನು ಬೆಳೆದದ್ದನ್ನು ತಾನೇ ತಿನ್ನುವುದಕ್ಕಿಂತ ಇತರರಿಗೆ ಹಂಚಿ ತಿನ್ನುವಾಗ ಅದರಲ್ಲಾಗುವ ಆನಂದವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ ರೈತ ಸುಗ್ಗಿಕಾಲ ಮುಗಿದ ನಂತರ ಮಾಡುವ ಹಬ್ಬ, ಹರಕೆ, ಜಾತ್ರೆ ಇವುಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾ ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಸಂತೋಷ ನೀಡುವ ವ್ಯವಸಾಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ದೇಶಕ್ಕೆ (ಅಮೇರಿಕಾ) ಹೋಗಲು ಮನಸ್ಸು ಬರಲೇ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ತಮ್ಮ ಬಗ್ಗೆ ತಾವೇ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಗೊರೂರರು.

ಹಳ್ಳಿಗರಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಅಡ್ಡ ಹೆಸರುಗಳ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಗೊರೂರರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ವಾಸ್ತವ ಹೆಸರಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಪರಿಣಾಮ ಬೀರಿರುವಂತದು ಅಡ್ಡ ಹೆಸರು. ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಅಡ್ಡ ಹೆಸರು ಕರೆದಾಗಲೇ ಅವರಿಗೆ ನನ್ನನ್ನೇ ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆಂದು ಗೊತ್ತಾಗುವುದು. ಇದನ್ನು ಹಲವು ಉದಾಹರಣೆಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಗೊರೂರರು ಸೂಚಿಸುತ್ತಾರೆ. 'ಚಿಕ್ಕಮೊಗ' ವಾಸ್ತವವಾಗಿ 'ಚಿಕ್ಕಮಗು' ಇದು ಅವರು ದೊಡ್ಡವರಾದರೂ ಸಹ ಆ ಹೆಸರು ಹಾಗೇ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. 'ಕುರಿತಿಮ್ಮ' ಇವನು ಕುಳ್ಳಗೆ, ಕಪ್ಪನೆ ಕೂದಲನ್ನು ವರ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಕತ್ತರಿಸುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದಲೇ ಈ ರೀತಿ ಹೆಸರು ಬರಲು ಕಾರಣವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. 'ಛೇಷ್ಟಿ ಕುಬ್ಜ' ಇವನ ನಿಜವಾದ ಹೆಸರು 'ಕಾಸೆಗಿಡ್ಡ'ನೆಂದು ಬೈಲಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ದಟ್ಟಿ ಉಡುವುದು ಪದ್ಧತಿ. ಆದರೆ ಗಿಡ್ಡನು ಕಾಸೆ ಹಾಕಿ ಪಂಚೆ ಉಡಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಈ ಹೆಸರು ಬಂದಿತು. ಇವನಿಗೆ ಕಾಸೆಗಿಡ್ಡ ಎಂದರೆ ಕೋಪ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. "ಅಯ್ಯೋಳು ಮಾತ್ರ ಕಾಸೆ ಹಾಕೆಯ್ಯು ನಾ ಹಾಕೊಕಾಗ್ಲೊ" ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನ ಹೆಸರನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿಸಿ, 'ಛೇಷ್ಟಿ ಕುಬ್ಜ' ಎಂದಿಟ್ಟಿದ್ದರು.

ಗೊರೂರರು ಹಾಸ್ಯ ಪ್ರವೃತ್ತರಾದ್ದರಿಂದ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಲೇಪನ ಬಳಿದು ಹೇಳಿದರೂ ಸಹ ವಾಸ್ತವಾಂಶ ಇರುತ್ತೆ. 'ಪಾರಿನ್ ಕಂಟ್ರಿ' ಎನ್ನುವುದು ಪರದೇಶಿಗೌಡ ಎಂಬ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಹೆಸರಿನ ತರ್ಜುಮೆ. ಹೀಗೆ ಸಟ್ಟಿಹಳ್ಳಿ ಸಂತೆಗೆ 'ವರ್ತಕಪಲ್ಲಿ ಜನಸ್ತೋಮ' ಎಂತಲೂ ಕವು ಹಕ್ಕಿಗೆ 'ಬ್ಲಾಕ್‌ಬರ್ಡ್' ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು.

ಒಬ್ಬನ ಹೆಸರು ರಂಗ ಎಂದಿದ್ದರೂ ಅವನು ಸಣ್ಣಗೆ ಹತ್ತು ವರ್ಷದ ನಂತರ ಬೆಳೆಯದೆ ತೂರಲಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಅವನನ್ನು 'ತೂರಲ' ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು.

ಹೀಗೆಲ್ಲಾ ಅನೇಕ ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ನೀಡುವುದರ ಮೂಲಕ ಹೇಗೆ ಒಂದು ಹೆಸರೂ ಸಹ ಅಡ್ಡ ಹೆಸರಾಗಿ ಯಾರೋ ಒಬ್ಬರು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಅದು ಜನಪದವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾ ಇಡೀ ಜನಪದರ ನಂಬಿಕೆ, ಆಚಾರ-ವಿಚಾರ, ಸಂಪ್ರದಾಯ ಅವರ ದೈವ-ದೇವ್ವ, ಭಕ್ತಿ ಇವುಗಳನ್ನು ಗೊರೂರರು ಬಹಳ ಅಂದವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಬರೆದು ತೋರಿದ್ದಾರೆ.

ಗ್ರಂಥ ಋಣ

೧. ಕನ್ನಡ ಶಿಷ್ಟ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ - ವಿವಿಧ ಲೇಖಕರು. (ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ)
೨. ಅಂಬಿಕಾತನಯದತ್ತರ ಭಾವಗೀತೆಗಳು - ಡಾ|| ರುಕ್ಮಿಣಿ ಪರ್ವತಿ.
೩. ಹಾಡೆ ಹಾದಿಯ ತೋರಿತು - ಎಚ್.ಎಸ್.ರಾಘವೇಂದ್ರ ರಾವ್.
೪. ಬರಕೋಪ ಬರಕೋ - (ಸಂಗ್ರಹ) ಡಾ|| ಶಿವಾನಂದ ಗುಬ್ಬಣ್ಣವರ.
೫. ತತ್ತ್ವಪದಕಾರರು - ವಿವಿಧ ಲೇಖಕರು (ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ)
೬. ಹೊಸಗನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ - ಎಲ್.ಎಸ್. ಶೇಷಗಿರಿರಾವ್.
೭. ಗತಿಬಿಂಬ - ಜಿ.ಎಸ್. ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ
೮. ವಿಮರ್ಶೆಯ ಪೂರ್ವ ಪಶ್ಚಿಮ - ಜಿ.ಎಸ್.ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ
೯. ವಿಚಾರ ಕ್ರಾಂತಿಗೆ ಆಹ್ವಾನ - ಕುವೆಂಪು
೧೦. ಭಾವಗೀತೆ - ಡಾ|| ಪ್ರಭುಶಂಕರ
೧೧. ಸಂಸ್ಕೃತಿ - ಡಿ.ವಿ.ಜಿ.
೧೨. ಪ್ರಣೀತ - ಡಾ|| ಜಿ.ಆರ್. ತಿಪ್ಪೆಸ್ವಾಮಿ

ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷಗಳ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಅಭ್ಯಸಿಸಿದಾಗ ಕೂಡ ನಮ್ಮ ಜಾನಪದದ ವಿವಿಧ ಮುಖಗಳು ಇದರಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಗತವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಜೀವಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸಿರುವುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ ಪಂಪ, ರನ್ನ, ನಾಗವರ್ಮ, ಯನಸೇನ, ಬಂಧುವರ್ಮ, ಶಿವಕೋಟ್ಯಾಚಾರ್ಯ, ಬ್ರಹ್ಮಶಿವ, ಮುಂತಾದ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಾಚೀನ ಕವಿಗಳಲ್ಲಿ, ವಚನ, ಕೀರ್ತನ, ರಗಳಗಳಲ್ಲಿ; ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ, ಲಕ್ಷ್ಮೀಶ, ಸರ್ವಜ್ಞ; ಆಧುನಿಕ ಕತೆ, ಕಾದಂಬರಿ, ನಾಟಕ, ಕವಿತೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಈ ಜಾನಪದ ಅಂಶಗಳು ಜೀವಶಕ್ತಗಳಾಗಿರುವುದನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಪರಿಶೀಲನೆಯಿಂದ ಗುರುತಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ

ಸಾಹಿತ್ಯ ಹಿಡಿ ಮಂಡಿಗಲ್ಲ, ಬಹುಮಂಡಿಗ ಮತ್ತು ಬಹುಮಂಡಿಯ ಜೀವನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಎಂಬ ಪ್ರಧಾನ ಕಾಳಜಿಯನ್ನು ವಚನಕಾರರು ಅನನ್ಯವಾಗಿ ತಮ್ಮ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಪುನರಾವತಾರ ಮಾಡಿಸಿದ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಸಹಜವಾಗಿ ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಅದರ ಜಾಡನ್ನೇ ಹಿಡಿದ ರಗಳ ತ್ರಿಪತಿ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳು ತಮ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಕೇಂದ್ರ ನೆಲೆಗಳನ್ನಾಗಿ ಜನರ ಭಾಷೆ, ಅನುಭವ ಮತ್ತು ಆಶಯಗಳನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದವು. ಹಾಗೆಯೇ ರಾಜರನ್ನು, ರಾಜಾಸ್ಥಾನವನ್ನು ಛಿಕ್ಕರಿಸಿ ಉದ್ದೇಶ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಜನದಡೆ ಕಣ್ಣು ತೆರೆದ ಕವಿಗಳು ಪುರಾಣ ಲೋಕಕ್ಕಿಂತ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಭಿನ್ನವಾದ ಮತ್ತು ಜೀವಂತವಾದ ಹೊಸ ಅನುಭವ ಲೋಕವನ್ನು ತಮ್ಮದನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಂಡರು. ಹೀಗಾಗಿ ಸಾಹಿತ್ಯದ ವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿ, ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ, ಛಂದಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ, ಪಾತ್ರ ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ, ಆವರಣ ನಿರ್ಮಾಣದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ನಿರೂಪಣೆಯಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ ಆಶಯಗಳನ್ನು ಸಹಜವಾಗಿ ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಈ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಜಡ್ಡು ಕಟ್ಟಿದ ರಾಜಾಸ್ಥಾನ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸಂಕೋಲೆಗಳಿಂದ ಹೊರಗೆಳದು ಜನರ ನಡುವೆ ತಂದವು.

ನಮ್ಮ ಸಾವಿರ ವರ್ಷಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚುಕಾಲ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿರುವ ಕನ್ನಡದ ಶಿಷ್ಟ ಸಾಹಿತ್ಯ ಎಷ್ಟು ಮತ್ತು ಹೇಗೆ ಜಾನಪದ ಸಂವೇದನೆಯನ್ನು ಕಲಾಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ಎಂಬುದನ್ನು ತೌಲನಿಕವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವುದು ಅತ್ಯಂತ ಫಲಪ್ರದವೆಂದು ಭಾವಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅದರಿಂದ ಅಕಾಡಮಿ "ಶಿಷ್ಟ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಜಾನಪದ ಸಂವೇದನೆ" ಎಂಬ ವಿಶಿಷ್ಟ ಮಾಲಿಕೆಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿ ಪ್ರಾಚೀನ ಸಾಹಿತ್ಯದಿಂದ ಹಿಡಿದು ಇತ್ತೀಚಿನ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಜಾನಪದೀಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ತೌಲನಿಕವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವೊಂದನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ಅದರ ಫಲವೇ ಈಗ ಬೆಳಕು ಕಾಣುತ್ತಿರುವ ಹನ್ನೆರಡು ಪುಸ್ತಕಗಳು